

ਮਹਿਕਮਾ ਹੈਂ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖ਼ਾਲਸਾ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ

ਪਯਾਰੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਜੀ !

“ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਗ੍ਰੰਥ”

ਮੈਂ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਜੋ ਖ਼ਾਲਸਾ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੰ: ੨ ਦੇ ਸਾਲ ਮੇਂ ਹੈਂ ਉਨਕਾ ਉਤ੍ਰ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਆ ਹੈ ਪਹਿਲੇ ਭੀ ਬਹੁਤ ਪੰਥ ਮੁਖੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਲੈ ਕੇ ਛਪਵਾਯਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੈਦ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰ ਗ੍ਰਾਹੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਖੈਰਖ਼ਾਹੀ ਪੰਥਕ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਅਪਨੇ ਵਿਚਾਰ ਰੂਪ ਤਰਾਜ਼ੂ ਸੇ ਵਜ਼ਨ ਕਰਕੇ ਜਲਦੀ ਅਪਣੀ ਸੰਮਤੀ ਭਾਵ ਗ੍ਰਹਿਣ ਪਤ੍ਰ ਜੋ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਅੰਤ ਪਰ ਹੈ ਤਿਸ ਮੇਂ ਲਿਖ ਕਰ ਭੇਜ ਕੇ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰੇਂਗੇ:—

ਦੂਸਰਾ ਯਿਹ ਭੀ ਪੰਥ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਛੇੜਨੇ ਦੀ ਕੋਈ ਇਤਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਐਸੇ ੨ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਹੀ ਪੰਥ ਮੇਂ ਫੁਟ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਤੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਅਠੀ ਖੰਡ ਅੰਰ ਖੇਰੂ ਬੇਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਪੰਥ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥ ਦੀ ਨਮਾਨੀ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ ਨੇ ਕਿਤਨੇ ਪੰਥ ਰੂਪ ਸੁੰਦ ਫੂਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕਠਾ ਕਰ ਗੁਲਦਸਤਾ ਬਾਂਧ ਏਕ ਗਿਲਾਸ ਮੇਂ ਰਖ ਦਿਖਾਯਾ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਦੇ ਐਸੇ ੨ ਸਾਲ ਛਿੜੇ ਜੋ ਆਹਿਸਤਾ ੨ ਉਸ ਕੋਂਦ੍ਰ ਯਾਨੇ ਉਸ ਗੁਲਦਸਤੇ ਨੂੰ ਖੰਡਨ ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਕੁਛ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ, ਸੁ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਪੰਥ ਰਤਨੋਂ ਜਲਦੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਨਿਜਿਠ ਲਵੋ ॥ ਅਤੇ ਜਿਨ ਸਾਲੋਂ ਨੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪੰਥ ਮੇਂ ਖਲਬਲੀ ਮਚਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਜਬ ਬੜੇ ਹੋ ਜਾਨਗੇ ਤੋ ਫਿਰ ਨਾ ਮਾਲੂਮ ਜੁ ਕਿਆ ੨ ਦਿਕਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰੇਂ ॥

ਇਸਤੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੋ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਨਕੋ ਵਿਚਾਰ ਰੂਪ ਤਰਾਜ਼ੂ ਸੇ ਕਢਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲੋ ॥

ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਬ ਏਹ ਗ੍ਰੰਥ ਜੋ ਆਪ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੂਆ ਹੈ ਇਸਨੂੰ ਜਲਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸੰਮਤੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਪਤ੍ਰ ਮੇਂ ਲਿਖ ਭੇਜੋ ਅਤੇ ਉਮੈਦ ਹੈ ਜੋ ਸੇਵਕ ਬਾਕੀ ਸਾਲ ੪੮ ਜੋ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੇਂ ਹੈਂ ਉਨਕਾ ਵੀਚਾਰ ਭੀ ਕਰੇਗਾ ਪ੍ਰੰਚੇ ਜੋ ਸਜਨ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਵੀਚਾਰਕੇ ਹਾਂ ਨਾਂਹ ਦੀ ਕੁਛ ਸੰਮਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇਂਗੇ ਯਾ ਲਿਹਾਜ਼ਨ ਪੱਖਯਾਤ ਸੇ ਦੇਗਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਾਰਿਆ ਹੋਗਾ ॥

ਖ਼ਾਲਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਾਰਥਕ
ਸੰਤ ਟੈਹਿਲ ਸਿੰਘ

ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮੇਂ ਸੰਮਤੀ ਦੀ ਚਿਠੀਆਂ ਤਥਾ ਦਸੁਖਤ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

www.archive.org/details/namdhari

ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ ॥ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਰੁਣਾ ਭੰਡਾਰ ਸਚੁ ਖੰਡ ਵਸੈ ਨਿਰੰਕਾਰ ॥ ਸੋ ਐਸਾ
ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸ਼ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤਿਸ ਸਥਾਨ ਕੇ ਨਿਵਾਸੀ ਸੂਬਤ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਬੋਲੀ
ਹੈ ਤੇ ਬੁਲਾਵਣੀ ਜੀ ॥ ਬੜੀ ਖੁਸੀ ਹੋਈ ਜੋ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਗ੍ਰੰਥ ਤਯਾਰ ਕੀਆ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕੀਆ ॥
ਹਮ ਸਭ ਸਿੰਘਾਂ ਕੋ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ ਜੀ ॥ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਸ੍ਰੀ ੧੦੧ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਦਸਮੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਭੀ
ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰੀ ਹੈ ਰਾਗਮਾਲਾ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਜੀ ਵਾਲੇ ਅਸਵਾਰੇ ਪਰ ਭੀ ਹੈ ਜੋ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਟਨੇ ਮੈ ਸੰਗਤ
ਕੋ ਬਖਸਿਆ ਹੈ ਆਪ ਉਚਾਰ ਕੇ ਉਸ ਪਰ ਭੀ ਹੈ ॥ ਰਾਗਮਾਲਾ ਕੋ ਕੌਣ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰੇ ॥ ਮੋਹਰ ਇਸ
ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਲੁਆਈ ਗਈ ਜੁ ਪੁਜਾਰੀ ਕੋਈ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਕਿਤੇ ਹੈ ਸਭ ਕਾ ਇਕੱਤ੍ਰ ਹੋਣਾ ਮੁਸਕਲ ਹੈ ॥

੧ — ਮਹੰਤ ਨਥਾ ਸਿੰਘ ਗਜਾਨੀ ਤਖਤ ਕੇਸ਼ਗੜ੍ਹ ਆਨੰਦਪੁਰ

੨ — ਬਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਕੇ: ਆਨੰਦਪੁਰ

੩ — ਸਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਕੇ: ਆਨੰਦਪੁਰ

੪ — ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਕੇ: ਆਨੰਦਪੁਰ

੫ — ਲੈਹਣਾ ਸਿੰਘ ਕੇ: ਆਨੰਦਪੁਰ

੬ — ਸਾਉਣ ਸਿੰਘ ਕੇ: ਆਨੰਦਪੁਰ

੭ — ਜੀਵਣ ਸਿੰਘ ਪੁਜਾਰੀ ਕੇ: ਆਨੰਦਪੁਰ

੮ — ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਕੇ: ਆਨੰਦਪੁਰ

੯ — ਪੁ: ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਆਨੰਦਪੁਰ

੧੦ — ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਕੇ: ਆਨੰਦਪੁਰ

੧੧ — ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਕੇ: ਆਨੰਦਪੁਰ

੧੨ — ਛਜਾ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਕੇ: ਆਨੰਦਪੁਰ

੧੩ — ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਕੇ: ਆਨੰਦਪੁਰ

੧੪ — ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਕੇ: ਆਨੰਦਪੁਰ

੧੫ — ਚੇਤ ਸਿੰਘ ਕੇ: ਆਨੰਦਪੁਰ

੧੬ — ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਕੇ: ਆਨੰਦਪੁਰ

੧੭ — ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕੇ: ਆਨੰਦਪੁਰ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਲਿਖਤੁਮ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰ ਕਾਂਸ਼ੀ ਤਖਤ ਹਜੂਰ ਸਰਬਤ ਮਹੰਤ ਸੰਤ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸਾਹਿਬ,
ਆਗੇ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ ਜੀ
ਸਰਬ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟਿ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜੋ (ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਪ੍ਰਬੋਧ) ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਤ ਟੈਹਿਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਨੇ ਰਚਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸਰਬ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਨੇ ਸੁਣ ਕਰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਛਪਣ ਸੇ ਸਰਬ ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚੂ ਸੋ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾ: ੪੪੦ ਮਾਘ ੫ ॥

- ੧੯ — ਮ: ਸੁੰਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ
੧੯ — ਮ: ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਦਮ: ਸਾ:
੨੦ — ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਯਾਨੀ ਦ:
੨੧ — ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਗਯਾਨੀ ਦ:
੨੨ — ਪੰ: ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਬਰਕਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ
੨੩ — ਮਲ ਸਿੰਘ ਬਰਕਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ
੨੪ — ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬਰਕਤ ਦਮ:
੨੫ — ਸਰਮਖ ਸਿੰਘ ਬਰਕਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ
੨੬ — ਪੰ: ਨਾਰਾਯਣ ਸਿੰਘ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ
੨੭ — ਮ: ਸੁੰਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ
੨੮ — ਸੁੰਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ
੨੯ — ਮਹੰਤ ਸੋਢੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਵਾਰਾ ਮੌੜਾ
੩੦ — ਮ: ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਢੱਢਿਆਂ ਕਾ
੩੧ — ਮ: ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਲੈਹਿਰਾ ਖਾਨਾ
੩੨ — ਭਾਈ ਫੁਲੇਲ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦ ਪੁਰ
੩੩ — ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਧਮ ਧਾਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
੩੪ — ਮ: ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਚਕ ਭਾਈ ਕਾ ਬੋਹੜਵਾਲਾ
੩੫ — ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਯਾਨੀ ਪੱਕਾ ਪਥਰਾਲਾ
੩੬ — ਚੌਧਰੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਖ਼ਾਨ
੩੭ — ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਠੇਕੇਦਾਰ ਘਰਾਟ ਚਨਾਬ ਕਨਾਲ ਸਾਂਗਲਾ ਹਿਲ
੩੮ — ਚੌਧਰੀ ਨਾਰਾਯਣ ਦਾਸ ਸਾਂਗਲਾ ਹਿਲ
੩੯ — ਭਾਈ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਗਯਾਨੀ ਸਾਂਗਲਾ ਹਿਲ
੪੦ — ਭਾਈ ਹਰਿਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਾਂਗਲਾ ਹਿਲ

- ੩੧ —ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਬਾਸੂ ਜ਼ਿਲਾ (ਬੁਢਾ ਸਿੰਘ)
 ੩੨ —ਭਾਈ ਉਮੈਦ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰੰਥੀ ਪਲਟਨ ਨੰ: ੨੧
 ੩੩ —ਭਾਈ ਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਚਕ੍ਰ ਨਵਾਸ਼ੀ
 ੩੪ —ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਸਟਰ ਵਿਦਵਾਨ ਕਲਾਸ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਸਕੂਲ ਸਰਦਾਰ (ਬੁਢਾ ਸਿੰਘ)
 ੩੫ —ਸੰਤ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਜਾਨੀ ਮਾਣੇਂ ਕੀ
 ੩੬ —ਮ: ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਕਤਿਸਰ ਜੀ
 ੩੭ —ਮ: ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂਵਾਂ
 ੩੮ —ਸੰਤ ਨਾਰਾਯਣ ਸਿੰਘ ਗਜਾਨੀ ਮੁਕਤਿਸਰ ਜੀ
 ੩੯ —ਮ: ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਮੁਕਤਸਰ ਡੇਰਾ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ
 ੪੦ —ਕੁਠਾਰੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਡੇਰਾ ਦਮਦਮਾ ਮੁਕਤਸਰ ਜੀ
 ੪੧ —ਬਬੇਕਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਜਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
 ੪੨ —ਮਹੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
 ੪੩ —ਸੰਤ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਜਾਨੀ ਪੰਡਿਤ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
 ੪੪ —ਮਹੰਤ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਧਰਮਸਾਲ ਲਾਲ ਸਰਾਫ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

www.archive.org/details/namdhari

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਪ੍ਰਮ ਖਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਵਾਰੇ ਜੋ ਕਿ ਮਨਮਤ ਖੰਡਨ ਦੇ ਵਾਸ਼ੇ ਤੁਸਾਨੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ (ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਬੋਧ) ਗ੍ਰੰਥ ਬਨਾਯਾ ਸੋ ਬੜੀ ਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਰਾਗਮਾਲਾ ਪੜ੍ਹਨੀ ਔਰ ਰਾਗਮਾਲਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਨੂੰ ਬੜੀ ਹੀ ਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਔਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਤਮਾਮ ਖਾਲਸੇ ਕੋ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ:—

ਦਸੁਖਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਜ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ॥

ਮੋਹਰ ਖਾਸ
ਤੰਬੂ ਸਾਹਿਬ
ਜੀ

ਮੋਹਰ ਬੜਾ
ਦਰਬਾਰ
ਮੁਕਤਿਸਰ
ਜੀ

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ॥

ਲਿਖ ਤੁਮ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਮੁਕਤਿਸਰ ਜੀ ਸਰਬ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜੋ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਤ ਟੈਹਿਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਪ੍ਰਬੋਧ) ਬਨਾਯਾ ਹੈ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਮੁਕਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਤਥਾ ਸਰਬ ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਪ੍ਰਵਾਣ ਹੈ ਇਸਦੇ ਛਪਣੇ ਸੇ ਸਭ ਕੋ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚੂ ॥ ਸੰਮਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ੪੪੦ ਮਾਘਪ੍ਰਵਿਸ਼ੇ ੩

- ੫੫ — ਮਹੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਤੰਬੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
੫੬ — ਭਾਈ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰੰਥੀ ਤੰਬੂ ਸਾਹਿਬ
੫੭ — ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰੰਥੀ ਤੰਬੂ ਸਾਹਿਬ
੫੮ — ਮ: ਭਗਤਿ ਸਿੰਘ ਦਰਬਾਰ ਮੁਕਤਿਸਰ ਜੀ
੫੯ — ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਦਰਬਾਰ ਮੁਕਤਿਸਰ ਜੀ
੬੦ — ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਦਰਬਾਰ ਮੁਕਤਿਸਰ ਜੀ
੬੧ — ਭਾਈ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦਰਬਾਰ ਮੁਕਤਸਰ ਜੀ
੬੨ — ਭਾਈ ਬੁਧ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦਰਬਾਰ ਮੁਕਤਸਰ ਜੀ
੬੩ — ਭਾਈ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਦਰਬਾਰ ਦਮਦਮਾ ਮੁਕਤਸਰ ਜੀ
੬੪ — ਭਾਈ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਮਿਅੰਬੂ ਕਮੇਟੀ ਦਰਬਾਰ ਮੁਕਤਸਰ ਜੀ
੬੫ — ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਮਹੰਤ ਦੁਬਾਰ ਮੁਕਤਸਰ ਜੀ
੬੬ — ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਦੁਬਾਰ ਮੁਕਤਸਰ ਜੀ
੬੭ — ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੁਬਾਰ ਮੁਕਤਸਰ ਜੀ
੬੮ — ਨਾਰੈਣ ਸਿੰਘ ਰਹਿਰਾਸੀਆ ਦੁਬਾਰ ਮੁਕਤਸਰ ਜੀ
੬੯ — ਮੁਕੰਦ ਸਿੰਘ ਦੁਬਾਰ ਮੁਕਤਿਸਰ
੭੦ — ਜਥੇਦਾਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਵਹੀਰੀਆ
੭੧ — ਮਹੰਤ ਲੈਹਣਾ ਸਿੰਘ ਦੁਬਾਰ ਮੁਕਤਿਸਰ
੭੨ — ਮਹੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਅੰਬੂ ਦੁਬਾਰ: ਮੁਕਤਿਸਰ
੭੩ — ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਰਣਸੀਹ
੭੪ — ਸੰਤ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਉਪਦੇਸਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀਏ
੭੫ — ਪੰਡਿਤ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਹੋਤੀ ਵਾਲੇ ਲਾਹੌਰ ਧਰ: ਰਾਇ ਹਰਨਾਮਦਾਸ
੭੬ — ਬਾਵਾ ਬਹਾਦ੍ਰ ਦਾਸ ਭਾਈ ਫੇਰੂ ਸੰ: ਸਚੀ ਵਾੜੀ
੭੭ — ਪੰਡਤ ਸੰਤ ਭਗਤਿ ਸਿੰਘ ਫਤਿਆਂ ਵਾਧ

- ੭੮ —ਭਾਈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰੰਥੀ ਚੀਨ ਪੁਲੀਸ ਮਲੂਟਰੀ
 ੭੯ —ਮਹੰਤ ਛੋਟਾ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਡੇਰਾ ਅੰਤ੍ਰਯਾਮੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
 ੮੦ —ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
 ੮੧ —ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
 ੮੨ —ਭਾਈ ਹਰਿ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
 ੮੩ —ਪੰਡਿਤ ਬੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
 ੮੪ —ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
 ੮੫ —ਬਾਬਾ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
 ੮੬ —ਸੰਤ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਲਸਰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
 ੮੭ —ਸੰਤ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਭਜਨਗੜ੍ਹ
 ੮੮ —ਪੰਡਿਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਭਜਨਗੜ੍ਹ
 ੮੯ —ਪੰਡਿਤ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਲੰਮੇ ਜਾਗੀਰ
 ੯੦ —ਮਹੰਤ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੰਮੇ ਜਾਗੀਰ
 ੯੧ —ਸੰਤ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੰਮੇ ਜਾਗੀਰ
 ੯੨ —ਸੰਤ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਲੰਮੇ ਜਾਗੀਰ
 ੯੩ —ਸੰਤ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਸਿੰਘ ਲੰਮੇ ਜਾਗੀਰ
 ੯੪ —ਸੰਤ ਅਚੱਲ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੰਬੂ ਛੋਟੇ
 ੯੫ —ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਮੋਤੀ ਬਾਗ ਪਟਿਆਲਾ
 ੯੬ —ਗਿਆਨੀ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਟਿਆਲਾ
 ੯੭ —ਮਹੰਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਟਿਆਲਾ ਮਕਾਨ ਬਾਬਾ ਗਾਂਧਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
 ੯੮ —ਮਹੰਤ ਬੁਢਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੈਕ੍ਰੇਟਰੀ ਪੰਚਾਇਤੀ ਅਖਾੜਾ ਨਿਰਮਲਾ
 ੯੯ —ਮਹੰਤ ਜੁਆਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਖਾੜਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਨਿਰਮਲਾ
 ੧੦੦ —ਪਰੋਹਤ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਟਿਆਲਾ
 ੧੦੧ —ਮਹੰਤ ਅਘੜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਧਮਧਾਨ ਸਾਹਿਬ
 ੧੦੨ —ਮਹੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਨਖਲ ਜਿਲਾ ਸਹਾਰਨਪੁਰ
 ੧੦੩ —ਮਹੰਤ ਨਾਰਾਯਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੀਲ ਪੁਰ ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ
 ੧੦੪ —ਮਹੰਤ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਧਾਸਰ ਬੁੰਗਾ ਬਾਬਾ ਨੈਨਾ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ
 ੧੦੫ —ਕੁਠਾਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ ਧਰਮਧਜਾ ਨਿਰਮਲਾ ਅਖਾੜਾ
 ੧੦੬ —ਮਹੰਤ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਪੰਚਾਇਤੀ ਅਖਾੜਾ ਨਿਰਮਲਾ
 ੧੦੭ —ਮਹੰਤ ਹਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਪੰਚਾਇਤੀ ਅਖਾੜਾ ਨਿਰਮਲਾ
 ੧੦੮ —ਮਹੰਤ ਗਣੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਦਰੀ ਨਾਰਾਯਣ
 ੧੦੯ —ਸ੍ਰੀ ਮਹੰਤ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਟਿਆਲਾ
 ੧੧੦ —ਮਹੰਤ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਲਾਹੌਰ
 ੧੧੧ —ਮਹੰਤ ਪੰ: ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਾਹੌਰ
 ੧੧੨ —ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੰਮੀ ਜਾਗੀਰ

- ੧੧੩ — ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਅਤਾਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕਾਠੀਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
 ੧੧੪ — ਭਾਈ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
 ੧੧੫ — ਭਾਈ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਪਸਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
 ੧੧੬ — ਭਾਈ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਨੀਯਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
 ੧੧੭ — ਭਾਈ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
 ੧੧੮ — ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਨਿਵਾਰ ਵਾਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
 ੧੧੯ — ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਅਤਾਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮਿਸਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
 ੧੨੦ — ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਲਿਖਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ
 ੧੨੧ — ਭਾਈ ਹੇਮ ਸਿੰਘ ਮੈਨੇਜਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਪ੍ਰੇਸ ਲਾਹੌਰ

ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਪੰਥ ਮੁਖੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸੂਦਾਰ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਿਵਾਸੀ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਡੀਟਰ ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ ਜੀ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ (ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਪ੍ਰਬੰਧ) ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸਭ ਸੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪਨੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਕਰ ਪ੍ਰਵਾਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪਨੀ ਰਾਇ ਦਾ ਪਤਾ ਅਤੀ ਮਨੋਹਰ ਅੰ ਰਸੀਲੀ ਇਬਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਪ੍ਰੰਚੇ ਅਫਸੋਸ ਜੋ ਵਹਿ ਪੱਤ੍ਰ ਮੇਰੇ ਪਾਸੋਂ ਕਹੀਂ ਰਖਾ ਗਯਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਕਤ ਮੁਝ ਕੋ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਅਸਾਰ ਤੇ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਗਜਾ ਗੈ, ਕੁਛਕ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਮੈ ਦਰਸ਼ਕਾ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਸਮੇਤ ਗਵਾਹੀ ਕੇ ਜੋ ਮੇਰੇ ਯਾਦ ਹੈ ॥

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ॥

ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨਯ ਗੁਰ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਤਯ ਗ੍ਰਾਹੀਓਂ ਕੋ ਵਿਦਤ ਹੋ ਕਿ ਰਾਗਮਾਲਾ ਬਾਣੀ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅੰਤ ਪਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਭੋਗ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਭੀ ਇਸੀ ਬਾਣੀ ਕੋ ਪੜ੍ਹਕੇ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਅਜਕਲ ਚੰਦ ਕੁ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਆਸ਼ੰਕਾ ਆ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਰਾਗਮਾਲਾ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਯਦੀ ਇਹ ਆਸ਼ੰਕਾ ਸੰ: ਬਿ: ੧੯੦੦ ਦੇ ਕ੍ਰੀਬ ਸੇ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁਈ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਨਕੇ ਸਰੀਰ ਮੇ ਜਬ ਅਤੀ ਤਕਲੀਫ ਜ਼ਬਾਨ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਨੇ ਦੀ ਔਰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਨੇ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਤੋ ਇਹ ਆਸ਼ੰਕਾ ਭੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਰੰਚੇ ਅਜਕਲ ਤੋ ਇਹ ਬਾਹਸ ਐਸੀ ਪ੍ਰਜੁਲਤ ਅਗਨੀ ਵਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਬਾਹਸ ਮੁਬਾਹਸਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਕਿੰਤੂ ਟ੍ਰੈਕਟਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਇਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਅਮਲੀ ਵਰਤਾਵ ਕਰਨ ਲਗ ਪਈ ਅਤੇ ਭ੍ਰਾਤੀ ਭਾਵ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਮੂਲ ਸੇ ਉਖਾੜਨ ਵਾਲੀ ਹੋ ਗਈ ਸੇ ਇਸ ਭ੍ਰਾਤੀ ਭਾਵ ਮੇਂ ਫੁਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਆਸ਼ੰਕਾ ਦੇ ਨਿਵਾਰਨ ਅਰਥ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਤਮ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੰਤ ਟੈਹਿਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਣਾਯਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਨੇ ਅਪਨੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਆਦਿ ਸੇ ਅੰਤ ਪ੍ਰਯੰਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਬਿਚਾਰ ਕੇ ਮੇਰਾ ਚਿਤ ਅਤੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਰਾਗਮਾਲਾ ਕੋ ਅਮੋਲਕ ਪ੍ਰਮਾਣੋਂ ਸੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਦੀਏ ਹਨ ਓਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜੋ ਮੈ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚਾਰ ਸਮੇਂ ਓਨ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਕੋ ਸਾਥ ਦੇ ਸਾਥ ਹੀ ਨਿਕਾਲ ਕੇ ਮੁਤਾਲਿਆ ਕਰਤਾ ਰਹਾ ਹਾਂ ਯਦੀ ਸੰਤ ਜੀ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਛਾਪਕੇ ਨਿਮਾਣ ਕਰ ਦੇਵੇਂ ਤੋਉ ਮੈਦ ਹੈ ਜੁ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਬੀਚਾਰ ਕਰ ਸਤਯ ਗ੍ਰਾਹੀ ਸਜਨ ਆਪਸ ਮੇ ਮੈਤੀ ਭਾਵ ਸੇ ਨਿਰਹਠ ਹੋਕਰ ਵਰਤਾਵ ਕਰੇਂਗੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਮੈ ਸੰਤ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਸਰਲ ਸੁਭਾਵ ਪਰ ਅਤੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਇਤਨੀ ਮੋਹਨਤ ਅੰ ਪ੍ਰੀਸ਼ਮ ਕਰ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਤਿਯਾਰ ਕੀਤਾ ਪਰੰਚੇ ਮੇਰੇ ਕਹਿਨੇ ਸੇ ਕਈ ਕੁ ਲੇਖਾਂ ਪਰ ਫੋਰਨ ਕਲਮ ਫੋਰ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜਗਹਿ ਹੋਰ ਮਿਤ੍ਰਤਾ ਸੇ ਸਨਿੰਗਧ ਹੁਈ ਹੋਈ ਇਬਾਰਤ ਲਿਖ ਦਿਤੀ ਸੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਪ੍ਰੀਸ਼ਮ ਸੰਤ ਜੀ ਦੇ ਨੂੰ ਸਫਲਾ ਕਰੇਂ ।

ਪੰਥ ਕਾ ਸੁਭ ਚਿੰਤਕ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਸਕਿਆ ਪਰੰਤੂ ਜਬ ਭੀ ਮੈਨੂੰ ਓਹ ਸੁੰਦਰ ਲੇਖ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਤਬੀ ਓਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਭੀ ਛਪਾ ਕਰ ਸਜਨਾ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਕਰਾਂਗਾ ।

ਜਿਸ ਵਕਤ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਡਾਕਟਰ ਨਥਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਥੇ ਅਜ ਕਲ ਲਾਹੌਰ ਅਨਾਰਕਲੀ ਹੈਂ ਅਤੇ ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਗੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਅਤੇ ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਜੋ ਟ੍ਰੈਕਟ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਟ੍ਰੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਤਕਸੀਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੋਕੁ ਅੰਰ.ਭੀ ਸਿੰਘ ਥੇ ਜਿਨਕੇ ਨਾਮ ਨਾਮਾਲੂਮ ਹੈਂ ਸਜਨ ਦੀਆਫਤ ਕਰ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ॥

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ॥

ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਗ੍ਰੰਥ (ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਪ੍ਰਬੋਧ) ਬਨਾਯਾ ਹੈ ਸੋ ਭਾਈ ਰੂਪੇ ਵਾਲੀ ਬੰਸ ਕੋ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਗਮਾਲਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ ੧੫ ਜੇਠ ੧੯੬੫ ਸੰਮਤ ਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਕੀਲ ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਸਾਹਮਨੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਅਸਾਂ ਆਦਿ ਸੇ ਅੰਤ ਪ੍ਰਯੰਤ ਵੀਚਾਰਿਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੰਨ ਲਈ

- ੧੨੩— ਦਸੁਖਤ ਭਾਈ ਉਤਮ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਰੂਪਾ
- ੧੨੪— ਦਸੁਖਤ ਭਾਈ ਛੇਰ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਰੂਪਾ
- ੧੨੫— ਦਸੁਖਤ ਭਾਈ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਰੂਪਾ
- ੧੨੬— ਦਸੁਖਤ ਭਾਈ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਰੂਪਾ
- ੧੨੭— ਦਸੁਖਤ ਭਾਈ ਲੋਹਨਾ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਰੂਪਾ
- ੧੨੮— ਦਸੁਖਤ ਭਾਈ ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਰੂਪਾ
- ੧੨੯— ਦਸੁਖਤ ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਰੂਪਾ
- ੧੩੦— ਦਸੁਖਤ ਭਾਈ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਰੂਪਾ
- ੧੩੧— ਸੰਮਤੀ ਸ੍ਰਦਾਰ ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ ਵਕੀਲ ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਅਜ ਕਲ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਕਿਸੇ ੨ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਇਹ ਬਹਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਜੋ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਵਿੱਦਮਾਨ ਹੈ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਹੋਨੇ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਹੈ ਅਰ ਉਸਦੇ ਪਾਠ ਪਰ ਭੋਗਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਝਣੀ ਚਾਹੀਏ, ਅਰ ਕਈ ਇਸਦੇ ਬਿਪ੍ਰੀਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਨਹੀਂ ਅਰ ਇਸਦਾ ਪਾਠ ਭੋਗ ਸਮਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ ਬਹਸ ਵਿਖਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਕਿੰਤੂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਟ੍ਰੈਕਟਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਅਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਹੈ ਅਰ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਇਸ ਬਹਸ ਮੁਬਾਹਸੇ ਪਰ ਝਗੜੇ ਭੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ— ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਰਾਗਮਾਲਾ ਦੇ “ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ” ਵ “ਅਪ੍ਰਮਾਣੀਕ” ਹੋਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਪਰ ਜੋ ਬਹਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਵਹੁ ਅਗਨੀ ਵਤ ਪ੍ਰਜੁਲਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਰ ਪੰਥ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਇਸ ਬਹਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇਣਾ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ -ਇਸ ਵਤੰਡੇ ਵਾਦ ਨੂੰ ਰੋਕਣੇ ਨਮਿਤ ਤਥਾ ਸਤਯ ਗ੍ਰਾਹੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਹਿਤਾਰਥ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੰਮੇਂ ਜਾਗੀਰ ਵਾਲੋਂ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਪਰ ਇਕ ਮਸੌਦਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਭਾਵ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨਕੂਲ ਹੈ ਯਾਂਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਹੈ, ਯਦਿ ਸੰਤ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਗੁਟਕੇ ਵਾ ਟ੍ਰੈਕਟ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਕੇ ਛਾਪ ਦੇਣ ਅਰ ਪੰਥ ਵਿਚ ਇਸਦਾ

ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਆਸ਼ਯ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਅਨੁਚਿਤ ਅਰ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਬਹੁਸ ਇਸ ਸਮਯ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਰ ਪੰਥ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚੇਗਾ—ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਜਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਹੁਸ ਨੂੰ ਛੇੜਿਆ ਸੀ ਉਹ ਭੀ ਕੋਪ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੇਵਲ ਇਤਨਾ ਖਿਆਲ ਹੀ ਸੰਤੋਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਛੇੜਨੇ ਪਰ ਹੀ ਐਸਾ ਸੁੰਦਰ ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਥ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਜੈਸਾ ਸੰਤ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਿਮਾਣ ਕੀਤਾ ਹੈ—ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਛਪਵਾਈ ਅਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਮਿਤ ਤਥਾ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਨਮਿਤ ਵਿਦਵਾਨ ਸਜਣ ਪੁਰਸ਼ ਜਿਤਨੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਣ ਵਹੁ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਏ ॥

੨੦-੧੦-੧੯੦੮

ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ
ਫੈਲੋ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸੀ

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ॥

ਕੁਜ ਥੋੜੇ ਜੇਹੇ ਸਮਯ ਤੋਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿਚ ਚੰਦ ਇਕ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੁਰਮਤਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭੋਗ ਪਾਠ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਯ ਜੋ (ਰਾਗਮਾਲਾ) ਨਾਮੇ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗੁਰ ਤਖਤ ਪੁਨਾ ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਪੰਥੀ ਸੰਤ ਸਿਖ ਸੰਪੂਰਣ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਮਰਜਾਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਮਯ ਤੋਂ ਚਲੀ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੰਦ ਕੁ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਇਹ ਰੋਲਾ ਪਾ ਕੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਅਠੀ ਖੰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰ ਰਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਕਾਰਨ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੇ ਆਪਸ ਦੇ ਪੰਥਕ ਭ੍ਰਾਤੀ ਭਾਵ ਵਿਖੇ ਫਰਕ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਉਪਾਦ ਰੂਪ ਮਨ ਕਲਪਤ ਰਾਗਮਾਲਾ ਦੇ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪੁਨਾ ਇਉਂ ਕਹਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੋਧ ਵਾਸਤੇ ਭਾਈ ਟੈਹਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਰਚਕੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਜਤਨ ਵਿਚ ਤਤਪਰ ਹਨ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਜੋ ਉਕਤ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦਾ ਉਦਮ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਭੁਲੇ ਭਟਕੇ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕ ਇਸ ਭੁਲ ਨੂੰ ਮੰਨਕੇ ਅਗੇ ਨੂੰ ਭੁਲ ਬਖਸ਼ਾਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਚਲਾਈ ਹੋਈ ਮੁਜਾਦਾ ਵਿਖੇ ਤਤਪਰ ਰਹਨ ਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਛਪਨ ਵਾਸਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਜਥਾ ਜੋਗ ਮਦਤ ਦੇਣੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ॥

ਪੋਹ ੧੧ ਸੰ: ਗੁ: ਨਾ: ੪੪੦
੨੩-੧੨-੧੯੦੮

ਪੰਥ ਦਾ ਸੁਭ ਚਿੰਤਕ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਿਵਾਸੀ

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ॥

“ਰਾਗਮਾਲਾ” ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਅਥਵਾ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਛੇੜਖਾਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਿਖ ਅਜੇ ਅਜੇਹੇ ਵਿਦਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਤ੍ਰੀ ਭਾਵ ਨਾਲ ਨਜਿਠ ਸੱਕਣ ! ਇਸ ਲਈ ਪੰਥ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਵਿਦਯਾ ਦਾ ਬਲ ਪ੍ਰਸਪਰ ਖਹਿ ਖਹਿ ਕੇ ਐਵੇਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ! ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਪਰ ਸਭ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਲੋਂ ਪੂਰੀ ਵਿਚਾਰਿ ਕਰਕੇ ਨਿਰਨਾਂ ਕਰਨਾ ਹੁਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਪਰ ਆਪਨੀ ਬਨਾਈ ਹੋਈ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਛਪਵਾਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਦੇਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ॥

੨੪-੧੨-੧੯੦੮

ਦਾਸ-ਜੀਵਣ ਸਿੰਘ ਅਡੀਟਰ ਖਾ:ਸੇ: ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿ:

ੴ ਬੰਦਹ ਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੰਤ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਅੰਤਕਾ) ਰਾਗਮਾਲਾ ਅਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰਨੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਾਇਕੇ ਉਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਰ ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਅਨੁਸਾਰ ਕਥਨ ਕੀਤੇ ਅਰ ਸਮਝ ਥੋੜਾ ਹੋਣੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਗ੍ਰੰਥਮੈਂ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਬੀ ਯੁਕਤ (ਯੋਗ) ਉਤਰ ਸਮਝ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਤ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਜੋ ਸ਼੍ਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਰੂਰ ਛਪਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ॥ ਅਰ ਪੰਥ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੰਨਤਾ ਕਰੇਗਾ ॥

੨੫-੧੨-੧੯੦੮

ਬੰਦਹ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ

੧੮-੧-੧੯੦੯
ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ

ਮੈਨੂੰ ਮਾਘੀ ਮੁਕਤਸਰ ਜੀ ਪਰ ਇਕ “ਗੁਰ ਗਿਰਾ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਪ੍ਰਬੋਧ” ਨਾਮੀ ਗ੍ਰੰਥ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਹੀ ਪਰੀਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਮੇਹਨਤ ਨਾਲ ਰਚਿਆ ਹੈ ਉਂਵ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਗੇ ਵੀ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦਾ ਪੂਰਾ ਤੇ ਪਕਾ ਪਾਬੰਦ ਸਾਂ ਜੋ ਰਾਗਮਾਲਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੀ ਭੋਗ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੇ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਪਕਿਆ ਕਰ ਦਿਤਾ ॥

ਓਹ ਸਜਨ ਵੱਡੀ ਭਾਰੀ ਭੁਲ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਆਪਣੇ ਪੂਜਯਨੀਯ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਪਰ ਨੁਕਤੇਚੀਨੀ (ਛਾਂਨ ਬੀਨ) ਕਰਨ ਦਾ ਹੀਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ! ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਕੁਛ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਵਡਿਆਈ ਹੈ ਤਦ ਓਹ ਇਹੋ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਰਸਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਆਪਣੇ ਹਥੀ ਇਸਦੀ ਬੀੜ ਤਯਾਰ ਕਰਾਈ ਏਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜ ਕਲ ਹੋਰਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਵਲੋਂ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਛਾਂਣ ਵੀਟ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਓਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਓਹ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪਿਛੋਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਨਾ ਮੁਕੰਮਲ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਏਸ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਨ !

ਦੂਜਾ ਇਹ ਭੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਅੰਤਰੰਗ ਦੀਵਾਨ ਕਰਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤਾਰੀਖ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਕ ਕਲੰਕ ਦਾ ਟਿਕਾ ਲਗ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਫਲਾਣੇ ਸੰਮਤ ਵਿਚ ਸਿਖ ਕੌਮ ਦੇ ਇਕ ਹਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਛਾਂਣ ਬੀਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ਸੀ !

ਤੀਜਾ ਅਜ ਇਕ ਜਥਾ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਕਢਣ ਦਾ ਜਦ ਹੀਲਾ ਤੇ ਹੌਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਤਦ ਕਲ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਹੋਰ ਕਈ ਇਕ ਬਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਕਢਣ ਦਾ ਸਾਹਸ ਭੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ !

ਅੰਤ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਲੰਮੀ ਨਿਗਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹੋਏ ਏਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਏਥੇ ਹੀ ਸਮਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਤੇ ਵਿਦਆ ਤਥਾ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰਸ ਲਾਭ ਵੰਦੇ ਕਾਰਜ ਵਲ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ॥

ਏਸ ‘ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਪ੍ਰਬੋਧ’ ਨਾਮੇ ਗ੍ਰੰਥ ਪਰ ਕੇਵਲ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੰਮਤੀ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਹਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਬਿਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਪਰਮ ਧਨਯਵਾਦੀ ਹਾਂ ਪਿਤਾ ਕਲਗੀਧਰ ਏਸੇ ਹੀ ਤਰਾਂ ਆਪਨੂੰ ਹਿੰਮਤ ਬਖਸ਼ੇ ॥

ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ

ਬਾਵਾ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਤਰੇਹਨ ਠੇਕੇਦਾਰ
ਵਾਸੀ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਮੈਂ ਹਾਂ ਪੰਥ ਦਾ ਟਹਿਲੂਆ
ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਸਿਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ
ਸਿ:ਕੰ:ਮ:ਵਿ: ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸਿਖੀ ਸਿਖਿਆ ਗੁਰ ਵੀਚਾਰ । ਨਦਰੀ ਕਰਮ ਲੰਘਾਏ ਪਾਰ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਨਾਨਕ ਪ੍ਰਤਿਨਮੋ, ਅਰ ਪੁਨ ਗੁਰ ਦਸਮੇਸ਼ ॥
ਸੁਖ ਕਰਤਾ ਹਰਤਾ ਬਿਘਨ, ਧਯਾਵੇਂ ਚਰਨਹਮੇਸ਼ ॥੧॥

ਅਨਕ ਬਿਘਨ ਕੇ ਟਾਰਨੀ, ਲੇਵੇਂ ਫਤੇ ਗਜਾਇ ॥
ਕਾਮ ਅਰੰਭਿਓ ਉਧਦ ਸਮ, ਦੇਵੇ ਸੁਗਮ ਤਰਾਇ ॥੨॥

ਚੌਪਈ ॥ ਉਪਦਿਸ਼ੁ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਿਲੇਹੁ ਮਨਾਇ ॥
ਚਰਣ ਕਮਲ ਪਰ ਸੀਸ ਟਿਕਾਇ ॥
ਸੈਫ ਸਰੋਹੀ ਤੁਪਕੋ ਤੀਰ ॥
ਸਤਿ ਗੁਰ ਆਗਿਆ ਮਨੋ ਪੀਰ ॥੩॥

ਸ੍ਰੋਯਾ ॥ ਹੈ ਜਗ ਕਾਰਨਿ ਪਾਰ ਉਤਾਰਨਿ ਭਾਰੰ ਨਿਵਾਰਨਿ, ਸਗਨ ਸੂਰੂਪਾ ॥ ਬੰਦਤ ਦਾਸ ਸੁ ਮੰਗਲ ਕੇ ਹਿਤ,
ਸਰਨ ਉਬਾਰਨ ਹੇ ਜਗ ਭੂਪਾ ॥ ਏਕ ਅਕਾਲ ਅਨਾਦਿਵਿਭੂ, ਅਜ ਰਹਿਤ ਗੁਨਾਨ ਅਜਾਦਿਅਰੂਪਾ ॥ ਅਸ
ਰੂਪਬਸੋ ਹੀਏ ਮਾਝ ਸਦਾ, ਹਰੀ ਟੈਹਿਲਕੋ ਖੰਡ ਕਰੋ ਤਮ ਕੂਪਾ ॥੪॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਅਰ ਦਰਨੀ ਕੋ ਬੰਦਨਾ, ਸੁਖ ਕਰਣੀ ਯੁ ਸਦੀਵ ॥
ਹਰਨਿਬਾਚਾਲਤ ਬਾਚਕੀ, ਧਰਣੀ ਕਵਿਤ ਰਸੀਵ ॥੫॥
ਸੋਰਠਾ ॥ ਗੁੰਥ ਪੰਥ ਕੋ ਬੰਦ, ਪੁਨ ਬੰਦੋ ਸਭ ਸੰਤ ਕੋ ॥
ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਅਮੰਦ, ਗੁਰਬਾਨੀ ਸੰਸੇ ਦਰੋਂ ॥੬॥

ਚੌਪਈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬਕੋ ਬੰਦਨ ਕਰਕੇ ॥
ਕਰੋਂ ਬੀਚਾਰ ਗੁਰੂ ਬਲ ਧਰਕੇ ॥
ਯਥਾ ਮਤਿ ਬੁਧੀ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ॥
ਰਾਗ ਮਾਲ ਪਰ ਕਰੋਂ ਬੀਚਾਰ ॥੭॥
ਹੈ ਗੁਰ ਬਾਨੀ ਨਿਸਚੇ ਭਾਈ ॥
ਸੰਕਾ ਇਸਮੇ ਬਣੇਨ ਰਾਈ ॥
ਜੋ ਸੰਕਾ ਤੁਮ ਕੀਨ ਉਚਾਰੇ ॥
ਕ੍ਰਮ ਸੇ*ਉਤ੍ਰ ਲੇਹੁ ਪਿਆਰੇ ॥੮॥

ਭੂਮਕਾ

ਦੋ: ॥ ਅਬ ਮੈ ਪੂਛੋਂ ਮੀਤ ਜੀ, ਮੀਠੀ ਬਾਨੀ ਟੇਰ ।
ਰਾਮਰਾਇ ਸਿੰਘ ਮਨੀ ਜੀ, ਹਾਲ ਕੀ ਹੋਯੋ ਹੇਰ ॥੯॥

*ਨਾਮ ਦਰਜੇ ਬਦਰਜੇ ਬਾਰਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾ ਕਾ ਉਤ੍ਰ ਦੀਆ ਜਾਏਗਾ ॥

(ਅਰਥ) ਅਹੋ ਮਿਤ੍ਰ ਵਰ ਕਥਨ ਕੀਏ ਦੋਹਰੇ ਮੇਂ ਰਾਮਰਾਇ ਤਥਾ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾ ਜੋ ਹਾਲ ਹੂਆ ਥਾ ਸੋ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਆਪਨੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗੁਰੂ ਇਤਹਾਸਕ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਬਿਚਾਰਿਆ, ਕਦਾ ਚਿਤ ਬੀਚਾਰਿਆ ਹੋਤਾ ਤੋ ਆਪ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਰ ਇਤਨੀ ਸੰਕਾ ਰੂਪ ਕਲੰਕ ਕਬੀ ਭੀ ਨਾ ਦਿੰਦੇ, ਲੋ ਅਬ ਸੰਖੇਪ ਸੇ ਸੁਣੋ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕੇ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਅ ਔਰ ਲਾਇਕ ਪੁਤ੍ਰ ਰਾਮਰਾਇ ਜੀ ਬੇ (ਸੰਕਾ) ਲਾਇਕ ਕੈਸੇ* (ਉਤ੍ਰ) ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਜਬ ਔਰੰਗਜੇਬ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਪਤਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕੋ ਦਿਲੀ ਮੇਂ ਕਰਾਮਾਤ ਦੇਖਨੇਖਾਤ੍ਰ ਬੁਲਾਯਾ ਥਾ ਮਗਰ ਯਹ ਪਾਪ ਦਿਲਮੇਂ ਠਟਕੇ ਜੋ ਕਰਾਮਾਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਵੇਂਗੇ ਤੋ ਜਬਰਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਰ ਲੁੰਗਾ। ਆਗੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਯਹ ਪੁੰਨ ਥਾ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨੋਂ ਕੇ ਮਥੇ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ ਦੂਤੋਂ ਕੋ ਆਉਣੇ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬੇਦੀ, ਸੋਢੀ, ਤ੍ਰਿਹਣ, ਭਲੇ ਗੁਰੂ ਅੰਸ ਤਥਾ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰੇਮੀ ਭਗਤ ਸਭ ਬੁਲਾਏ

ਆਮ ਦੀਵਾਨ ਕਰ ਸਭ ਕੋ ਤੀਨ ਦਫਾ ਕਹਾ ਜੋ ਕੋਈ ਬੇਦੀ ਸੋਢੀ ਆਦੀ ਗੁਰੂ ਅੰਸ ਦਿਲੀ ਮੇਂ ਜਾਕਰ ਦਲੇਰੀ ਸੇ ਔਰੰਗਜੇਬ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋ ਜਬਾਬ ਦੇਓ ਡਰੇ ਮਤ ਕਿਉਂ ਜੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਮੇਂ ਕੁਛ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਓਂ ਕਰ ਖਜਾਨੇ ਭਰੇ ਹੁਏ ਹੈਂ, ਮਗਰ ਕਿਸੀ ਨੇ ਭੀ ਹੋਸਲਾ ਨਾ ਕੀਆ ਤਬ ਸਭ ਸਿਖਾਂ ਮਸੰਦਾਂ ਕੋ ਭੀ ਕਹਾ ਵਹਿ ਭੀ ਚੁਪ ਹੋ ਗਏ ਅੰਤ ਸਭ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ਜੋ ਬਾਦੀ ਔਰੰਗਜੇਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਣਾ ਠੀਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਪ ਸਭ ਸਿਖ ਪ੍ਰਵਾਰ ਕੋ ਸਾਬ ਲੈ ਕੇ ਮਾਲਵੇ ਚੱਲਕੇ ਦਿਨ ਕੱਟ ਲੋ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੁਸ਼ਕੜਾ ਕੇ ਪਜਾਰੇ ਪੁਤ੍ਰ ਰਾਮਰਾਇ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਭੇਜਿਆ, ਆਉਂਦਿਆਂ ਸਨਿੰਮੁ ਮਥਾ ਟੇਕ ਹਾਥ ਜੋੜ ਖੜੇ ਹੋ ਸਬਿਨਜ ਕਹਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਥ ਦਾਸ ਕੋ ਕਿਆ ਆਗਯਾ ਹੈ, (ਗੁਰੂ ਜੀ) ਬੇਟਾ ਦਿੱਲੀ ਜਾਨਾ ਹੈ ਔਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਅਜ਼ਮਤ ਕਰ ਪੁਰਤ ਹੈ ਡਰਨਾ ਨਹੀਂ ਦਲੇਰੀ ਸੇ ਔਰੰਗਜੇਬ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋ ਜਬਾਬ ਦੇਣੇ (ਰਾਮਰਾਇ ਜੀ) ਤਬਾਸਤੂ ਕਹਿ ਦਿਲੀ ਮੇਂ ਪਧਾਰੇ ॥ ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਸਿਖ ਬੇਦੀ ਸੋਢੀ ਆਦਿਕੋਂ ਕਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਔਰ ਰਾਮਰਾਇ ਜੀ ਕਾ ਆਗਿਆ ਮਾਨ ਦਿਲੀ ਮੇਂ ਜਾਨਾ ਲਾਇਕੀ ਔਰ ਸਪੁਤ੍ਰਤਾ ਨਹੀਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਹੈ ਹੀ ਕਿਆ, ਲੋ ਅਬ ਤੀਨ ਅਖਰ ਦੇ ਬਦਲਨ ਖਾਤ੍ਰ (ਮੁਸਲ) ਦੀ ਜਗਹ (ਬੇਈ) ਯਾਨੇ (ਮਿਟੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੀ) ਦੀ ਜਗਹ (ਮਿਟੀ ਬੇਈਮਾਨ ਕੀ) ਕਹਿ ਹੋ ਜਾਨ ਦੀ ਖਾਤ੍ਰ ਤਮਾਮ ਉਮਰ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਗੰਢ ਪੈ ਗਈ, ਪਜਾਰੇ ਪੁਤ੍ਰ ਦਾ ਨਾਤਾ ਜ਼ਿੰਮੀ ਆਸਮਾਨ ਰਹਿਣੇ ਪ੍ਰਯੰਤ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਦਿਤਾ ਗੁਰਸਿਖੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਸਤੇ ਘਿਰਨਾ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਸੇ ਦੇਖਣੇ ਵਾਲੀ ਹੋ ਗਈ ਇਤਨੀ ਘਿਰਨ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਭੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬੋਂ ਕਾ ਹੁਕਮਨਾਵਾਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜੋ ਜਿਧਰ ਤੇਰਾ ਮੂੰਹ ਹੈ ਉਸੀ ਤਰਫ ਚਲਾ ਜਾਹ ਹੁਕਮ ਮਾਨਕਰ ਲਾਹੌਰ ਕੋ ਚਲਾ ਗਯਾ ਔਰ ਮੀਆਂਮੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਰੋ ਪਿਆ ਤੇ ਬਖਸ਼ਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਕੋ ਕੀਰਤਪੁਰ ਭੇਜਿਆ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਪੁੰਚ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦਾ ਨਜਾਦ ਸਮਝ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ, ਉਪ੍ਰੰਤ ਜਬ ਅਸ਼ਟਮ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਿੱਲੀ ਮੇਂ ਗਏ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੀ ਸਾਪੇਸ਼ਾਪੀ ਹੋਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਆ ਪੁੰਚ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੋਹੀ ਸਮਝ ਬੜੇ ਭਾਈ ਦੇ ਮਥੇ ਲਗਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨ ਕੀਆ ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਤਬ ਤੀਨ ਅਖਰਾਂ ਦੇ ਬਦਲਨੇ ਖਾਤ੍ਰ ਤੋਂ ੭ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਜਾਰੇ ਪੁਤ੍ਰ ਦਾ ਨਾਤਾ ਤਥਾ ੮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਜਾਰੇ ਭਾਈ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿਤਾ ਤੇ ਇਤਨੀ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਚੜਾਉਨ ਵਾਲੇ ਸਿਖ ਨੂੰ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਸੇ ਉਪ੍ਰੰਤ ਦਸਮੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਤਕ ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਭੀ ਪੜਤਾਲ ਨ ਕੀਤੀ ਔਰ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਸਿਖ ਨੂੰ ਦੰਡ ਦਿਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਪਰ ਹੜਤਾਲ ਫਿਰਾਈ, ਯਾ ਕਹੋ ਗੁਰੂਓਂ ਨੇ ਪੁਤ੍ਰ ਸੇ ਸਿਖ ਪਜਾਰਾ ਸਮਝਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ ਤੋਂ ਭੀ ਆਪ ਕੀ ਅਸੰਕਾ ਵਜਰਥ ਹੈ ਗੁਰੂ ਕੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਸੇ ਸਭ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਕੋ ਤੋ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ ਪੁੰਚ ਮਨਮੁਖ ਹਠ ਧਰਮੀ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਨ ਮਾਨੇ ਤੋਂ ਉਨਕੀ ਮਰਜ਼ੀ ॥ ਜੇ ਕਹੋ ਕਿ ਗੁਰੂਓਂ ਸੇ ਚੋਰੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਚੜਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਤੋਂ ਭੀ ਗੁਰਸਿਖੀ ਕਾ ਨਯਾ ਹੀ ਨਮੂਨਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂਓਂ ਕੋ ਅਲਪਗ ਬਣਾ ਆਪ ਚਤੁਰ ਬਣਨਾ, ਜੇ ਕਦਾਚਿਤ ਤੁਮ ਐਸੇ ਕਹੋ ਕਿ ਦਸਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣੇ ਪੀਛੇ ਕਿਸੀ ਸਿਖ ਚੜਾਈ ਹੈ, ਤੋਂ ਹਮ ਪ੍ਰਛਤੇ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਮੇਂ ਕੌਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਔਰ ਕੌਨ ਗਵਾਹੀ ਔਰ ਕੌਨ ਸੰਮਤ ਔਰ ਕਿਆ ਸਿਖਦਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰੰਤੂ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਐਸਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਾਦਿਕ ਆਪਕੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਜੇਕਰ ਹੁੰਦਾ ਤੋਂ ਆਪ ਜਰੂਰ ਹੀ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਮੇਂ ਲਿਖਦੇ ॥

*ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲ ਕੋ ਲਾਇਕ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਅਬ ਪੁਛੋਗੇ ਮੀਤ ਜੀ, ਕੋ ਤੁਮ ਪਾਸ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥

ਸੋ ਸੁਣੀਏ ਹੈ ਜੈਸਬਿਧ, ਯੁਗਤਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਸੁਜਾਨ ॥੧੦॥

ਜੇ ਤੁਮ ਪੁਛੋ ਕਿ ਤੁਮਾਰੇ ਪਾਸ ਕੌਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹੈ ਤੋ (ਸੁਣੋ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਹਸਤਾਖਰ ਦਸ੍ਰਖਤ ਤਥਾ ਮੋਹਰੋਂ ਸੇ ਸਸ਼ੋਭਤ ਸੰਯੁਗਤ ਰਾਗਮਾਲਾ ਕੇ ਕਰੀਬ ਬਾਈਸੁ ਦੇ ਮੇਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ੀ ਗੋਚਰ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਨਕੇ ਨਾਮੁ ਠਾਮੁ ਤੁਮਾਰੇ ਅੰਤਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ ਉਤ੍ਰ ਮੇ ਲਿਖਾਗਾ, ਸੋ ਕਦਾ ਚਿਤ ਹਠ ਸੇ ਕਹੋ ਜੋ ਦਸਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਕਿਸੀ ਨੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਬਣੇ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਥ ਉਸ ਵਕਤ ਜਾਗਦਾ ਸੀ ਸੁਤਾ ਹੁਆ ਨਹੀ ਥਾ ਕਾਹੇਤੇ ਜੋ ਭਾਈ ਮਨੀ ਜੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਔਰ ਦਸਮੇਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਨਿਜ ਸੇਵਕ ਥੇ ਔਰ ਜਿਨਕੀ ਮ੍ਰਿਯਾਦਾ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕੀਤੀ ਹੁਈ ਅਬ ਪੰਥ ਮੇਂ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਚੇ ਥੋੜੀ ਸੀ ਹੀ ਮਨ ਮਤ ਕਰਨ ਸੇ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਾਉਣੇ ਦੀ ਸਜਾ ਮਿਲੀ ਸੋ ਮਨਮਤ ਯਿਹ ਥੀ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਬੀੜ ਨਜੇ ਢੰਗ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਪੰਚਮ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਉਲਟ ਇਸ ਢੰਗ ਸੇ ਬਾਂਧੀ ਯਥਾ ਆਦਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋ ਕੀ ਬਾਣੀ ਅਲਗ ਸਾਰੇ ਰਾਗੋਂ ਕੀ ਅਕਤ੍ਰ ਕੀਤੀ ਔਰ ਇਸੀ ਤਰਹਿ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਾਰ ਦੂਸ੍ਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਨੌਵੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਅਲਗ ੨ ਪਸਚਾਤ ਭਗਤਾਂ ਭਟਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਫਿਰ ਰਾਗਮਾਲਾ ਅੰਤ ਸਾਰਾ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਬੀੜ ਅਜਕਲ ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਜਮਾਦਾਰ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਿਲਾ ਸਾਰੋਧਾਰ ਰਿਜਾਸਤ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦਖਣ ਮੇਂ ਹੈ, ਸੋ ਜਿਸ ਮਨਮਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦੀਆ ਭਾਈ ਜੀ ਯਾਤੋ ਗੁਰਸਿਖੀ ਛੱਡ ਦੇਵੇ ਤੇ ਯਾਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਾਉਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਖੀ ਕੋ ਕੇਸਾਂ ਸ੍ਵਾਸਾਂ ਨਾਲ ਰਖਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਹੌਰ ਮੇ ਬੰਦ ੨ ਕਟਾ ਲਿਆ, ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰੋ ਜਰਾ ਵਿਚਾਰ ਲੋ ਜੋ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਤੋ ਸਿਰਫ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਲਗ ੨ ਕਰਨ ਸੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੇ ਬੰਦ ੨ ਕਟਾਉਣੇ ਦੀ ਸਜਾ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਆਲਮ ਕਵੀ ਕ੍ਰਿਤ ਰਾਗਮਾਲਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿਖ ਨੂੰ ਨ ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਸਜਾ ਦਿਤੀ ਤੇ ਨ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਦਿਤੀ ਭਲਾ ਇਸ ਬਾਤ ਨੂੰ ਦਿਲ ਮਨਦਾ ਜੇ, ਨਹੀਂ ਮਿਤ੍ਰੋ ਜਨੋ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਰਾਗਮਾਲਾ ਜਰੂਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ ਜੇ ਕਿਸੇ ਸਿਖ ਦੀ ਮਨਮਤ ਹੁੰਦੀ ਤੋ ਜਰੂਰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਥਾ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਰਾਮਰਾਇ ਜੀ ਤਥਾ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀ ਤਰਹਿ ਉਸ ਸਿਖ ਨੂੰ ਭੀ ਸਜਾ ਦਿੰਦੇ ਪ੍ਰੰਚੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਇਸਤੇ ਨਿਸਚੇ ਕਰ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ ਮਤ ਭੂਲੋ ਖੁਦ ਗਰਜੀਓਂ ਕੇ ਫਰੇਬ ਸੇ ਬਚੋ ਸਜਨੋ ਕੇਵਲ ਖੁਦਗਰਜੀ ਆਪਸ ਮੇਂ ਫੁਟ ਦਾਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈਜੇ ਜੇ ਕਦਾਚਿਤ ਕਹੇਂ ਕਿ ਨਹੀ ਕਿਸੀ ਸਿਖ ਨੇ ਚੋਰੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਾਰ ਜਾ ਦਸ ਪਰ ਚੜ੍ਹ ਦਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਯਾ ਕਾਬਲ ਕੰਧਾਰ ਗਜ਼ਨੀ ਬਗਦਾਦ ਬਲਖਬੁਖਾਰਾ ਪੂਰਬ ਪਸਚਮ ਉਤ੍ਰ ਦਖਣ ਔਰ ਕਈਕੁ ਟਾਪੂਆਂ ਮੇਂ ਭੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਤੀ ਫਿਰ ਕਿਸ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਮੌਕਿਆਂ ਮੇਂ ਰੇਲ ਤੋ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਓਹ ਸਿਖ ਹਰੇਕ ਜਗਹ ਪਰ ਚੜ੍ਹਾ ਆਯਾ ਤੋ ਫਿਰ ਕਹੋ ਜੋ ਕਿਸ ਸ਼ਕਤੀ ਸੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬੋਂ ਮੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਤੀ (ਜੇ ਕਹੋ ਕਿ) ਜਿਸ ਤਰਹਿ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ) ਜੀ ਅਪਨੇ ਸ਼ਕਤੀ ਬਲ ਸੇ ਭੈਣੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕਰ ਚੋਲਾ ਨਾਮ ਰਖ ਦਿਤਾ ਸੀ ਔਰ ਓਨਾਂ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀ ਹਾਕਮ ਪਾਸ ਢਾਲ ਦੇਣ ਜਾਓਗੇ ਤੋ ਭੈਣੀ ਨਾਮੁ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚੋਲ੍ਹੇ ਦੀ ਢਾਲ ਲਿਆਏ ਕਹਿਣਾ ਸੋ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਢਾਲ ਲੈਕੇ ਗੈ ਔਰ ਕਹਾ ਕਿ ਅਸੀ ਚੋਲ੍ਹੇ ਦੀ ਢਾਲ ਲਿਆਏ ਹਾਂ ਚੋਲ੍ਹਾ ਨਾਮ ਸੁਣਕੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਹੈਰਾਨੀ ਮੇਂ ਆ ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਕਹਾ ਹਾਕਮ ਨੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨਿਰਝੱਕ ਹੋ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਚੋਲ੍ਹਾ ਪਿੰਡ ਬਤਾਇਆ ਹਾਕਮ ਨੇ ਰੋਜਨਾਮ ਦੇ ਜ਼ਮਨੀਆਂ ਵਗੈਰ

ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇਖੀਆਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਚਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੇਂ ਭੈਨੀ ਕੀ ਜਗਹਿ ਚੋਲ੍ਹਾ ਦੇਖਿਆ ਹਾਕਮ ਸਮੇਤ ਅਹਿਲਕਾਰੋਂ ਕੇ ਅਸਚਰਜ ਹੋ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੌਰ ਸੇ ਪ੍ਰਛਿਆ ਤੇ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਪੰਚਮ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀਦੇ ਨਾਮ ਸੇ ਸਭ ਹਾਲ ਕਹਾ, ਸੋ ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਜੀ ਉਸ ਸਿਖ ਨੇ ਭੀ (ਰਾਗਮਾਲਾ) ਇਕ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਰ ਲਿਖਕੇ ਭੈਣੀ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚੋਲ੍ਹਾ ਦਿਖਾ ਦੇਣੇ ਕੀ ਤਰਹ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਂਤ੍ਰੋਂ ਤਥਾ ਟਾਪੂਓਂ ਕੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬੋਂ ਮੇਂ ਲਿਖ ਦਿਤੀ ਤੇ ਤਮਾਮ ਸ਼ਕਤੀ ਪੂਰਤ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੈਸੇ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸ਼ ਕਟਨ ਦੀ ਇਛਾ ਸੇ ਸੂਬਾ ਲਾਹੌਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਾਉ ਕੈਚੀਆਂ ਉਸਤ੍ਰੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਪਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਭੀ ਵਿੰਗਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਅੰਤ ਰੰਬੀ ਸੇ ਸੀਸ ਕੀ ਖੋਪਰੀ ਤੋ ਉਤਰਾ ਲਈ ਪ੍ਰੰਚੇ ਕੇਸ਼ ਬਜਦਬੀ ਨ ਹੋਣ ਦਿਤੀ ਐਸੇ ੨ ਸੈਕੜੇ ਸਿੰਘ ਸ਼ਕਤੀਓਂ ਸੇ ਪੂਰਨ ਥੇ ਭਲਾ ਉਸ ਸਿਖ ਦੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਚੜਾਉਨੇ ਪਰ ਕਿਸ ਤਰਹਿ ਚੁਪ ਵਟ ਗਏ, ਜੇ ਐਸੇ ਕਹੋ ਕਿ ਉਪਰ ਕਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਬਾਵ ਸੇ ਤੋ ਫਿਰ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਆਪ ਕੋ ਕਿਆ ਇਤਰਾਜ਼, ਨਹੀ ਨਹੀ ਸਜਨੋ ਮਨਹਠਾਂ ਨੂੰ ਛਡਕੇ ਬੀਚਾਰੋ ਐਸਾ ਕੋਈ ਭੀ ਸਿਖ ਨਹੀ ਹੂਆ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬੋਂ ਕੇ ਤਥਾ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਕੇ ਮਿਸ਼ਨੋਂ ਯਾਨੇ ਅਸੂਲੋ ਸੇ ਉਲਟ ਅਨਮਤੀ ਹੰਕਾਰੀ ਆਲਮਕ੍ਰਿਤ ਰਾਗਮਾਲਾ ਕੋ ਉਪ੍ਰ ਕਹੇ ਸ਼ਕਤੀ ਬਲ ਸੇ ਚੜਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਤੁੱਲਤਾ ਦੇਂਦਾ ਕਾਹੇ ਤੇ ਜੇ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ) ਚੰਦੂ ਸਯਾਹੀ ਦੇ ਘਰ ਅਨਸਹਿ ਤਕਲੀਫਾ ਅਪਨੇ ਸਰੀਰ

ਪਰ ਸਹਾਰੀਆ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਪਨੇ ਅਵਤਾਰੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਕੇ ਹੁਕਮਾਦੂਲੀ ਰੂਪ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਕੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਾਈ ਜੇਠੇ ਬਿਧੀਏ ਪ੍ਰਾਣੇ ਆਦਿਕੋਂ ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਮਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਕੀ ਆਗਿਆ ਦਿਤੀ, ਇਸੀ ਤਰਹਿ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ) ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਹਾਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਸਹੀਆਂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀਨ ਦਿਖਲਾਈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਪਾਰਥਨਾ ਸੇ ਲਾਹੌਰ ਦਿੱਲੀ ਭਿੜਾ ਮਾਰਨੇ ਕੀ ਆਗਿਆ ਦੀ, ਇਸੀ ਤਰਹਿ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਚਰਖੜੀਆਂ ਚੜਗੈ ਪਰ ਸ਼ਕਤੀ ਸਰੀਰ ਰਖਯਾਰਥ ਨ ਦਿਖਾਈ ਔਰਨ ਹੀ ਕਿਸੀਨੇ ਆਪਨੀ ਯਾ ਪ੍ਰਾਈ ਬਾਣੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਚੜਾਈ ਨਾ ਮਾਲੂਮ ਜੋ ਆਪ ਸੁਫੈਦ ਪਰ ਸਯਾਹ ਝੂਠੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੋ ਕਿਉਂ ਖੰਡਣ ਕੀਆ ਸੋ ਮਿਤ੍ਰ ਜਨੋ ਉਪ੍ਰ ਕਹੇ ਕਥਨੋਂ ਬਮੁਜਮ ਬੀਚਾਰ ਲੋ ਜੋ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋਂ ਰਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ (ਜਪੁਜੀ) ਸੇ ਲੇ ਅੰਤ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਪ੍ਰਯੰਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਸੇ ਲਿਖਵਾ ਬੀੜ ਬਾਂਧੀ ਹੈ, ਔਰ ਐਸਾ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿਖ ਹੂਆ ਵੀ ਨਹੀ ਜੋ ਜਿਸਨੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਔਰ ਜੇ ਕੋਈ ਹੂਆ ਭੀ ਹੈ ਤੋ ਵਾਹਿਗੁਰ ਸਿਖੀ ਸੇ ਖਾਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਫੌਰਨ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਗੁਰੂਆਂ ਯੋਗ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਸੋਧ ਲੀਤਾ ਹੈ, ਸਜਨੋਂ ਅਜ ਕਲ ਕੀ ਤਰਹਿ ਅਜ਼ਾਦੀ ਕੇ ਦਿਨ ਨ ਥੇ ਜੇ ਅਜ਼ਾਦਗੀ ਹੁੰਦੀ ਤੋਂ ਕੌਣ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਪ੍ਰੰਚੇ (ਗੁਰਸਿਖ ਮੀਤ ਚਲੋ ਗੁਰ ਚਾਲੀ) ਵਤ ਹੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖ ਆਪਸ ਮੇਂ ਪ੍ਰੇ ਕਰ ਮਿਤ੍ਰ ਭਾਵ ਸੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸਿਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਨੀ ਚਾਲ ਕੋ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਵਰਤਾਵ ਕਰਤੇ ਰਹੇ

ਚੋ: ॥ ਅਹੋ ਮਿਤ੍ਰ ਤੁਮ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੋ, ਉਤ੍ਰ ਦੀਓ ਬਣਾਇ ।
ਅਬ ਕ੍ਰਮਸੇ ਭੀ ਕਹਿਤ ਹੋ, ਕਿਰਪਾ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਇ ॥੧੧॥

ਸੁਣੋ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤੁਮ, ਕੀਨੇ ਇਸ ਬਿਧ ਟੇਰ ।
ਜੈਸੇ ਬੈਠ ਬੈਰਾਗੀਅਨ, ਕੀਓ ਭੂਮਕਾ ਝੋਰ ॥੧੨॥

ਚੋ: ॥ ਏਕ ਸਮੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਬੈਰਾਗੇ ॥
ਆਪਸ ਬੀਚ ਝਗਰਨੇ ਲਾਗੇ ॥
ਏਕ ਕਹੈ ਗੁਰ ਮੇਰੇ ਕੇਰੀ ॥
ਨਿਸਚੇ ਸਾਤ ਭੂਮਕਾ ਹੇਰੀ ॥੧੩॥
ਦੂਜੇ ਅਸ਼ਟ ਭੂਮਕਾ ਗਾਈ ॥
ਤੀਜੇ ਨੌਂ ਦਸ ਆਖ ਸੁਣਾਈ ॥
ਚੌਥਾ ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਕੇ ਤਕ ਗਇਓ ॥
ਪੰਚਮ ਬੀਸ ਕਹਿਤ ਤਬ ਭਇਓ ॥੧੪॥

ਦੋ: ॥ ਇਸ ਬਿਧ ਸੋ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗੈ, ਆਇਓ ਗਿਆਤਾਏਕ ।
ਪ੍ਰਫਿਓ ਉਨ ਸਭ ਲੜਤ ਕੋ, ਹੈ ਭੂਮਕ ਕਿਤਨੇਕ ॥੧੫॥

ਚੋ: ॥ ਯਹ ਕਛੁ ਲੋਰ ਨ ਹਮ ਕੋ ਆਹਿ ॥
ਕਿਤਨਕੁ ਹੋ ਕਿਤਨਕੁ ਪੁਨ ਨਾਹਿ ॥
ਹਮ ਗੁਰ ਬਡੋ ਬਖਾਨੇ ਨੀਕ ॥
ਛੋਟੋ ਬਣਨ ਨ ਦੇਵੇਂ ਠੀਕ ॥੧੬॥

ਦੋ: ॥ ਇਸਬਿਧਿ ਬਹੁਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤੁਮ ਕਰਨ ਲਗਾਇਓ ਜੋਰ ।
ਤੀਨ ਚਾਰ ਕੇ ਬੀਚ ਹੀ, ਆਵੇ ਨਿਸਚੇ ਮੋਰ ॥੧੭॥

ਪ੍ਰਿਯਵਰ ਜੀ ਆਪਨੇ ਉਪ੍ਰ ਕਹੇ ਬੈਰਾਗੀ ਸੰਤੋਂ ਵਤ ਅਥਵਾ ਜੱਟ ਦੇ ਅਖਾਨ ਵਤ “ਤੇਰੀਆਂ ਵਧਨ ਕੇ ਮੇਰੀਆਂ” ਵਤ ਬਹੁਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਭਾਈਓਂ ਮੇਂ ਬੜਾ ਦਰਜਾ ਲੈਣੇ ਖਾਤ੍ਰ, ਅਥਵਾ ਉਤ੍ਰ ਦਾਤਾ ਬਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦਬ ਜਾਏ ਇਸ ਖਾਤ੍ਰ, ਨਹੀ ਤੋ ਤੀਨ ਯਾ ਚਾਰ ਮੇਂ ਹੀ ਸਭ ਆ ਸਕਦੇ ਸਨ ਇਤਨਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਾ ਵਜਰਥ ਹੀ ਕੀਆ ॥

ਵੈਸੇ ਵੀਚਾਰ ਕਰਨੇ ਸੇ ਤੋ ਆਪਕੀ ਬੁਧੀ ਸਲਾਘਾ ਯੋਗਜ ਹੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਤਨਾ ਵਕਤ ਜੇ ਕਦਾਚਿਤ ਕਿਸੇ ਔਰ ਪੰਥ ਸੇਵਾ ਮੇਂ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਯਾ ਕਿਸੀ ਅਨਮਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਤੋ ਤੋ ਪੂਰਨ ਕਾਬਲਿ ਤਾਰੀਫ ਔਰ ਪੰਨਜ ਵਾਦਤਾ ਕੇ ਹੁੰਦੇ, ਔਰ ਸਾਥ ਹੀ ਗੁਰਦੁਹੀਪਨ ਪੁਨਾ ਅਪਨੇ ਭਾਈਓਂ ਮੇਂ ਫੁਟ ਪਾਉਣੇ ਰੂਪ ਧੱਬੇ ਸੇ ਭੀ ਬਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਔਰ ਗੁਰੂ ਵਾਕਜ ਅਨੁਸਾਰ (ਜਸੁ ਕੀਰਤਿ ਜਗਿਲੇ) ਵਤ ਸੰਸਾਰ ਮੇਂ ਯੋਸ ਮੁਖ ਪਰ, ਕੀਰਤੀ ਪਿਰ ਪਿਛੇ ਲੇ ਵਿਭੂਸ਼ਤ ਹੁੰਦੇ ॥ ਇਤਿ ਭੂਮਕਾ ॥

ਲੋ ਅਬ ਪਹਿਲੇ ੩ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਂ ਕਾ ਅਨੁਬਾਦ ਸੰਜੁਗਤ ਉਤ੍ਰ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੮੬ ਸਤਰ ੪ ਮੇਂ (ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੰ ੨) ਮੇਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਇਉਂ ਅਸ਼ੰਕਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅੰਤ ਪਰ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਨਾਂ ਬਾਣੀ ਹੈ ਵੁਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀ ਹੈ ਕਾਰਨ ਉਸਮੇਂ ਏਹੁ ਦਸਦੇ ਹਨ ॥ (ਕ੍ਰਮ ਸੇ ਉਤ੍ਰ)

(੧) ਇਸ ਬਾਣੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਪਰ ਕੋਈ ਮਹੱਲਾ ਨਹੀਂ ॥

(੨) ਹੋਰ ਸਭ ਗੁਰ ਬਾਣੀਆਂ ਵਤ “ਨਾਨਕ” ਪਦ ਇਸ ਬਾਣੀ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ॥

(੩) ਭਗਤਾਂ ਯਾ ਭਟਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਤ ਭੀ ਕਿਸੇ ਉਚਰਨੇ ਵਾਲੇ ਮਹਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮੁ ਨਹੀਂ ॥

ਇਨ੍ਹ ਤੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਂ ਕਾ ਏਕਠਾ ਹੀ ਉਤ੍ਰ ਦੀਆ ਜਾਏਗਾ ਵਕਤਾ ਜਨ ਸਮਝ ਲੇ ॥

ਤਥਾ ਅਖਾਂ ਮੀਟ ਬਿਨਾਂ ਬੀਚਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਤਾ ਘੁਘੂਆਂ ਕੋ ਭੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਤਾ ਕੇ ਸਾਥ ਹੀ ਸਮਝ ਲੀਆ ਜਾਵੇ ॥

(ਉਤ੍ਰ) ੧,੨,੩,ਕਾ ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਜਿਸ ਬਾਣੀ ਦੇ ਆਦਿ ਮਹੱਲਾ ਨਹੀ ਪੁਨਾ ਅੰਤ “ਨਾਨਕ” ਪਦ ਨਹੀ

ਤਥਾ ਭਗਤਾਂ, ਭਟਾਂ, ਵਤ ਬਾਣੀ ਉਚਰਨੇ ਵਾਲੋਂ ਕਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਐਸੀ ਬਾਣੀ ਆਪਨੇ ਇਕ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਹੀ ਦੇਖੀ ਹੈ ਜਾ ਕੋਈ ਔਰ ਬਾਣੀ ਭੀ, ਅਗਰ ਕੋਈ ਔਰ ਬਾਣੀ ਬੀੜ ਮੇਂ ਹੋਵੇ ਤੋ ਆਪਕੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤੋ ਵਹਿ ਬਾਣੀ ਭੀ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਕੇ ਤੁਲਯ ਹੀ ਹੋਗੀ ॥

ਸੋ ਲੋ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਨ ਕਹਿਨੇ ਯੋਗ ਆਪਨੇ ਕਹਾਈ, ਆਦਿ ਮੰਤ੍ਰ (ਜਪੁਜੀ) ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਆਦਿ ਮੇਂ ਕੋਈ ਮਹੱਲਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਭਗਤਿ, ਭਟ, ਦਾ ਨਾਮੁ ਹੈ ਜਦੀ ਆਪ ਕਹੈਂ ਕਿ ਆਦਿ ਮੇ ਮਹੱਲਾ ਔਰ ਭਗਤਾਦਿ ਨਾਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੰਚ ਪਉੜੀ ੨ ਮੇਂ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਤੋ ਹੈ ਸੋ ਯਿਹ ਬਾਤ ਭੀ ਸਾਰੇ (ਜਪੁਜੀ) ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਕਾਹੇ ਤੇ ਕਈ ਕੁ ਪਉੜੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਭੀ ਹਨ ਜੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੇਂ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਭੀ ਨਹੀਂ ਯਥਾ ਆਦਿ ਮੰਤ੍ਰ (ਜਪੁਜੀ) ਮੇਂ (੧ੳ ਸਤਿਨਾਮੁ) ਸੇ (ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਜਪੁ) ਪ੍ਰਯੋਤ ਨਾ ਤੋ ਆਦਿ ਮਹੱਲਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅੰਤ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਹੈ, ਇਸੀ ਤਰਹਿ ਅਗੇ ਚਲ ੬ ਪਉੜੀ (ਤੀਰਥ ਨਾਵਾ ਜੇ ਤਿਸੁ ਭਾਵਾ) ਦੇ ਅੰਤ ਨਾ ਹੀ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਹੈ, ਇਸੀ ਤਰਹਿ ਅਗੇ ੧੨ ਤਥਾ ੧੩ ਵ ੧੪ ਪਉੜੀ (ਮੰਨੇ ਕੀ ਗਤਿ ਕਹੀ ਨਜਾਇ) ਸੇ ਲੇ (ਮੰਨੈ ਮਾਰਗਿ ਠਾਕ ਨਾ ਪਾਇ) ਦੇ ਅਖੀਰ (ਐਸਾ ਨਾਮੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਹੋਇ । ਜੇ ਕੋ ਮੰਨਿ ਜਾਣੈ ਮਨ ਕੋਇ) ਤਕ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ੧੬ ਪਉੜੀ (ਪੰਚ ਪ੍ਰਵਾਣ) ਮੇਂ ਭੀ ਨਹੀਂ ਤਥਾ ੨੭ ਪਉੜੀ (ਅਸੰਖ ਜਪੁ ਅਸੰਖ ਭਾਉ) ਅਗੇ ੧੯ ਪਉੜੀ (ਅਸੰਖ ਨਾਵ ਅਸੰਖ ਥਾਵ) ਮੇਂ ਭੀ ਨਾਮੁ ਨਹੀਂ ਤਥਾ ੨੩ ਪਉੜੀ (ਸਾਲਾਹੀ ਸਾਲਾਹਿ) ਮੇ ਭੀ ਨਾਮੁ ਨਹੀਂ ਐਸੇ ਹੀ ਅਗੇ ੨੮ ਪਉੜੀ ਤੇ ੨੯ ਪੁਨਾ ੩੦ ਪਉੜੀ (ਮੁੰਦਾ ਸੰਤੋਖੁ) ਸੇ ਲੇਕਰ (ਏਕਾਮਾਈ) ਦੇ ਅਖੀਰ (ਅਦੇਸੁ ਤਿਸੇ ਅਦੇਸੁ ॥ ਆਦਿ ਅਨੀਲੁ ਅਨਾਦਿ ਅਨਾਹਤਿ ਜੁਗ ਜੁਗ ਏਕੋ ਵੇਸੁ) ਤਕ ਭੀ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਨਹੀਂ ਤਥਾ ਨਾ ਹੀ ੩੬ ਪਉੜੀ (ਗਿਆਨ ਖੰਡ ਮਹਿ ਗਿਆਨੁ ਪ੍ਰਚੰਡੁ) ਮੇਂ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਹੈ ਸੋ ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਏਹ ਉਪਰਕਹੀ ਪਉੜੀਆਂ ੧੩ ਮੇਂ “ਨਾਨਕ” ਨਹੀਂ ਹੈ ਯਾਤੇ ਆਪਕੇ ਕਹਿਣੇ ਬਮੁਜਬ ਤੋ ਏਹ ੧੩ ਪਉੜੀ ਕਿਸੀ ਹੋਰ ਨੇ ਹੀ ਬਣਾਕੇ ਤੇ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਪਾ ਦਿਤੀਆਂ ਹੋਨਗੀਆਂ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਤੋ ਜਪੁਜੀ ਦੇ ਆਦਿ ਮਹੱਲੇ ਦਾ ਨਾ ਹੋਨਾ ਭੀ ਆਪਨੂੰ ਜਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਸਾਰਾ ਹੀ ਕਿਸੀ ਹੋਰ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਹੂਆ ਹੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੰਤੂ ੧੩ ਪਉੜੀਆਂ ਮੇਂ ਤੋ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸਤੇ ਤੋ ਆਪ ਜਰੂਰ ਹੀ ਕਹੋਗੇ ਜੋ ਏਹ ਪਾਉੜੀਆਂ ਕਿਸੀ ਸਿਖ ਦੀਆਂ ਬਣਾਕੇ ਜਪੁਜੀ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ॥ ਬਾਕੀ ਜੋ ੨੫ ਪਉੜੀਆਂ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ ਸੋ ਹਮ ਕੋ ਤੋ ਯਹ ਭੀ ਅੰਦੇਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਜੈਸੇ ਲਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਭੁਲੇਮੇ ਜਾ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਣਾਕੇ ਏਹ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਜੋ (ਜਪੁਜੀ) ਦੇ ਆਦਿ ਮੇਂ ਕੋਈ ਮਹੱਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸਤੇ ਏਹ ਭੀ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਤੇ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਭੀ ਕਿਸੀ ਸਿਖ ਨੇ ਫਰਜ਼ੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰਖ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਾਹੇਤੇ ਜੋ ਆਪ ਨਿਯਮ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹੈਂ ਕਿ ਜੋ ਮਹੱਲੇ ਬਗੈਰ ਬਾਣੀ ਹੈ ਸੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਆਪ ਕਹੈਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਐਸਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜੋ (ਜਪੁਜੀ) ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁਵਾਲੀ ਬਾਣੀ ਹੋਣੇ ਤੇ ਕਹੇ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਤੋ ਮੈਂ ਆਪ ਸਾਹਿਬੋਂ ਕੋ ਏਕ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਦਾ ਹਾਲ ਨਮੂਨੇ ਮਾਤ੍ਰ ਦਸਦਾ ਹਾਂ, ਕੋਈ ੪ ਕੂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਮਾ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਜਰਾਤ ਕੇ ਬਾਸੂ ਨਾਮੇ ਪਿੰਡ ਜੋ ਮਾਂਗਟ ਭਾਈ ਬੰਨੋਂ ਕੇ ਪਾਸ ਹੈ ਵਹਾਂ ਪਹੁੰਚਾ ਜਿਸਨੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਅਪਨੀ ਮਾਇਆ ਕਾ ਚੱਕ੍ਰ ਦੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਕਥਾ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਕਹਿਆ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਮੁਨਾਸਬ ਨਹੀਂ ਗ਼ਰਜ਼ ਕਈਆਂ ਕੂ ਨੇ ਰੋਲਾ ਪਾਇਆ ਭੀ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਕਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਪ੍ਰੰਚ ਅਖੀਰ ਸੂ: ਦੀ ਕਥਾ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਨਮਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾਇਆ ਉਪ੍ਰੰਤ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਖੜੇ ਹੋ ਵਖਰਾਨ ਦੀਆ ਔਰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਭੋਗ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੀ ਨਮਿਤ ਪਾਉਣਾ ਨਿਸ਼ਫਲ ਹੈ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਨਹੀ ਪਹੁੰਚਦਾ ਤੇ ਨ ਉਸਦੀ ਕਲਿਯਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਤੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਭੋਗ ਬਾਸੂ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਿਸ ਤਰਹਿ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸੋ ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਜਬ ਐਸੇ ੨ ਆਪਕੇ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਬੁਧੀਵਾਨ ਹੈਂ ਤੋ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਕੇ ਬੀਜ ਪਾਏ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹੂਏ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦਾ ਇਕਰਾਰ

ਦੇਣਗੇ, ਸੋ ਮਿਤ੍ਰ ਜਨੋ ਬੀਚਾਰ ਲੋ ਐਸ ੨ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਮਹਾਤਮਾ ਘਰ ੨ ਫਿਰ ਰਹੇ ਜੇ ਕਿਉ ਨਾ ਗੁਰੂ ਮਤ ਦਾ
 ਫੈਲਾਵ ਕਰੇਂਗੇ ॥ ਭਲਾ ਜੇ ਆਪਕੋ ਆਦਿ ਮਹੱਲੇ ਪਰ ਤੇ ਅੰਤ ਮੇਂ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਪਰ ਹੀ ਭ੍ਰੋਸਾ ਹੈ ਤੋ
 “ਰਤਨਮਾਲਾ” ਤੇ ਬਾਇ ਆਤਸ਼ਾਦੀ ਸਲੋਕ ਜੋ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈਨ ਉਸਕੋ ਤੋ ਭਾਈ
 ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਤਥਾ ਦਮਦਮੇ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋਂ ਕੀ ਮੇ ਭੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦੇਨਾ ਸੀ ਕਾਹੇ ਤੇ ਇਨ
 ਬਾਣੀਓਂ ਕੇ ਤੋ ਆਦਿ ਮੇਂ ਮਹੱਲਾ ਹੈ ਯਥਾ (ਰਤਨ ਮਾਲਾ ਮ: ੧) ਤੇ ਹਰੇਕ ਪਉੜੀਆਂ ਕੇ ਅੰਤ “ਨਾਨਕ”
 ਨਾਮ ਹੈ ਯਥਾ (ਨਾਨਕ ਕਹੈ ਸੋਈ ਅਵਧੂਤ) ਵ (ਰੋਲ ਬਿਰੋਲ ਲੀਆ ਜਿਹ ਮਖਣ ॥ ਨਾਨਕ ਕਹੈ ਜੋਗ ਕੇ
 ਲਖਣ) ਅਥਵਾ (ਨਾਨਕ ਕਹੈ ਸੋਈ ਉਦਾਸੀ) ਅਥਵਾ ਕਈ ਕੁ ਬਾਣੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
 ਆਦਿ ਤੋਂ ਮਹੱਲਾ ਹੈ ਔਰ ਅੰਤ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀੜ ਕਿਸੀ ਮੇਂ ਭੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਯਥਾ (ਪੈਤੀਸ ਅਖਰੀ
 ਮ: ੧) ਆਦਿ ਮੇਂ ਅਤੇ (ਨਾਨਕ ਓਅੰ ਸੋਹੰ ਆਤਮ ਸੋਊ) (ਅੰਤਮੇਂ) (ਰਾਗ ਆਸਾ ਮਾਲਕੋਸ ਕੀ ਵਾਰ ਮ: ੧)
 ਆਦਿ ਮੇ (ਸਦਾ ਅਲਖ ਅਪਾਰ ਸਰੰਦਾ ਜਾਣੀਏ ॥ (ਬਲੇ ਸਚਿਆ) ਦੁਇ ਪੁੜ ਜੋੜ ਵਿਛੋੜ ਧਰੇ ਅਡਾਣੀਏ ॥)
 (ਅੰਤਪਰ) ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਨਾਨਕ ਸਚੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ॥ ਤੁਧ ਭਾਵੇ ਤੂੰ ਸਾਲਾਹਣਾ ਸਚੁ ਪੂਰਾ ਪਾਵਾ (ਅੰਤਮੇਂ)
 ਅਗੇ ਹੋਰ (ਛੋਟਾਓਅੰਕਾਰ ਮ: ੧) (ਓਅੰਕਾਰ ਨਿਰਮਲ ਸਤਿਬਾਨਿ ॥ ਤਾਤੇ ਹੋਈ ਸਗਲੀ ਖਾਨ ॥) ਅੰਤ ਮੇਂ
 (ਮ੍ਰਿਗ ਸੁ ਬਾਸ ਰਹਿਓ ਲਪਟਾਇ ॥ ਨਾਨਕ ਬਿਨਗੁਰ ਸੁਰਤਿ ਨਾ ਪਾਇ) ਹੋਰ (ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮ: ੧) (ਰੰਗ
 ਮਾਲਾ ਯੋਗ ਨਿਧਿ) ਅਗਾਮੀ ਗੁਰ ਭਰਿਆ ਨੀਰ ॥ ਤਾ ਮੈ ਕਵਲ ਬਹੁਤ ਬਿਸਥੀਰ ॥ ਭਉਰਾ ਲੁਭਯਾ ਤਾਕੀ
 ਗੰਧ ॥ ਨਾਨਕ ਬੋਲੇ ਬਿਖਮੀ ਗੰਧ ॥ (ਅੰਤ ਮੇਂ) ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਕੇ ਜੇ ਮਨ ਲਾਵੇ ॥ ਨਾਨਕ ਸੋਨਰ ਪਰਮ ਗਤਿ
 ਪਾਵੇ ॥ ਸੋ ਇਤਾਦੀ ਬਾਣੀਆਂ ਜੋ ਮਹੱਲੇ ਤਥਾ ਅੰਤ ਨਾਮੁ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ ਸੋ ਇਨਾ ਨੂੰ ਤੋ ਜ਼ਰੂਰ ਚੜ੍ਹਵਾ ਦੇਨਾ
 ਸੀ ਸੋ ਏਨਾਂ ਕਥਨ ਕਰੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਉਨੋਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਤੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਨਿਕਾਲਨੇ ਨੂੰ ਤਜਾਰ
 ਇਸਤੇ ਤੋ ਆਪ ਕੇ ਉਪਰ ਬੰਦਰ ਚਿੜੀਆ ਕੀ ਕਹਾਵਤ ਆ ਜਾਵੇਗੀ, ਯਥਾ ਸੀਤ ਮੇ ਕਾਪਤੇ ਬੰਦੂ ਕੋ
 ਚਿੜੀਆਂ ਹਾਥ ਪਾਉਂ ਮਾਨੁਖ ਸੇ ਦੇਖ ਘਰ ਬਣਾਉਣੇ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਬੰਦੂ ਨੇ ਕਹਾ ਬਣਾਉਣਾ ਤੋ ਮੁਸ਼ਕਲ
 ਹੈ ਪ੍ਰੰਚੇ ਯਾਰ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹੁਏ ਤੋੜਨੇ ਦੀ ਸਾਮਰਥ ਰਖਦੇ ਹੈ ਝਟ ਕੂਦ ਕੇ ਚਟਕਾ ਦਾ ਘਰ ਤੋੜ ਦਿਤਾ, ਸੋ ਇਸੀ
 ਤਰਹਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਨਜ਼ਰ ਆਏ, ਸੋ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਜੇ ਤੋ ਮਹੱਲੇ ਤਥਾ ਨਾਮੁ ਪਰ ਆਪਕੋ ਭ੍ਰੋਸਾ ਹੈ ਤੋ ਉਪਰ ਕਹੀ
 ਬਾਣੀਆਂ ਬੀੜੋਂ ਮੇਂ ਚੜ੍ਹਾਉਨੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਪਹਿਲੇ ਕਰ ਲੋ ਤੇ ਫਿਰ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਆਦੀ ਜੋ ਜੋ ਬਾਣੀਆਂ ਮਹੱਲੇ
 ਤੋ ਤਥਾ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਤੋਂ ਵ ਭਗਤਾਂ, ਭਟਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਹੋਣ ਉਨਕੇ ਨਿਕਾਲਨੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕਰ
 ਲੈਣੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਯਾਦ ਰਹੇ ਜੋ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀਆਂ ਭੀ ਮਹੱਲੇ ਭਗਤਾਂ, ਭਟਾਂ ਦੇ ਨਾਮੋਂ ਬਗੈਰ ਤਥਾ ੧੩
 ਪਉੜੀਆਂ ਜੋ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਸੇ ਬਿਨਾ ਹਨ ਉਨਸੇ ਭੀ ਆਪਕੋ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਕੇ ਸਮਾਨ ਵਰਤਾਵ ਕਰਨਾ
 ਹੋਗਾ ਸੋਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਐਸੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਮੇਂ ਬਹੁਤ ਹਨ ਜਿਨੋਂ ਮੇਂ ਨਾ ਤੋਂ ਮਹੱਲਾ ਆਦਿਮੇਂ ਹੈ ਤੇ
 ਨਾਹੀ ਅੰਤ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਭਗਤ ਭਟ ਦਾ ਨਾਮੁ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਗ੍ਰੰਥ ਬਢਣ ਦੇ ਡਰਸੇ ਨਮੂਨੇ ਮਾਤ੍ਰ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅੰਤਲੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦਿਖਾਉਦਾ ਹਾਂ, ਸੁਣੋ ॥ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ਸਲੋਕੋਂ ਕੇ ਅੰਤ
 ਮੇਂ ੧ ਸਲੋਕ ਮਹੱਲੇ ੫ ਕਾਹੇ ਫਿਰ ਇਕ ਮ: ੩ ਕਾ ਹੈ ਜਿਨਕੇ ਆਦਿ ਮਹੱਲਾ ਹੈ ਤੇ ਅੰਤ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਹੈ
 ਫਿਰ ਇਨ ਦੇ ਸਲੋਕੋਂ ਸੇ ਪੀਛੇ ੬ ਸਲੋਕ ਅੰਕ ੧੨੪ ਸੇ ੧੩੦ ਤਕ ਹਨ ਜਿਨਕੇ ਆਦਿ ਨਾ ਤੋ ਮਹੱਲਾ ਹੀ ਹੈ ਤੇ
 ਨਾ ਹੀ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਭਗਤਿ, ਭਟ, ਦਾ ਨਾਮੁ ਹੈ ਯਥਾ (ਸਰਵਰ ਪੰਥੀ ਹੋਕੜੋ ਫਾਹੀ
 ਵਾਲ ਪਚਾਸ ॥ ਇਹੁ ਤਨ ਲਹਰੀ ਗਡ ਬਿਆ ਸਦੇ ਤੇਰੀ ਆਸ ॥ ੧੨੫ ॥ ਕਵਣ ਸੁ ਅਖਰ ਕਵਣ ਗੁਣ
 ਕਵਣ ਸੁ ਮਣੀਆ ਮੰਤੁ ॥ ਕਵਣ ਸੁ ਵੇਸੇ ਹਉ ਕਰੀ ਜਿਤੁ ਵਸਿ ਆਵੇ ਕੰਤੁ ॥ ੧੨੬ ॥ ਨਿਵਣੁ ਸੁ ਅਖਰੁ
 ਖਵਣੁ ਗੁਣੁ ਜਿਹਬਾ ਮਣੀਆਂ ਮੰਤੁ ॥ ਏ ਤ੍ਰੈ ਭੈਣੇ ਵੇਸ ਕਰਿ ਤਾ ਵਸਿ ਆਵੀ ਕੰਤੁ ॥ ੧੨੭ ॥ ਮਤਿ ਹੋਦੀ ਹੋਇ
 ਇਆਣਾ ॥ ਤਾਣ ਹੋਦੇ ਹੋਇ ਨਿਤਾਣਾ ॥ ਅਣਹੋਦੇ ਆਪ ਵੰਡਾਏ ॥ ਕੋ ਐਸਾ ਭਗਤਿ ਸਦਾਏ ॥ ੧੨੮ ॥ ਇਕ
 ਫਿਕਾ ਨਾ ਗਾਲਾਇ ਸਭਨਾ ਮੈ ਸਚਾ ਧਣੀ ॥ ਹਿਆਉ ਨ ਕੈਹੀ ਠਾਹਿ ਮਾਣਕ ਸਭ ਅਮੋਲਵੇ ॥ ੧੨੯ ॥ ਸਭਨਾ
 ਮਨ ਮਾਣਿਕੁ ਠਾਹਿਣੁ ਮੂਲਿ ਮਚਾਗਵਾ ॥ ਜੇਤਉ ਪਿਰੀਆ ਦੀ ਸਿਕ ਹਿਆਉ ਨ ਠਾਹੇ ਕਹੀ ਦਾ ॥ ੧੩੦ ॥
 ਕਿਉ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਏਹ ੬ ਸਲੋਕ ਭੀ ਕਿਸੀ ਔਰ ਦੇ ਹੀ ਹੋਣਗੇ ਕਿਉਂਕੇ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਲੋਕ ਮੇਂ ਫਰੀਦ ਜੀ

ਦਾ ਨਾਮੁ ਹੈ ॥ ੧੨੧ ॥ ਤਕ ਔਰ ਫਿਰ ਅੰਤਮੇ ੧੨੨ ਵਾਂ ਸਲੋਕ ਪੰਚਮ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਆਦਿ ਮਹਲਾ ਤੇ ਅੰਤ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ੧੨੩ਵਾਂ ਸਲੋਕ ਮਹੱਲੇ ਤੀਸਰੇ ਕਾ ਹੈ ਇਸਦੇ ਵੀ ਆਦਿ ਮਹੱਲਾ ਤੇ ਅੰਤ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਹੈ ਉਪ੍ਰੰਤ ਉਪ੍ਰ ਲਿਖੇ ਏਹ ੬ ਸਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਮਹੱਲੇ ਤਥਾ ਨਾਮੁ ਆਦਿਕੋਂ ਸੇ ਬਗੈਰ ਹਨ ਦੂਸਰਾ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤ ਪਰ ਹਨ ਇਸਤੇ ਜਰੂਰ ਹੀ ਆਪ ਕਹੈਂ ਗੇ ਜੋ ਯਿਹ ਭੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਕਿਸੀ ਸਿਖ ਨੇ ਹੀ ਬਣਾਕੇ ਲਿਖ ਦਿਤੇ ਹੋਨਗੇ, ਇਸੀ ਤਰਹਿ ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ ਮਹੱਲੇ ਪੰਚਮੇਂ ਕੇ ਅੰਤ ਦੋ ਸਲੋਕ ਹਨ ਅੰਕ ੨੦ ਸੇ ੨੨ ਤਕ ਜਿਨਕੇ ਨਾ ਤੋ ਆਦਿ ਮਹਲਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਹੀ ਅੰਤ “ਨਾਨਕ” ਨਾਮੁ ਹੈ ਪੁਨਾ ਕਿਸੇ ਭਗਤਿ, ਯਾ ਭਟ, ਦਾ ਨਾਮ ਭੀ ਨਹੀਂ ਯਥਾ (ਖੰਭ ਵਿਕਾਦੜੇ ਜੇ ਲਹਾਂ ਘਿੰਨਾ ਸਾਵੀ ਤੋਲਿ॥ ਤੰਨਿ ਜੜਾਈ ॥ ਆਪਣੇ ਲਹਾਂ ਸੁ ਸਜਨ ਟੋਲਿ ॥੨੧॥ ਸਜਣੁ ਸਚਾ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੁ ਸਿਰਸਾਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹੁ ॥ ਜਿਸ ਪਾਸ ਬਹਿਨਿਆਂ ਜੋਹੀਐ ਸਭਨਾ ਦਾ ਵਿਸਾਹੁ ॥੨੨॥ ਪ੍ਰਿਅਵਰ ਜੀ ਯਾਦ ਰਹੈ ਕਥਨ ਕੀਏ ਦੋਨੋਂ ਸਲੋਕ ਬਾਣੀ ਕੇ ਅੰਤਮੇਂ ਹੈਂ ਇਨਮੇਂ ਨਾਮ ਔਰ ਮਹੱਲੇ ਦਾ ਨ ਹੋਨਾ ਜਰੂਰ ਸੂਚਨ ਕ੍ਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਯਹ ਭੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੋ ਜੇਤੋਂ ਯਥਾ ਯਹ ਕਥਨ ਕਰੀਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀਆਂ ਹਨ ਤਥਾ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਭੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ ਸੰਸੇ ਨਹੀਂ ਕਾਹੇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਅੰ ਨਿਰੰਕੁਸ ਕਰਤਾ ਹੈਂ ਅਪਨੀ ਮਰਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਹੀਂ ਨਾਮੁ ਅੰ ਮਹੱਲਾ ਰਖ ਦੀਆ ਹੈ ਅੰਰ ਕਿਸੀ ਬਾਣੀ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਸੋ ਮਿਤ੍ਰੋ ਐਸੀਆਂ ਬਹੁਤ ਗੁਰਬਾਣੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਮਹੱਲੇ ਨਾਮ ਸੇ ਬਗੈਰ ਹਨ ਗ੍ਰੰਥ ਵਧਨੇ ਸੇ ਇਤਨਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਔਰ ਦੇਖਣਾ ਹੋ ਤੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਮੇਂ ਵਿਚਾਰਕਰ ਦੇਖ ਲੋ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਕੇ ਵੀਚਾਰ ਕਰੋ ਜੋ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਨਾਮ ਮਹੱਲੇ ਸੇ ਬਗੈਰ ਹੋਨੇ ਤੇ ਲਿਖ ਦੇਨਾ ਜੋ ਯਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਔਰ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀਆਂ ਨਾਮ ਮਹੱਲੇ ਬਗੈਰ ਹਨ ਓਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਜੋ ਗੁਰ ਬਾਣੀਆਂ ਹੈਂ ਸੋ ਮੁਨਸਫੀ ਔਰ ਸਚਾਈ ਨਹੀਂ ਖਾਲਸਾ ਭਾਈ ਬੀਚਾਰ ਲੇਂ ਸੋ ਜਿਥੇ ਸਚਾਈ ਅੰ ਮੁਨਸਫੀ ਨਹੀਂ ਤਿਥੇ ਗੁਰ ਸਿਖੀ ਭੀ ਨਹੀਂ ਇਤੀ ਤੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਂ ਕਾ ਉਤ੍ਰ ॥

ਚੌਥਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਬਾਨ ਮੁਬਾਰਕ ਸੇ ਇਉ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਯਥਾ, (੪) ਇਹ ਬਾਣੀ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮੋਹਰ ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ॥

(ਉਤ੍ਰ) ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ (ਮੁੰਦਾਵਣੀ) ਇਨ ਚਾਰ ਅਖਰੋਂ ਦਾ ਨਾਮ ਮੋਹਰ ਹੈ, ਯਾ (ਥਾਲ ਵਿਚ ਤਿਨ ਵਸਤੂ ਪਈਓ) ਦਾ ਸਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਮੋਹਰ ਹੈ ਜੇ ਉਪਰ ਕਹੇ ਚਾਰ ਅਖਰੋਂ ਕੋ ਮੋਹਰ ਕਹੋ ਤੋ (ਥਾਲ ਵਿਚ ਤਿਨ ਵਸਤੂ ਪਈਓ) ਤੇ ਸਲੋਕ ਮ: ੫ (ਤੇਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਤੋਨਾਹੀ ਮੈਨੇ ਜੋਗ ਕੀਤੋਈ) ਏਹ ਦੋਨੋਂ ਸ਼ਬਦ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ” ਮੋਹਰ ਤੋ ਪੀਛੇ ਕਿਉਂ ਲਿਖੇ ਕਿਆ ਏਹ ਭੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਪੀਛੇ ਮੋਹਰ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਦੋਨੋਂ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹਨ ਤੋਂ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਏਹ ਭੀ ਜਰੂਰ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਹੈ, ਜੇ ਕਹੋ ਕਿ (ਥਾਲ ਵਿਚ:) ਦਾ ਸਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਮੋਹਰ ਹੈ ਤੋਂ ਬਣੇ ਨਹੀਂ ਕਾਹੇਤੇ ਇਸਮੇ ਕਾਰਣ ਦੋ ਹਨ ਏਕ ਤੋ ਯੋਹ ਹੈ ਜੋ ਸੋਰਠ ਰਾਗ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ੮ ਸਲੋਕ ਮੇ ਇਨ ਬਿਨ ਜਿਉਂਕਾ ਤਿਉ ਏਹ ਸਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਔਰ ਦੋ ਦਫਾ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ” ਨਾਮ ਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਯਥਾ—

ਸੋਰਠ ਕੀ ਵਾਰ ਕਾ ੮ ਸਲੋਕ ਮ: ੩

ਥਾਲੈ ਵਿਚ ਤੈ ਵਸਤੂ ਪਈਓ ਹਰਿ ਭੋਜਨੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁਸਾਰੁ ॥ ਜਿਤੁਖਾਧੈ ਮਨੁ ਤ੍ਰਿਪਤੀਐ ਪਾਈਐ ਮੋਖ ਦੁਆਰੁ ॥ ਏਹ ਭੋਜਨ ਅਲਭੁਹੈ ਸੰਤਹੁ ਲਭੈ ਗੁਰ ਵੀਚਾਰਿ ॥ ਏਹ ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਕਿਉ ਵਿਚਹੁ ਕਢੀਐ ਸਦਾ ਰਖੀਐ ਉਰਿਧਾਰਿ ॥ ਏਹ ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਾਈ ਗੁਰੂ ਸਿਖਾ ਲਧੀ ਭਾਲਿ ॥ ਨਾਨਕਜਿਸਬੁਝਾਏਸੋਬੁਝਸੀ ਹਰਿਪਾਇਆਗੁਰਮੁਖਿ ਘਾਲਿ ॥ ਪਿਯਾਰੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਇਸ ਸਲੋਕ ਮੇਂ ਭੀ ਭਾਵ ਓਹੋ ਹੈ ਜੋ ਅਖੀਰਲੀ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ” ਮੇ ਹੈ ਸੋ ਜੇ ਏਹ ਸਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਤਥਾ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ” ਮੋਹਰ ਹੁੰਦੀ ਤੋ ਤੀਸਰੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋਂ ਕੀ ਮੋਹਰ ਸੋਰਠ ਰਾਗਕੇ ਅਠਵੇਂ ਸਲੋਕ ਮੇ ਲਗਾਈ ਹੂਈ ਉਸਕੋ ਉਲੰਘਨਕਰ ਸੋਰਠਰਾਗ ਕੀ ਵਾਰਕੇ ੯ ਸਲੋਕ ਸੇ ਅੰਤ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕਬੀ ਨ ਲਿਖਦੇ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਤੀਸਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਕੇ ਅਖੀਰ ਪਰ ਲਗਾਉਦੇ ਸੋ ਮਿਤ੍ਰੋ ਜੇ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ” ਮੋਹਰ ਹੁੰਦੀ ਤੋ ਉਪ੍ਰ ਕਹੇ ੯ ਸਲੋਕ ਸੇ ਅੰਤ ਪ੍ਰਯੰਤਲੀ ਬਾਣੀ ਸੇ ਸਭ ਕੋ ਜਰੂਰ ਮਹਿਰੂਮ ਰਹਿਣਾ ਯਾਨੇ ਖਾਲੀ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ, ਸੋ ਕਈ ਕੁ ਪ੍ਰੇਮੀ ਏਹ ਭੀ ਕਹਿਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੋਰਠ ਰਾਗ ਮੇ ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਹੈ ਸੋ ਗੁਰੂਜੀ ਨੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਬੁਝਾਰਤ ਪਾਈ ਹੈ ਯਾਤੇ ਉਸਦਾ ਨਾਮੁ

ਬੁਝਾਰਤ ਹੈ ਤੇ ਅੰਤਲੀ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ” ਦਾ ਨਾਮ ਮੋਹਰ ਹੈ, ਸੋ ਮਿਤ੍ਰੇ ਇਸ ਅਰਥ ਨੂੰ ਭੀ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਸਾਬੂਤ ਕਰਦੀ ਕਾਹੇ ਤੇ ਹਰੇਕ ਅਰਥ ਕਰਤਾ ਮਹਾਤਮਾ ਜਾਣਤੇ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਭੇਦ ਸੇ ਅਰਥ ਭੇਦ ਹੋਤਾ ਹੈ ਯਥਾ ਤਾਤ ਨਾਮ ਪਿਤਾ ਕਾ ਔਰ ਤਾਤ ਨਾਮ ਪੁਤ੍ਰ ਕਾ ਭੀ ਹੈ ਪ੍ਰਸੰਗਾਨੁਸਾਰ ਯਥਾ (ਰਾਮੋ ਵਾਚ) ਹੇ ਤਾਤ ਮੈ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਜਨਮ ਮਰਣ ਰੂਪ ਭੈ ਸੇ ਮਹਾਂਦੀਨ ਹੂੰ ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਅਪਣੇ ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਉਪਦੇਸ ਸੇ ਨਿਰਭੈ ਕੀਜੀਏ (ਬਸਿਸ਼੍ਵ ਵਾਚ) ਹੇ ਤਾਤ ਅਵਿਦਿਆ ਰੂਪੀ ਨੀਂਦ ਮੇਂ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਸੁਪਨਾ ਤੁਝ ਕੋ ਜਨਮ ਮਰਣ ਰੂਪ ਸ਼ੋਰ ਹੋ ਅਤੀ ਕੰਪਾਇਮਾਨ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਸੋ ਤੂੰ ਗਿਆਨ ਰੂਪ ਜਾਗ੍ਰਤ ਮੇਂ ਜਾਗੇਗਾ ਤੋ ਸੁਪਨ ਭ੍ਰਮ ਸੇ ਨਿਰਭੈ ਪਦ ਕੋ ਪਾਵੇ ਗਾ ਸੋ ਐਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਭੇਦ ਸੇ ਤੋ ਅਰਥ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਚੇ ਜਬ ਪ੍ਰਸੰਗ ਭੇਦ ਤੋ ਕੁਛ ਹੋਵੇ ਨਾ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਇਕ, ਔਰ ਅਰਥ ਇਕ, ਕੇਵਲ ਖੁਦਗਰਜੀ ਸੇ ਉਸਕੋ ਮੋਹਰ ਔਰ ਉਸਕੋ ਬੁਝਾਰਤ ਕਹਿਣਾ ਬਣੇ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਰਥ ਇਕ ਹੈ ਯਥਾ (ਬਾਲ ਵਿਚ ਤੈ ਵਸਤੂ ਪਈਓ ਹਰਿ ਭੋਜਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਾਰ) ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਪਾਠ (ਬਾਲ ਵਿਚ ਤਿਨਿ ਵਸਤੂ ਪਈਓ ਸਤ ਸੰਤੋਖ ਬੀਚਾਰੋ) ਲੋ “ਸਤਿ ਸੰਤੋਖ ਬੀਚਾਰੋ” ਤੇ “ਹਰਿ ਭੋਜਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਾਰੋ” ਦਾ ਅਰਥ ਬੀਚਾਰ ਲੋ ਇਕੋ ਅਰਥ ਨੂੰ ਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਯਾ ਦੋ ਕੋ ਸੋ ਜਬ ਅਰਥ ਇਕੋ ਹੈ ਤੋ ਫਿਰ ਕੈਸੇ ਉਸਨੂੰ ਬੁਝਾਰਤ ਔਰ ਉਸਕੋ ਮੋਹਰ ਕਹਿਦੇ ਹੋ ਭਲਾ ਜੇ ਹਠ ਸੇ ਕਹੋ ਭੀ ਹਮ ਉਸਕੋ ਮੋਹਰ ਹੀ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਤੋ ਹਮ ਪੂਛੇ ਹੈ ਜੇ (ਨਾਨਕ ਬ੍ਰਹਮ ਪਸਾਰੋ॥੧॥) ਸੇ ਆਗੇ (ਤੇਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਤੋ ਨਾਹੀ ਮੈਨੂੰ ਯੋਗ ਕੀਤੋਈ) ਏਹ ਸਬਦ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ ਯਾ ਨਹੀ, ਅਤੇ ਜੇ ਏਹ ਸਬਦ ਮੋਹਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ ਤੋ ਫਿਰ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀ ਵਹਿ ਭੀ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਹੀ ਮਾਨਣੀ ਹੋਗੀ, ਜੇ ਤੁਮ ਕਹੋ ਕਿ ਏਹ ਸਲੋਕ ਸਾਰਾ ਪਾ ਕੇ ਮੋਹਰ ਹੈ, ਤੋ ਬਣੇ ਨਹੀ ਕਾਹੇ ਤੇ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਮ: ੫ ॥ ਬਾਲ ਵਿਚ ਤਿਨਿ ਵਸਤੂ ਪਈਓ ਸਤ ਸੰਤੋਖ ਵੀਚਾਰੋ।” ਸੇ (ਤਮ ਸੰਸਾਰ ਚਰਨ ਲਗ ਤਰੀਐ ਸਭ ਨਾਨਕ ਬ੍ਰਹਮ ਪਸਾਰੋ ॥੧॥) ਸੇ ਆਗੇ ਏਕੜਾ ਅੰਕ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ (ਸਲੋਕ ਮ: ੫॥ ਤੇਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਤੋ ਨਾਹੀ ਮੈਨੇ ਜੋਗਕੀਤੋਈ ॥ ਮੈਨਿਰਗੁਣਿਆਰੇ ਕੋਗੁਣ ਨਾਹੀ ਆਪੇ ਤਰਸ ਪਇਓਈ ॥ ਤਰਸੁ ਪਇਆ ਮਿਹਰਾਮਤ ਹੋਈ ਸਤਿਗੁਰ ਸਜਣੁ ਮਿਲਿਆ ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਤ ਜੀਵਾ ਤਨਮਨੁ ਥੀਵੇ ਹਰਿਆ ॥੧॥) ਅਗੇ ਫਿਰ ਏਕੜਾ ਆਇਆ ਸੋ ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਜਬ ਏਹ ਸਬਦ ਦੋਨੋ ਜੁਦਾ ੨ ਹਨ ਤੇ ਅੰਕ ਭੀ ਦੋਨੋ ਸਬਦਾਂ ਦੇ ਜੁਦਾ ੨ ਹਨ ਤੋ ਫਿਰ ਇਕ ਐਸੇ ਅਲਬੱਤਾ (ਨਾਨਕ ਬ੍ਰਹਮ ਪਸਾਰੋ ॥੧॥) ਦੇ ਅਗੇ (ਸਲੋਕ ਮ: ੫) ਨਹੁੰਦਾ ਤੇ (ਤੇਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਤੋ ਨਾਹੀ) ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਬਦ ਲਿਖਕੇ ਅਗੇ ਦੂਆ ਅੰਕ ਹੁੰਦਾ ਤੋ ਤੋ ਜਰੂਰ ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਮੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਏਸੇ ਸਬਦ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪਉੜੀਆਂ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਰੀਤੀ ਸੇ ਤੋ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀ ਬਲਕਨ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਮਹਲੇ ਅਤੇ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਹੀ ਏਕੜੇ ਅੰਕ ਹਨ ਤੋ ਫਿਰ ਕੈਸੇ ਕਹੇ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਏਹ ਸਲੋਕ ਭੀ ਪਾ ਕੇ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ” ਮੋਹਰ ਹੈ ਸੋ ਮਿਤ੍ਰੇ ਜੋ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ” ਮੋਹਰ ਹੁੰਦੀ ਤੋ ਮੋਹਰ ਛਾਪ ਲਗਾਕੇ ਉਪ੍ਰੰਤ ਗੁਰੂ ਜੀ (ਤੇਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਤੋ ਨਾਹੀ) ਦਾ ਸਲੋਕ ਭੀ ਨ ਲਿਖਦੇ, ਤੇ ਜੇ ਸਾਥੇ ਪੁਛੋ ਤੋ ਮੋਹਰ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ “ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ” ਪਰ ਐਸਾ ਸਿਲਸਲਾ ਨਹੀ ਹੈ ਕਿਸੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਜੀ ਪਰ ਤੋ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ” ਗਾਥਾ ਕਰਪੂਰ ਫੁਨੇਹ ਆਦਿਕੋ ਕੇ ਆਗੇ ਹੈ ਤੇ ਉਪਰੰਤ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ ਤੇ ਫਿਰ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੇ ਸਲੋਕ ਫਿਰ ਫਰੀਦ ਜੀ ਦੇ ਤੇ ਫਿਰ ਸ੍ਰੋਯੇ ਭਟਾਂ ਦੇ ਔਰ ਕਿਸੀ ਦੇ ਇਸਤੇ ਭੀ ਉਲਟ ਔਰ ਤਰਹਿਸੇ ਹੈ ਪਰੰਤੂ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਸਭ ਦੇ ਹੀ ਅੰਤ ਪਰ ਹੈ ਜੇ ਆਪ ਕਹੋ ਕਿ ਐਸੇ ਨਹੀ ਹੈ ਤੋ ਲੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਮੂਨੇ ਮਾਤ੍ਰ ਲਿਖਕੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਖਾਸ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਨਮਕ ਮੰਡੀ ਗਲੀ ਮਸਤ ਗੜ੍ਹਾ ਮੇ ਭਾਈ ਘਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਕਲਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਏਹ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਜੀ ਬਹੁਤ ਬ੍ਰਿਧ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣੇ ਦਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ੬ (ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ) ਜੀ ਤਕ ਲਿਖ ਕੇ ਤੇ ਲਿਖਾਰੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਗਲੇ ਗੁਰੂਓਂ ਦਾ ਸੰਮਤ ਜੋ ਜੀਵੇਗਾ ਸੋ ਲਿਖੇਗਾ ਫਿਰ ਦੂਸੀ ਕਲਮ ਸੇ ਦੂਸ੍ਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣੇ ਦਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਲਿਖਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੌਵੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸਾਰੀ ਅੰਤਮੇ ਏਕਠੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਭੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਇਸ ਬਾਬੇ ਬ੍ਰਿਧ ਜੀ ਪਰ ਇਉਂ ਹੈ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਸਲੋਕਾਂ ਸੇ, ਗਾਥਾ, ਫੁਨੇਹ, ਚੌਬਲੇ, ਫਿਰ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ ਸਲੋਕ, ਫਿਰ ਸਲੋਕ (ਤੇਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਤੋ ਨਾਹੀ) ਫਿਰ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ,, ਬਾਦ ਸ੍ਰੋਯੇ ਭਟਾਂ ਦੇ, ਮ: ੧॥ ਮ:੨॥ ਮ:੩॥ ਮ:੪॥ ਮ:੫ (ਫਿਰ ਜਿਤਦਰ ਲਖ ਮਹੰਮਦਾ) ਆਦੀ ਬਾਣੀ “ਰਾਗਮਾਲਾ,, ਤਕ ਹੈ ਸੋ ਕਿਉਂ

ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਜੇ ਆਪਨੇ ਹੋਰ ਇਸੀ ਸਿਲਸਲੇ ਦੇ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ) ਜੀ ਦੇਖਣੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਟਣੇ ਸਾਹਿਬ ੨੫ ਯਾ ੩੦ ਦੇ ਕ੍ਰੀਬ ਇਸੀ ਸਿਲਸਲੇ ਉਪਰ ਕਥਨ ਕੀਏ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ) ਜੀ ਹਨ ਸੋ ਦੇਖ ਲੈਨੇ ਸੋ ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਜਬ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ,, ਦਾ ਸਿਲਸਲਾ ਹੀ ਕਿਸੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਪਰ ਕਿਸੀ ਤਰਹਿ ਸੇ ਹੈ ਅੰਰ ਕਿਸੀ ਪਰ ਕਿਸੀ ਤਰਹਿ ਹੈ ਤੋ ਫਿਰ ਮੋਹਰ ਕੈਸੇ, ਪਸ ਸਾਬੂਤ ਹੂਆ ਜੋ ਮੋਹਰ ਓਹ ਬਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਸਭ (ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬੋਂ) ਕੇ ਅੰਤ ਪਰ ਹੈ ਸੋ ਐਸੀ ਬਾਣੀ “ਰਾਗਮਾਲਾ,, ਹੀ ਹੈ ਸੋ ਹੀ ਮੋਹਰ ਹੈ ਤੇ ਜੋ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ,, ਹਨ ਸੋ ਮਾਨੋਗੇ ਭੀ ਤੋ ਜਿਨ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ) ਪਰ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕਾਦੀ ਸਲੋਕ ਸੂਯੋਂ ਸੇ ਪਹਿਲੇ ਹੈ ਤੇ ਸੂਯੇ ਆਦੀ ਬਾਣੀਆਂ ਪੀਛੇ ਹਨ ਸੋ ਉਨ ਬਾਣੀਓਂ ਪਰ ਭੀ ਓਹੋ ਇਲਜ਼ਾਮ “ਰਾਗਮਾਲਾ,, ਵਾਲਾ ਹੀ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਸੋ ਇਸਤੇ ਹਨ ਧਰਮੋਂ ਕੋ ਛੋਡ ਕਰ ਬੀਚਾਰ ਲੋ ਮੋਹਰ ਜੋ ਹੈ ਸੋ “ਰਾਗਮਾਲਾ,, ਹੀ ਹੈ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ” ਨਹੀਂ ਇਤੀ ਚੌਥਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥

ਪਾਂਚਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਤਾਹਰਿਤਪ੍ਰਕਾਸ ਜੀ ਇਉਂ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਯਥਾ:—

(੫) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੇਂ ਰਾਗ ਨਹੀ, ਅਰਥਾਤ ਜਿਸਨੇ ਰਾਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਯਥਾ “ਮਾਝ” “ਤੁਖਾਰੀ” ਆਦਿ ਅੰਰ ਜਿਤਨੇ ਰਾਗ ਰਾਗਮਾਲਾ ਵਿਚ ਹੈਨ ਓਹ ਸਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਨਹੀ ਹਨ ਯਥਾ “ਮਾਲਕੋਸ” ਆਦਿ ਇਸਤੇ ਬਿਨਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੋ ਕਈ ਕੁ ਰਾਗੋਂ ਕੋ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੇ ਰਾਗਨੀ ਕਰਕੇ ਲਿਖਾ ਗਿਆ ਹੈ ਗੁਨੀ ਜਨ ਇਸ ਉਪਰਲੀ ਬਾਰਤਾ ਕੋ ਅਛੀ ਤਰਹਿ ਸੇ ਬੀਚਾਰ ਸਕਤੇ ਹੈ:—

(ਉਤ੍ਰ) ਮਿਤ੍ਰ ਵਰੋ ਸੰਸਾਰ ਭਰਮੇ ਕੋਈ ਐਸੀ ਬਾਣੀ ਨਹੀ ਹੈ ਅੰਰ ਨਾ ਹੀ ਪੀਛੇ ਹੋਈ ਹੈ ਅੰਰ ਨਾ ਹੀ ਆਗੇ ਹੋਣੇ ਕੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਜੈਸੀ ਕੁ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਭਾਵ ਅੰਰ ਅਗਾਧ ਆਸ਼ੈ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸਕੀ ਏਕ ੨ ਤੁਕ ਤਥਾ ਏਕ ੨ ਸ਼ਬਦ ਮੇਂ ਚਾਰੋਂ ਬੇਦ, ਖਟ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ, ਸਤਾਈ ਸਿਮ੍ਰਤੀਆਂ, ੧੮ ਪੁਰਾਣ, ੫੨ ਉਪਨਿਖਦਾ, ੯ ਵਿਆਕਰਣ, ਅੰਰ ਸਾਰੇ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਤਥਾ ਸਾਰੇ ਮਤ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ) ਮੇ ਹਨ ਸੋ ਬੀਚਾਰ ਵਾਨੋਂ ਕੋ ਜਾਹਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਿਸ ਡੱਡੂ ਕੋ ਛਪੜੀ ਕੀ ਖਬਰ ਹੈ ਓਹ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣਕੇ ਜਲ ਬਲ ਕੋਲੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸੀ ਤਰਹਿ ਉਮਰ ਤੋ ਅੰਗ੍ਰਜੀ ਫਾਰਸੀ ਬਿਵਹਾਰਕ ਤਾਲੀਮ ਰੂਪ ਛਪੜੀ ਮੇ ਗੁਜਰ ਗਈ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਰੂਪ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਦਾ ਹਾਲ ਕੁਛ ਭੀ ਮਾਲੂਮ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੰਚੇ ਕਿਸੀ ਮਹਾਤਮਾ ਪਾਸੋਂ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਦੇ ਜਸ ਸੁਣਕੇ ਬੁੜਾ ਉਠਦੇ ਹਨ ਜੋ ਏਹ ਨਹੀ ਏਹ ਨਹੀ, ਸੋ ਕਿਉਂ ਰਾਗ ਵਿਦਯਾ ਸੇ ਸੂਨਯ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਰਾਗੋਂ ਮੇਂ ਬਾਣੀ ਰਚਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੋ ਕਿਆ ਰਾਗ ਮਤੋਂ ਕੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਨ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਸੋ ਸੁਣੋ ਯਥਾ ਰਾਗਮਤੋਂ ਕੇ ਧ੍ਰਵੇ ਹੈ ॥

ਦੋ: ॥ ਚਾਰ ਮਤੋਂ ਕੇ ਧ੍ਰਵੇ ਦੋ, ਹੈਂ ਜਹਿਂ ਬਿਧ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥

ਇਕ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਅਰੰਭਤੇ, ਦੂਸਰ ਭੈਰਵ ਜਾਨ ॥੧੮॥

ਚੌ: ॥ ਇਕ ਸੰਭੋਸ਼ਰ ਮਤ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ॥

ਦੂਸਰੁ ਹੈ ਹਨਵੰਤ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥

ਤੀਸਰ ਮਤ ਹੈ ਭਰਤ ਪਛਾਨੋਂ ॥

ਚੌਥੇ ਕਲੀਨਥ ਮਤਹਿ ਪਛਾਨੋਂ ॥੧੯॥

ਯਹ ਚਾਰ ਮਤੋਂ ਮੇ ਅਵਲ ਸ਼ਿਵਜੀ ਕਾ ਮਤ੧, ਹਨਵੰਤ੨, ਭਰਥ੩, ਕ੍ਰਿਸਨ੪, ਇਨ ਚਾਰੋਂ ਮਤੋਂ ਕੋ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦੇ ਹਨ ਯਥਾ, ਸ਼ਿਵ ਮਤ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਮਤ ਇਨ ਦੋ ਮਤੋਂ ਕਾ ਧ੍ਰਵਾ ੧ ਹੈ, ਸ੍ਰੀਰਾਗ ਸੇ ਅਰੰਭਕਰ ਅੰਤ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਤਕ ਪੂਰਣ ਕਰਤੇ ਹੈਂ, ਅੰਰ “ਮਾਝ” “ਤੁਖਾਰੀ” ਇਕ ਦੇਸੀ ਰਾਗ ਹੈ ਕਿਸੀ ਦੇਸ ਮੇ ਤੋ “ਮਾਝ” “ਤੁਖਾਰੀ” ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਕਿਸੀ ਦੇਸ ਕੁਛ ਅੰਰ ਨਾਮ ਸੇ ਇਸਤੇ ਇਸ ਦੇਸ ਮੇਂ ਇਨ ਕੇ ਯਹੀ ਨਾਮ ਹੈ ਪ੍ਰੰਚੇ ਰਾਗੀ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਕਾ ਅਲਾਪ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੈ ਅੰਰ ਇਸ ਧ੍ਰਵੇ ਮੇ “ਮਾਲਕੋਸ” ਕੀ ਬਜਾਇ “ਨਟਰਾਯਣ” ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਖਾਲੀ ਨਾਮ ਭੇਦ ਸੇ ਹੀ ਏਕ ਕੇ ਦੋ ਨਾਮ ਹਨ ਅੰਰ ਬਜਾਇ “ਮੇਘ” ਰਾਗਕੀ “ਮਲਾਰ” ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ॥ ਇਸੀ ਤਰਹਿ ਦੂਸ੍ਰੇ ਦੋਮਤ, ਹਨਮੰਤ, ਤਥਾ ਭਰਥ, ਮਤ ਵਾਲੇ ਅਰੰਭ ਰਾਗੋਂ ਕਾ ਭੈਰਵ,

ਰਾਗ ਸੇ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਕਈ ਕੁ ਰਾਗੋਂ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਧ੍ਰੁਵੇ ਸੇ ਮੁਖਤਲਿਫ ਨਾਮ ਕਹਿਤੇ ਹਨ ਯਥਾ
 “ਨਟਨਾਰਾਯਣ” ਕੀ ਜਗਹਿ “ਮਾਲਕੋਸ” ਔਰ ਪੁਨਾ “ਮਲਾਰ” ਕੀ ਜਗਹਿ “ਮੇਘ,, ਇਤਾਦੀ ਔਰ ਭੀ ਸੇ
 ਮਿਤ੍ਰਵਰ ਜੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ) ਸਾਹਿਬੋਂ ਨੇ ਭੀ ੪ ਮਤੋਂ ਕੇ ਦੋਨੋਂ ਸਿਲਸਲੇ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਜੀ ਮੇਂ ਦੱਸੇ ਹਨ,
 “ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ” ਸੇ ਆਦਿ ਆਰੰਭ ਕਰ ਇਸ ਧ੍ਰੁਵੇ ਮੇ ਬਾਣੀ ਰਚ ਕਰ ਇਸਕੋ ਪੂਰਨ ਕੀਆ ਹੈ ਔਰ ਦੂਸਰੇ ਧ੍ਰੁਵੇ ਮੇਂ
 ਕੇਵਲ “ਰਾਗਮਾਲਾ” “ਭੈਰਵ” ਰਾਗ ਸੇ ਆਰੰਭ ਕਰ ਸਰਬ ਰਾਗੋਂ ਕੀ ਨਾਮਾਵਲੀ ਯਥਾਯੋਗ ਅੰਤ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
 ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਜੀ ਕੇ ਲਿਖ ਦਿਤੀ ਹੈ ਏਹੀ ਰੀਤੀ ਬਹੁਤੇ ਸੰਗੀਤੋਂ ਮੇਂ ਭੀ ਹੈ । ਅਗਰ ਡੂੰਘੀ ਦਲੀਲ ਸੇ ਬੀਚਾਰੋ
 ਗੇ ਤੋ ਆਪ ਨੂੰ ਜਰੂਰ ਏਹ ਨਿਸਚਾ ਭੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਸੇ ਕਿਉਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਯੁਗੋਂ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਦੀ
 ਜਿਤਨੇ ਭੀ ਬਨੇ ਵਹਿ ਖਾਸ ਕੌਮੋਂ ਵਾਸਤੇ ਰਹੇ ਯਥਾ ਤੀਨ ਬਰਨੋਂ ਕੋ ਅਧਿਕਾਰ ਰਹਾ ਔਰ ਚੌਥੇ ਬਰਣ ਤਥਾ
 ਤਿਸਤੇ ਅਲਾਵਾ ਮਜਬੀ ਆਦੀ ਕੌਮਾਂ ਕੋ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨ ਥਾ ਸੇ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬੋਂ) ਕੇ ਅਵਤਾਰ ਹੀ
 ਇਸੀ ਨਮਿਤ ਸੇ ਥੇ ਜੋ ਚਾਰੋਂ ਬਰਣ ਤਥਾ ਅੱਠ ਕੌਮਾਂ ਕੋ ਭੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਸਾਰ
 ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਸੇ ਤੀਨੋਂ ਯੁਗੋਂ ਕੇ ਡੁੱਬੇ ਹੋਇਆ ਕੋ ਭੀ ਤਰਾ ਦੇਵੇਂ, ਪਸ ਇਸੀ ਤੇ ਸਭ ਕਾ ਸਾਂਝਾ ਨਾਮੁ (ਨਾਨਕ
 ਨਿਰੰਕਾਰੀ) ਰਖਵਾਯਾ ਅਤੇ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ) ਸਰਬੱਗ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਨ ਦੀਨ ਦਯਾਲੂ ਜੀ ਤੀਨੋਂ ਕਾਲੋਂ ਕੇ
 ਹਸਤਾਵਲ ਵਤ ਗਿਆਤਾ ਜੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਬਾਣੀ ਕੋ ਇਲਮ ਮੁਸੀਕੀ ਯਾਨੇ ਰਾਗ ਇਲਮ ਮੇ ਰਚਨ ਕੀਆ ਕਾਹੇ ਤੇ
 ਜੋ ਰਾਗ ਨਾਮ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਾ ਹੈ ਸੇ ਇਸਮੇ ਸਭ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਜਿਸਕੋ ਕੁਛ ਭੀ ਰਾਗ ਕੀ ਖਬਰ ਨਹੀ ਵੋਹ
 ਭੀ ਕਿਸੀ ਨ ਕਿਸੀ ਸਮੇਂ ਮੇਂ ਖੁਸ਼ੀ ਮੇਂ ਆਤਾ ਹੈ ਤੋ ਮੁਖ ਪਸਾਰ ਕਰ ਕੋਈ ਖਜਾਲ ਟਪਾ ਗਾਨੇ ਲਗਜਾਤਾਹੈ ਔਰ
 ਖੁਸ਼ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਰਾਗ ਇਲਮ ਸਭ ਕੋ ਪ੍ਰਿਅ ਅੰ ਸਾਂਝਾ ਹੈ ਯਾਤੇ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ) ਭੀ ਸਭ ਕੋ ਸਾਂਝਾ ਉਪਦੇਸ਼
 ਕਰਣਾ ਥਾ ਇਸੀ ਹੇਤੂ ਤੇ ਸਭ ਕੋ ਸਾਂਝਾ ਔਰ ਪਯਾਰਾ ਰਾਗ ਇਲਮ ਹੋਣੇ ਤੇ ਸਭ ਬਾਣੀ ਰਾਗੋਂ ਮੇਂ ਰਚੀ, ਏਕ
 ਸਾਦਕ ਅਲੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਗਵਈਆ ਦਿਹਲੀ ਕੇ ਨੇ ਭੀਦੋਨੋਂ ਸਿਲਸਿਲੇ ਦਸੇ ਹਨ ਉਪਰ ਕਹੇ ਚਾਰੋਂ ਮਤੋਂ ਕਾ ਫਰਕ
 ਉਤ੍ਰੇ ਚੜ੍ਹੇ ਸੁਰੋਂ ਕਾ ਹੈ ਯਾ ਰਾਗਨੀਓਂ ਕੇ ਔਰ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਭੀ ਕੁਛ ਕੁਛ ਫਰਾਕ ਹੈਂ ਅਗਰ ਦੇਖਨਾ ਚਾਹੇਂ ਤੋਂ
 ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਸੇ ਦੇਖ ਲੇਂ ਮੈਨੇ ਤੋ ਬਹੁਤ ਸੰਗੀਤੋਂ ਕੋ ਦੇਖਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਚੇ ਕਈ ਸੰਗੀਤ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ
 ਜੀ ਨਾਭਾ ਨਿਵਾਸੀ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਦੇਖ ਲੀਜੀਏਂ ਗੇ ਅਗਰ ਉਪਰ ਕਹੇ ਮੀਆਂ ਸਾਦਕ ਅਲੀ ਜੀ ਕਾ
 ਲੇਖ ਦੇਖਨਾ ਚਾਹੇ ਤੋ ਇਨਹੀ ਕੀ ਬਨਾਈ ਕਿਤਾਬ ਕਾਨੂਨ ਮੁਸੀਕੀ ਜਿਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਸੰਗੀਤੋਂ ਕਾ
 ਸਾਰ ਲਿਖਾ ਹੈ ਔਰ ਚਾਰ ਮਤੋਂ ਕੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਦੇ ਕਰ ਕੁਲ ਬੀਆਨ ਕੀਆ ਹੈ ਦੇਖ ਲੇਵੇਂ ॥ ਅਤੇ ਔਰ
 ਜੋ ਕਈ ਨਮਿਤ “ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ” ਕੇ ਅਰੰਭ ਮੇਂ ਅਤੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਅੰਤਮੇ ਰਖਨੇਕੇ ਯਥਾ ਹੈ ਤਥਾ ਸੁਣੋਂ (੨)
 ਨਮਿਤ ਯਹ ਹੈ ॥ ਕਈ ਕੁ ਬ੍ਰਿਧ ਰਾਗੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜਦ ਕਿੰਚਤ ਆਸ਼ਯ ਰਾਗ ਵਿਦਿਆ ਕੇ ਜਾਨਣ
 ਵਾਲੇ ਜੈਸੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਲਗਾਉਣੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤੜਕੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਗ ਆਸਾ ਮੇਂ ਗਾਇਨ
 ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਇਸੀ ਤਰਹ ਬਾਈਵਾਰਾਂ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇਂ ਹੈਂ ਉਨਕੇ ਭੀ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਸਮੇ ਅਤੇ ਰਾਗੋਂ
 ਕੇ ਅਲਾਪ ਕਰਦੇ ਹਨ ਯਥਾ ਰਾਮਕਲੀ ਕੀਆਂ ਤੀਨਵਾਰਾਂ ਹੈਂ ਉਨ ਤੀਨੋਂ ਕੇ ਢੰਗ ਅਲਾਪ ਜੁਦਾ ੨ ਗਾਨੇ ਕੇ
 ਕਹੀਂ ੨ ਬ੍ਰਿਧ ਰਾਗੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜੀ, ਕੁਚੱਜੀ, ਏਕ ਸੁਯਾਨ ਕੇ ਘਰ ਗਾਵਣਾ, ਇਆਨੜੀਏ ਕੇ ਘਰ
 ਗਾਵਣਾ, ਅਤੇ ਘਰ ੧ ਸੇ, ਘਰ ੧੭ ਤਕ, ਪੜਤਾਲਾਂ, ਘੋੜੀਆਂ, ਅਲਾਹਣੀਆਂ, ਚੌਪਦੇ, ਦੁਪਦੇ,
 ਅਸ਼ਟਪਦੀਆਂ, ਇਨ ਸਰਬ ਕੇ ਢੰਗ ਗਾਨੇ ਕੇ ਜੁਦਾ ੨ ਹੈਂ ਅਤੇ ਕਈ ਕੁ ਬ੍ਰਿਧ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਰਾਗੀਓਂ ਕੋ
 ਪਸਚਾਤਾਪ ਕਰਤੇ ਹੁਏ ਭੀ ਸੁਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਕਾ ਢੰਗ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਆ ਹੂਆ ਅਜ ਕਲ
 ਲੋਪ ਹੋਤਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਚਲਤਾਈ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਕਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ੨ ਗੀਤਾਂ ਪਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਾ ਵਰਤਾਵ
 ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਇਨ ਬ੍ਰਿਧੋਂ ਸੇ ਯੋਹ ਭੀ ਸੁਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੇਂ ਜੋ ਛੇ ਰਾਗ ਕਥਨ ਕੀਏ ਹੈਂ ਇਨ ਮੇਂ ਸੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ
 ਪਾਂਚਵਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਭੀ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਸੇ ਗਿਣਤੀ ਮੇਂ
 ਪਾਂਚਵੇਂ ਹੈਂ ਯਾਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੇ ਅਰੰਭ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਪਾਂਚਵੇਂ ਸੇ ਪੰਚਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਅਰਬ
 ਅੰਤ੍ਰ ਲਾਪਕਾ ਸੇ ਮੁਰਾਦ ਮਹੱਲੇ ੫ ਕੀ ਹੈ, (੩) ਸਬਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਕੋ ਸਭ ਰਾਗੋਂ ਮੇਂ ਸਿਰੋਮਣੀ
 ਕਥਨ ਕੀਆ ਹੈ ਯਾਤੇ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਕੋ ਆਰੰਭ ਮੇਂ ਰਖਾ ਹੈ ॥ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਮਾਣ—(ਰਾਗਨ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ

ਰਾਗ ਹੈ) ਅਥਵਾ (ਸਭ ਮਿਲ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਵੈ ਗਾਵੈ) ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਬ ਰਾਗੋਂ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਮੁਖ ਹੈ ॥ ਇਸੀ ਹੇਤੁ ਸੇਂ ਹਰੇਕ ਮੰਗਲ ਕਾਰਜੋਂ ਮੇਂ ਸਭ ਰਾਗ ਰਾਗਨੀਆਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਕੋ ਅਪਨਾ ਸਿਰੋਮਣੀ ਗਾਵੈ ਨਾਮ ਕਥਨ ਕਰੇ ਹੈਂ ॥ ਯਾਤੇ ੬ ਰਾਗੋਂ ਕੇ ਬੀਚ ਮੇਂ ਪਾਂਚਵਾਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਸਰਬ ਮੇਂ ਮੁਖੀਆ ਅਥਵਾ ਪੰਚ ਹੈ ਇਸੀ ਹੇਤੁ ਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਰੰਭ ਮੇਂ ਲੰਬਰਦਾਰ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਕੋ ਬੁਲਾਯਾ ਅਤੇ ਉਸੀ ਦੁਆਰਾ ਯਥਾਯੋਗ ਰਾਗ ਰਾਗਣੀਆਂ ਅਥਵਾ ਉਨਕੇ ਪ੍ਰਤ੍ਰਾਦਿਕੋਂ ਮੇਂ ਬਾਣੀ ਰਚਨ ਕਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਮੇਂ ਉਨ ਖਾਲੀ ਰਹਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੇਂ ਉਨਕੇ ਆਦਿ ਘ੍ਰਾਣੇ ਸੇ ਗਿਣਤੀ ਰੂਪ ਰਾਗਮਾਲਾ ਰਚ ਅਪਨੀ ਰਸਨਾ ਦੁਆਰਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕੀਤਾ ॥ (੪) ਨਮਿਤ ਯਹ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ) ਨੇ ਸਭ ਸੇ ਪਹਿਲੇ ਪਾਂਧੇ ਪਾਸ ਪੜ੍ਹਨੇ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਮੇਂ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਨ ਕੀਆ ਹੈ ਦੇਖੋ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਜਨਮ ਸਾਖੀਓਂ ਮੇਂ ਸੇ ਸ੍ਰੀ (ਗੁਰੂ) ਜੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਹੀ ਆਰੰਭ ਮੇਂ ਰਖਨਾ ਮੁਨਾਸਬ ਸਮਝ ਆਰੰਭ ਮੇਂ ਰਖਾ, (੫) ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਨਾਮ ਭੀ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤੋਂ ਮੇਂ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਹੈ ਯਾਤੇ (ਸ੍ਰੀ) ਸ਼ੋਭਾਵਾਨ (ਰਾਗ) ਪ੍ਰੇਮ ਸੂਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਕੋ ਹੀ ਆਰੰਭ ਮੇਂ ਰਖਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਥਾ, (੬) ਨਮਿਤ ਰਾਗਮਾਲਾ ਅੰਤ ਮੇਂ ਰਖਨੇ ਕਾ ਯਹ ਭੀ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੇਵਲ ੩੧ ਰਾਗੋਂ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ (ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ) ਜੀ ਰਚਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੇਂ ੮੪ ਰਾਗ ਰਾਗਨੀ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਯਾਤੇ ਗਵਈਓਂ ਕੀ ਸ਼ੋਕਾ ਹੈ ਸਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੇਵਲ ਯਹ ੩੧ ਰਾਗ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਬਾਕੀ ੪੯ ਰਾਗੋਂ ਕਾ ਗਾਇਨ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਅਸ਼ੋਕਾ ਦੇ ਨਿਵਾਰਣਾਰਥ ਅੰਤ ਮੇਂ ਰਾਗਮਾਲਾ ਰਚ ਕਰ ਦੂਸਰੇਂ ਕੀ ਆਸ਼ੋਕਾ ਰੂਪ ਦੋਸ਼ ਕੋ ਨਿਵਾਰਣ ਕੀਆ, (੭) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗਮਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ੩੧ ਰਾਗ ਰਾਗਨੀਓਂ ਮੇਂ ਉਚਾਰਨ ਕਰੀ ਹੂਈ ਬਾਣੀਕੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ੮੪ ਰਾਗ ਰਾਗਨੀਓਂ ਮੇਂ ਹੀ ਗਾਇਨ ਕਰ ਸਕਤੇ ਹੈਂ, (੮) ਨਮਿਤ ਯਹ ਕਿ ੬ ਰਾਗੋਂ ਕੀ ੬ ਹੀ ਮੌਸਮਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਲ ਮੇਂ ਦੋ ੨ ਮਹੀਨੀਓਂ ਪਰ ਬਦਲਤੀ ਰਹਿਤੀ ਹੈਂ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ (ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਜੀ) ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਬੀੜ ਕਾ ਆਰੰਭ ਕੀਆ ਥਾ ਤਬ ਮੌਸਮ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਕੀ ਥੀ ਇਸਤੇ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਕੋ ਆਰੰਭ ਮੇਂ ਰਖ ਅੰਤ ਰਾਗਮਾਲਾ ਰਚ ਰਾਗੋਂ ਕੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਰੂਪ ਗਿਣਤੀ ਬਤਲਾਈ, (੯) ਖਤ੍ਰੀਓਂ ਕਾ ਬਰਣ ਸੁਰਖ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਕਾ ਬਰਣ ਭੀ ਸੁਰਖ ਹੈ ਯਾਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵਰਣੀ ਹੋਨੇ ਤੇ ਭੀ ਆਰੰਭ ਮੇਂ ਰਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਥਾ, ਸੇ ਇਤਨੇ ਕਾਰਣੋਂ ਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੇ ਰਾਗੋਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤੋਂ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਕੇ ਰਾਗੋਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਪਰ ਕਥਨ ਕੀਏ ਕਾਰਣੋਂ ਸੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਭੀ ਸਭ ਗੁਰ ਬਾਣੀਓਂ ਕੇ ਤੁਲਯ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ ॥

ਅਗਰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਕਰੇ ਕਿ ਰਾਗੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਰਹੇ ਭੋਗ ਸੇ ਕਿਆ ਸਬੰਧ ॥

ਉਤ੍ਰ—ਉਨਕੋ ਯਹ ਭੀ ਖਿਆਲ ਰਖਨਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਜਿਤਨੀ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇਂ ਹੈ ਵਹਿ ਸਾਰੀ ਰਾਗ ਰਾਗਣੀਆਂ ਮੇਂ ਹੈ ਸਿਵਾ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਸੇ ਸਜਨਾਂ ਕੋ ਇਕ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਸਰਬ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੇ ਖਾਲੀ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ “ਜਪੁਜੀ” ਸਾਹਿਬ ਮਹੱਲੇ ਬਗੈਰ ਹੈ ਆਪਕੋ ਨਿਯਮ ਭੰਗ ਦੋਸ਼ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਗੀ ॥ ਯਾ ਤੇ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਕੋ ਤੋਂ ਸਮੇਤ ਰਾਗਮਾਲਾ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਮਝ ਭੋਗ ਪਾਉਣਾ ਰਾਗਮਾਲਾ ਪਰ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ॥

ਔਰ ਜੋ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਜੀ ਮੇਂ ਰਾਗ ਲਿਖਾ ਹੈ ਅਤੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਮੇਂ ਰਾਗਨੀ, ਸੇ ਯਹੀ ਕਾਇਦਾ ਸੰਗੀਤੋਂ ਮੇਂ ਭੀ ਹੈ ਜਬ ਗਾਇਨੇ ਕੇ ਢੰਗ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਭਜਨ ਬਿਸ਼ਨਪਦੇ ਠੁਮਰੀ ਆਦੀ ਲਿਖੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਰਾਗ ਕਰਕੇ ਹੀ ਲਿਖਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਬ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਦੋਨੋਂ ਪ੍ਰਵੇਂ ਕੀ ਤਬ ਰਾਗ ਰਾਗਨੀ ਤਥਾ ਪ੍ਰਤ੍ਰੇਂ ਕੇ ਭੇਦ ਕੀਏ ਜਾਤੇ ਹੈ ਯਥਾ ਦੇਖੋ ਸੂਰ ਸਾਗਰ ਪ੍ਰੰਚੇ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ) ਜੀ ਤੋਂ ਕਈ ਸ਼ਬਦੋਂ ਮੇਂ ਸਾਫ ਤੌਰ ਪਰ ਲਿਖ ਭੀ ਗਏ ਹਨ ਯਥਾ (ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਸੁਲਖਣੀ) ਤਥਾ (ਸੋਰਠ ਤਾਮ ਸੁਹਾਵਣੀ) ਯਥਾ (ਸੁਹਵੀਏ ਸੁਹਾਵੀਏ) ਵ (ਰਾਗ ਰਤਨ ਪਰਵਾਰ* ਪਰੀਆਂ† ਸ਼ਬਦ ਗਾਵਣ ਆਈਆਂ) (ਗਾਵੈ ਤੁਹਨੋਂ ਰਾਗ ਪਰੀ ਸਿਉ ਕਹੀਅਨ)

*ਰਤਨ ਰੂਪ ਰਾਗੋਂ ਕਾ (ਪ੍ਰਵਾਰ) ਨਾਮ ਪ੍ਰਤ੍ਰ ਪਰੀਆਂ ਨਾਮ ਰਾਗਨੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਆਈਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮੁਖਵਾਕ ਸ਼ਬਦੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਗਾਇਨ ਕਰ ਤਮਾਮ ਰਾਗ ਰਾਗਨੀਆਂ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਹੋ ਗਏ ॥

ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰ ਵਰੇ ਰਾਗਣੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਭੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੁਣਲਿਆ ਜੇ ਅਤੇ ਜਬ (ਸ਼ਬਦ ਗਾਵਣ ਆਈਆਂ) ਨਾਮ ਰਾਗਣੀਆਂ ਤਥਾ ਰਾਗ ਜੋ ਨਾਮ ਭਗਤੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵਣ ਵਾਲੇ ਹੋਗੇ ਤੋਂ ਉਨ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੂਏ ਰਾਗ ਰਾਗਣੀਆਂ ਉਨਕੀ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਪੜ੍ਹਨੇ ਸੇ ਭੀ ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਅਤੇਸ਼ੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਮੇਂ ਜਬ ਰਾਗੀ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਕੋਈ ਬਿਸ਼ਨਪਤਾ ਧੂਪਤ ਬਾਹਰ ਕਾ ਗਾਨੇ ਲਗੇਂ ਤੋਂ ਰੋਕੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਰਾਗੋਂ ਕੀ ਸੁਰ ਸਰਗਮ ਗਾਨੇ ਸੇ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇ ਜਾਤੇ ਇਸਤੇ ਸਾਬਤ ਹੂਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਮੇਂ ਰਾਗੋਂ ਕੀ ਸੁਰ ਸਰਗਮ ਪ੍ਰਵਾਣ ਹੈ ਤੋਂ ਫਿਰ ਰਾਗੋਂ ਕੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਪ੍ਰਵਾਣ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ॥ ਇਤਾਦੀ ਅੰਰ ਭੀ ਕਈ ਜਗਹਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਬੜ੍ਹਨਤੇ ਇਤਨਾ ਲਿਖਨਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਗੁਨੀ ਜਨ ਬਿਚਾਰ ਲੇਂ ਇਤੀ ਪਾਂਚਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:—

ਆਗੇ ਛੇਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਉਂ ਲਿਖਤੇ ਹਨ ਯਥਾ

(੬) ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਹੋਰ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਤੁਲਯ ਇਸਮੇਂ ਕੋਈ ਪਵਿਤ੍ਰ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਅਰਥਾਤ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਭਗਤਿ ਆਦਿ ਕਿਸੇ ਭੀ ਗੁਣ ਤੋਂ ਪੂਰਤ ਨਹੀ, (ਉਤ੍ਰ) (ਮਹਾਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਬੋਲਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿਤੇ ਪਰਥਾਇ) ਮਿਤ੍ਰ ਵਰੇ (ਸ਼ੀ ਗੁਰੂ) ਸਾਹਿਬ ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰਤਮ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖੋਂ ਕਾ ਬੋਲਨਾ ਕਬੀ ਭੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਭਾਵ ਬਗੈਰਨਹੀਂ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਹਮ ਅੰ ਆਪ ਉਸ ਆਸ਼ੇ ਕੋ ਨਾ ਸਮਝ ਸਕੇਂ ਤੋਂ ਐਵੇਂ ਝੂਠ ਮੂਠ ਅਟਾਪਟ ਲਿਖ ਦੇਵੇਂ ਜੋ ਇਸਮੇਂ ਕੋਈ ਪਵਿਤ੍ਰ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਅੰਰ ਯਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੋ ਵਾਹ ਜੀ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਆਪ ਕੀ ਦਾਨਾਈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਹਮ ਨੇ ਤੋਂ ਵਿਦਵਾਨੋਂ ਸੇ ਯਹੀ ਸੁਣਾ ਥਾ (ਸ਼ੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ) ਜੀ ਅਪਨੇ ਗੰਭੀਰ ਆਸ਼ਾਜ ਕੇ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਤੇ ਹੈਂ, ਯਥਾ ਗੁਰੂ ਵਾਕਯ (ਤੁਮਰੀ ਗਤਿਮਿਤਿ ਤੁਮਹੀ ਜਾਨੀ) ਸ਼ੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਪਨੀ ਗਹਿਨ ਗਤਿ ਗੰਭੀਰ ਆਸ਼ਾਜਕੋ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਜੇ ਆਪ ਪੂਰਨ ਆਸ਼ਾਜ (ਗੁਰੂ) ਜੀ ਕੇ ਕੋ ਜਾਣਤੇ ਹੋ ਤੋਂ ਲੋ ਦਸੋ ਜੋ ਏਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੇਹੜੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਭਾਵ ਗਜਾਨਾਦੀ ਗੁਣ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਜੇ ਕਿਆ ਹਮਾਰੀ ਯਾ ਆਪਕੋਂ ਸਮਝ ਮੇਂ ਨਾ ਆਉਣੇ ਤੇ ਏਹ ਭੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਲੋ ਸੁਣੋ, ੧ (ਏਕ ਸੁਆਨਕੇ ਘਰ ਗਾਵਣਾ) ਤਥਾ (ਇਆਨੜੀਏ ਕੇ ਘਰਿ ਗਾਵਣਾ) ੨ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਮਾਝ ਕੀ, ਮਲਕ ਮੁਰੀਦ ਮਥਾ ਚੰਦ੍ਰੜਾ ਕੀ ਧੁਨ ਗਾਵਣੀ ੩ (ਗਾਉੜੀ ਕੀ ਦੂਸੀ ਵਾਰ, ਰਾਇ ਕਮਾਲਦੀ ਮੌਜ ਦੀ ਵਾਰ ਕੀ ਧੁਨ ਉਪਰ ਗਾਵਣੀ) ੪ (ਵਾਰ ਆਸਾ ਕੀ ਟੁੰਡੇਅਸ ਰਾਜੇ ਕੀ ਧੁਨ ਗਾਵਣੀ ॥ ੫ (ਗੁਜਰੀ ਕੀ ਵਾਰ, ਸਕੰਦ ਬਿਰਾਹਮ ਕੀ ਵਾਰ ਕੀ ਧੁਨ ਗਾਵਣੀ ॥ ੬ (ਵਡਹੰਸ ਕੀ ਵਾਰ, ਲਲਾ ਬਹਿਲੀਮਾਕੀ ਧੁਨਗਾਵਣੀ) ੭ (ਰਾਮਕਲੀ ਕੀ ਵਾਰ, ਜੋਧੇ ਵੀਰੇ ਪੂਰਬਾਣੀ ਕੀ ਧੁਨਿ) ੮ (ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ, ਰਾਇ ਮਹਿਮੇ ਹਸਨੇ ਕੀ ਧੁਨੀ) ੯ (ਮਲਾਰ ਕੀ ਵਾਰ, ਰਾਣੇ ਕੈਲਾਸ ਤਥਾ ਮਾਲਦੇਉਧੁਨੀ) ੧੦ (ਕਾਨੜੇ ਕੀ ਵਾਰ, ਮੂਸੇ ਕੀ ਵਾਰ ਕੀ ਧੁਨੀ)

ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਜੀ ਇਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੇਂ ਕਿਆ ਗਜਾਨ ਭਗਤਿ ਵੈਰਾਗ ਜਾਹਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕੌਨ ਪਵਿਤ੍ਰ ਭਾਵ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਬੰਧਿਤ ਨਾਮ ਨੂੰ ਬੋਧਨ ਕਰਤੀ ਹੈ, ਬਲਕਨ ਕਈ ਅਨਮਤੀਓਂ ਕੇ ਨਾਮਾਂ ਕੋ ਤੋਂ ਜਾਹਰ ਕਰਤੀ ਹੈ ਜੋ ਗਜਾਨ ਭਗਤੀ ਆਦੀ ਗੁਣੋਂ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ, ਸੋ ਮਿਤ੍ਰ ਇਸ ਬਾਣੀ ਮੇਂ ਭੀ ਜੋ ਪਵਿਤ੍ਰ ਭਾਵ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਅੰਤ੍ਰਯਾਮੀ (ਗੁਰੂ) ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਸੋ ਜਿਸ ਤਰਹਿ ਇਸ ਉਪਰ ਕਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਭਾਵ ਕੋ ਨ ਜਾਣਕੇ ਆਪ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅੰਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਇਸੀ ਤਰਹਿ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਕੋ ਭੀ ਪੜ੍ਹ ਲੀਆ ਕਰੋ ਬੀਮਾਰ ਨਵਿਰਤਾਅਰਥ ਅਖਾਂ ਮੀਟ ਅਤੀ ਕੌੜੀ ਦਵਾ ਭੀ ਪੀ ਹੀ ਲਈਦੀ ਹੈ ਇਸੀ ਤਰਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਭੋਗ ਸੋ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਭੀ ਪੜ੍ਹ ਲੀਆ ਕਰੋ ਉਮੈਦ ਹੈ ਜੋ ਬੇਸਮਝੀ ਭਾਵ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਪਵਿਤ੍ਰ ਭਾਵ ਨੂੰ ਨ ਜਾਨਣੇ ਰੂਪ ਬੀਮਾਰੀ ਭੀ ਜਰੂਰ ਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਸੇ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਸੋ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਇਕ ਅੰਰ ਭੀ ਬਾਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੁਣ ਲੋ ਜੋ (ਜਪੁਜੀ) ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ (ਅਸੰਖ ਮੂਰਖ ਅੰਧ ਘੋਰ) ਦੀ ਸਾਰੀ ਪਉੜੀ ਮੇਂ ਕਿਤੇ ਗਜਾਨ ਭਗਤਿ ਆਦਿ ਪਵਿਤ੍ਰ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਬਲਕੇ ਗਜਾਨ ਭਗਤਿ ਸੇ ਰਹਿਤੋਂ ਕੇ ਨਾਮ ਦਰਜ ਹਨ, ਸੋ ਨਿਤਨੇਮੀ ਪਾਠ ਮੇਂ ਇਸ ਪਉੜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹੋ ਯਾ ਨਹੀਂ ਸੋ ਜੇ ਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੋਂ ਤੋਂ ਆਪਕੋਂ ਨਾਮ ਭਗਤੀ ਬਗੈਰ ਹੋਨੇ ਰੂਪ ਪਾਪ ਹੋਗਾ, ਜੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੋਂ ਭੀ ਆਪਕੋਂ ਨਿਯਮ ਭੰਗ ਰੂਪ ਪਾਪ ਹੋਗਾ ਕਾਹੇਤੇ ਆਪ ਕਾ ਸੰਕੋਤ ਹੈ ਜੋ

“ਨਾਨਕ” ਨਾਮ ਵਾਲੀ ਬਾਣੀ ਹੋਵੇ ਸੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ ਯਾਤੇ (ਉਭੇ ਫਾਸ) ਯਾਨੇ ਦੋ ਤਰਫੀ ਰੱਸੀ ਆਪਕੇ ਗਲ ਮੇਂ ਹੈ ਜੇ ਤੋ ਪੜ੍ਹੋਗੇ ਤੋ ਤੋ ਨਿਯਮ ਭੰਗ ਹੋਗਾ ਜੋ ਭਗਤੀ ਗਿਆਨ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਬਾਣੀ ਹੈ ਸੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੋ ਇਸ ਪਉੜੀ ਮੇਂ ਭਗਤੀ ਗਿਆਨ ਨਾਮ ਦੀ ਕਿਤੇ ਗੰਧ ਭੀ ਨਹੀਂ ਯਾਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੋ ਜਬ ਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਤੋ ਫਿਰ ਪਾਠ ਕਰਣੇ ਸੇ ਕਿਆ ਸਬੰਧ, ਅਰ ਜੇ ਨਹੀਂ ਪਾਠ ਕਰੋਗੇ ਤੋ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਪਉੜੀ ਦੇ ਅੰਤ ਮੇਂ ਹੈ ਯਥਾ (ਨਾਨਕ ਨੀਚ ਕਹੈ ਬੀਚਾਰੁ) ਯਾਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ, ਸੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣੇ ਦਾ ਜੋ ਪਾਪ ਬਜ਼ੂ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਭਾਗੀ ਹੋਵੋਗੇ, ਸੋ ਇਸੀ ਤਰਹਿ ਦੇ ਫਲ ਬੋਧਕ ਦੇ ਅਸ਼ਟਪਦੀਆ ਰਾਗ ਆਸਾ ਮੇਂ ਹਨ ਯਥਾ (ਜਿਨ ਸਿਰ ਸੋਹਨ ਪਟੀਆਂ ਮਾਂਗੀ ਪਾਇ ਸੰਧੂਰ) ਆਦੀ ਸੋ ਇਨ ਕੇ ਭੀ ਪੜ੍ਹਨੇ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨੇ ਸੇ ਉਪਰ ਕੀ ਕਹੀ ਕੋਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇ ਤਰਫਾ ਪਾਪ ਆਪ ਕੇ ਉਪਰ ਹੀ ਹੋਗਾ, ਸੋ ਜੇ ਕਹੇ ਤੁਸਾਡੇ ਪਰ, ਤੋ ਸਾਡੇਪਰ ਤੋਂ ਏਹ ਪਾਪ ਆਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਾਹੇਤੇ ਕਿ ਜੋ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਜੀ ਕੀ ਬੀੜ ਮੇਂ ਬਾਣੀ ਆ ਚੁਕੀ ਹੈ ਸੋ ਸਾਡੇ ਸੀਸ ਅੰ ਅੱਖਾਂ ਪਰ ਅੰ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਪ੍ਰਵਾਣ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਅਨੁਭਵ ਗੁਰੂ ਸ਼ਰੂਪ ਮੋਖ, ਭੋਗ ਦਾਤੀ ਹੈ, ਸੋ ਪ੍ਰਯਵਰ ਜੀ ਜੇ ਤੋ ਉਪਰ ਕਹੀ ਪਉੜੀ ਤਥਾ ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਦੋਨੋ ਸਬਦ ਨਾਮ ਭਗਤੀ ਗਿਆਨ ਹੀਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਜਾਣ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੋਤੋ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਭੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ ਔਰ ਜਰੂਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ ਇਤੀ ਛੇਵਾ ਪ੍ਰਸਨ:—

ਸਾਤਵਾਂ ਪ੍ਰਸਨ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਇਉਂ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ॥

(੧) ਪ੍ਰਸਨ, ਪੰਥ ਦੇ ਮੁਖੀਏ ਵਿਦਵਾਨਾ ਨੇ ਭੀ ਲਿਖ ਅਤੇ ਫਰਮਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਜਰੂਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕੇ ਇਕ ਅਨਮਤੀ “ਮਾਧਵਨਲ” ਨਾਮੇ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ੨੧ ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਇਕ “ਆਲਮ” ਕਵੀ ਨੇ ਇਨ ਬਿਨ ਲਿਖੀ ਹੈ ਯਾਤੇ ਓਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਏਹੋ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਭੋਗ ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਪਰ ਹੀ ਪਾਉਣਾ ਯੋਗਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਰਾਗਮਾਲਾ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਭੋਗ ਨਾਲ ਕੁਛ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ॥

(ਉਤ੍ਰ) ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਮੇਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਆਪਕੇ ਇਸ ਲੇਖ ਕੋ ਝੂਠਾ ਸਾਬੂਤ ਦੇਨੇ ਸੇ ਆਸ਼ਕਤ ਹੈ ਮਜਬੂਰਨ ਕਹਿ ਹੋਨੇ ਤੇ ਮਾਫ ਫਰਮਾਵੇ ਗੇ, ਸਾਥ ਯਹ ਬੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਜੈਸੇ ਪੰਥ ਮੁਖੀ ਭਾਈਓਂ ਕੋ ਐਸਾ ਝੂਠਾ ਲੇਖ ਬਿਨਾ ਬੀਚਾਰੇ ਲਿਖਨਾ ਭੀ ਹਰਿਗਿਜ਼ ਨ ਚਾਹੀਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਸਰ ਕਰ ਮਾਧਵ ਕ੍ਰਿਤ “ਮਾਧਵਨਲ ਗ੍ਰੰਥ” ਜੋ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਹੈ ਔਰ ਕਾਸ਼ੀ ਆਦੀ ਪੁਰੀਓਂ ਮੇਂ ਤਥਾ ਔਰ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗਵਈਓਂ ਕੇ ਪਾਸ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਸੋ ਜਬ ਅਛੀਤਰਹਿ ਸੇ ਦੇਖ ਭਾਲ ਕੀ ਤੋ ਮਾਲੂਮ ਹੂਆ ਜੋ ਐਸੀ “ਰਾਗਮਾਲਾ ਉਸਦੇ ਕਿਸੀ ਹਿਸੇ ਮੇਂ ਭੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਨ ਕਾਮਕੰਦਲਾ ਕੀ ਤਾਰੀਫ ਗਾਨੇ ਕੀ ਕੁਛ ਰਾਗ ਰਾਗਨੀਓਂ ਕੇ ਨਾਮ ਭੇਦ ਹੈਂ ਮਗਰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਸੇ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਕ ਭਾਸ਼ਾ ਮਾਨਵਾਨਲ ਗ੍ਰੰਥ ਭਾਈ ਬੁਧਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਲਕ ਗੁਰਮਤ ਪ੍ਰੈਸ ਕੇ ਪਾਸ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਉਸਮੇਂ ਐਸੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਕਹੀਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਕੋਈ ਅਸਲੀ ਕਿਤਾਬ ਆਲਮ ਕ੍ਰਿਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਔਰ ਜਿਸਕੋ ਆਲਮ ਕ੍ਰਿਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਾਹੇਤੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਰੀ ਵਿਰੋਧ ਉਸਕਾ ਯਹ ਹੈ ਜੋ ਮੁਸਲ ਮਾਨ ਹੋਕਰ ਮੰਗਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਕੀ ਰੀਤੀ ਸੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤਾ ਸੋ ਉਸਕੇ ਆਦਿ ਮੰਗਲ ਇਸ ਤਰਹਿ ਪਰ ਹੈ ਗੁਨੀ ਜਨ ਬੀਚਾਰ ਲੇਂ ਯਥਾ, (ਸ੍ਰਸ਼ੀ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ਾਯ ਨਮਾ:) ਚੋ: ॥ ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੋ ਪਰਨੋਂ ॥ ਪੁਨਿ ਕਛੁ ਜਗਤੁ ਰੀਤਿ ਰਸੁ ਬਰਨੋਂ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪੂਰਨ ਪਤਿ ਸੁਆਮੀ ॥ ਘਟਿਘਟਿ ਰਹਿਓਸੁ ਅੰਤ੍ਰੁ ਯਾਮੀ ॥ ਘਟਿ ਘਟਿ ਰਹੈ ਲਖੇ ਨਹਿ ਕੋਈ ॥ ਜਲ ਥਲ ਰਹਿਓ ਸਰਬ ਮੈਂ ਸੋਈ ॥ ਜਾਕੀ ਆਦਿ ਅੰਤ ਨਹਿ ਜਾਨੀ ॥ ਪੰਡਿਤ ਕਥਾ ਗਿਆਨ ਸੁਨ ਮਾਨੀ ॥ ਗਿਆਨੀ ਹੋਇ ਸੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਧਿਆਵੈ ॥ ਖੋਜੀ ਹੋਇ ਸੁ ਖੋਜਤ ਪਾਵੈ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਮਨ ਬਚ ਕ੍ਰਮ ਸੋਵਤ ਚਲਿਤ, ਜਾਗ੍ਰਤ ਚਿਤਵਤ ਨਿੰਤ ॥ ਸੰਗ ਡੋਲਤਾ ਸਭ ਫਿਰਤ ਸੋ ਕਰਤਾ ਧਰ ਚਿੰਤ) ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਜਰਾ ਬਿਚਾਰ ਲੋ ਜੋ ਆਲਮ ਕਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਪੁਨਾ ਮੰਗਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਕੇ ਤਰੀਕੇ ਸੇ ਕਰਨਾ ਯਹ

ਅਨੁਚਤ ਬਾਤ ਔਰ ਕੁਛ ਬਨਾਵਟੀ ਸੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨਵਾਸੀ ਜੀ ਅਪਨੇ ਗੁਰਮਤ ਸੁਧਾਕਰ ਮੇਂ ੪੯੮ ਦੀ ਸਤਰ ੧੩ ਤਥਾ ੧੪ ਮੇਂ ਸਾਫ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਆਲਮ ਸੈਦ ਮਹੰਮਦ ਗੌਸ ਕੁਤਬ ਕਾਦਰੀ ਕੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਥੇ ਸੋ ਕਿਉਂ ਜੀ ਜਬ ਭਾਗੀ ਸ਼ਰਈਓਂ ਕੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਆਪ ਖੁਦ ਭੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੋਂ ਫਿਰ ਮੰਗਲ ਕਿਤਾਬ ਕੇ ਆਦਿ ਮੇਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਕੀ ਰੀਤੀ ਸੇ ਕਿਉਂ, ਲੋਂ ਮਿਤ੍ਰ ਵਰੇ ਭਾਈਓਂ ਅਪਨੀ ਦਾੜੀ ਦੂਸਰੇ ਮਜ੍ਹਬੋਂ ਕੇ ਹਾਥ ਆਪੇ ਦੇਨ ਵਾਲਿਓਂ ਜ਼ਰਾ ਹਠ ਕੋ ਛੱਡਕੇ ਜ਼ਿਹਨ ਨੂੰ ਸਫਾਈ ਕੇ ਝਾੜੂ ਸੇ ਸਾਫ ਕਰ ਡੂੰਘੀ ਦਲੀਲ ਸੇ ਸੋਚਨਾ ਉਪਰ ਕਹੀ ਦਲੀਲ ਠੀਕ ਯਾ ਗਲਤ, ਅਛਾ ਅਬ ਔਰ ਭੀ ਦਾਨਾਈ ਸੇ ਸੋਚਨੇ ਕੀ ਦਲੀਲ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਸੋਚ ਲੈਣੀ, ਗੁਰਮਤ ਸੁਧਾਕਰ ਕੇ ਸਫੇ ੫੦੦ ਪਰ ਫੁਟ ਨੋਟ ਦੀ ਸਤ੍ਰ ੧੫ ਮੇਂ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਗਵੀਏ ਤਾਨਸੈਨ ਨੇ ਭੀ ਇਕ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਇਸ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਸੇ ਭਿਨ ਬਣਾਈ ਹੈ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਨ ਮਾਨ ਲੀਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਤਾਨਸੈਨ ਨੇ ਹੀ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹਕੋ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਬਣਾਕੇ ਗਾਇਨ ਕਰਕੇ ਸੁਣਾਈ ਹੈ ਸੋ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਜੀ ਸੇ ਭਿਨ ਹੈ ਸੋ ਐਸੀਆਂ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਮੈਨੇ ਭੀ ਇਸੀ ਢੁੰਢ ਮੇਂ ਸੈਕੜੇਂ ਸੰਗੀਤ ਦੇਖੇ ਹਨ ਸੋ ਜਿਨਮੇ ਕ੍ਰੀਬ ੨੫ ਕੁ ਦੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੋ ਆਪ ਆਲਮ ਕ੍ਰਿਤ ਕਿਤਾਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਉਸ ਮੇਂ ਭੀ ਸਾਫ ਤੌਰ ਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਚੌ: ॥ ਸੰਨ ਨੌਂ ਸੌ ਇਕਾਨਵ ਆਹੀ ॥ ਕਰੋਂ ਕਥਾ ਅਬ ਬੋਲੋਂ ਤਾਹੀ ॥ ਲੋਂ ਮੁਨਸਫ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਜਨੋਂ ਏਨਾ ਅਖਰਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਅਛੀ ਤਰਹਿ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਸੋਚਨਾ ਜੋ ਏਹ ਅਖਰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ॥ ਕਿ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪਾਸ ਜਿਸ ਵਕਤ ਤਾਨਸੈਨ ਨੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਗਾਇਨ ਕਰਕੇ ਸੁਣਾਈ ਹੈ ਓਸ ਵਕਤ ਸੰਨ ਹਿਜਰੀ ਨੌਂ ਸੌ ਇਕਾਨਵੇ ਥਾ, ਕਾਹੇ ਤੇ (ਆਹੀ) ਪਦ ਤੇ (ਤਾਹੀ) ਪਦ ਪੂਰਬ ਜੋ ਗੁਜਰ ਚੁਕਾ ਵਕਤ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਜਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ (ਅਬ) ਪਦ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਰਤਮਾਨ ਨੂੰ ਜਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸੋ (ਭਾਵਾਰਥ) ਯਹ ਜੋ ਤਾਨਸੈਨ ਦੇ ਸੁਣਾਏ ਹੁਏ ਚਲਿਤ “ਮਾਧਵਾਨਲ” “ਕਾਮ ਕੰਦਲਾ” ਦੇ ਨੂੰ (ਤਾਹੀ) ਨਾਮ ਤਿਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਥਾ ਨੂੰ ਮੈਂ (ਅਬ) ਨਾਮ ਇਸ ਵਕਤ ਜਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਸੋ ਭਾਵ ਤੋਂ ਇਸਦਾ ਏਹੋ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਮੇਂ ਕਾਰਣ ਏਹ ਹੈ ਜੋ “ਆਲਮ” ਕਵੀ ਦਾ ਹੋਨਾ ਭੀ ਜਮਾਨਾ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮੇਂ ਕਿਸੀ ਤਰਹਿ ਸੇ ਸਬੂਤ ਨਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ (ਆਈਨੇ ਅਕਬਰੀ) ਜੋ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੇ ਕੁਲ ਕਾਨੂੰਨ ਕੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਜਿਸਮੇਂ ਤਮਾਮ ਉਸਕੇ ਅਹਿਲਕਾਰ, ਦਾਨਾਉ, ਪੀਰ, ਗੌਸ, ਸ਼ਾਇਰ, ਗਵਈਏ, ਕਵੀਓਂ ਕੇ ਨਾਮ ਇਸ ਤਰਹਿ ਪਰ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰੀ ਸੇ ਦੋ ਸਦੀ ਤਕ ਕੇ ਅਹਿਲਕਾਰ ੩੧੦ ਚਾਰ ਸੌ ਦਸ ਥੇ, ਪੁਨਾ ਦਾਨਸ਼ ਅੰਦਾਜ਼ਾਂ ਜੋ ਦਾਨਾਈਆਂ ਕੋ ਸੋਚਤੇ ਰਹਿਤੇ ਥੇ ੧੪੨ ਇਕ ਸੌ ਬਿਆਲੀ ਐਸੇ ਅਕਲਮੰਦ ਥੇ, ਔਰ ਕਾਫੀਆ ਸੰਜਾਨੀ ਕਾਫੀਆ ਕੇ ਵਜ਼ਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਇਰ ੬੦ ਸਾਠ ਥੇ, ਔਰ ਕਵੀ ਔਰ ਗਾਨੇ ਬਜਾਨੇ ਵਾਲੇ ੩੬ ਛਤੀਸ, ਤਾਨਸੈਨ, ਬਾਬਾ ਰਾਮਦਾਸ, ਸੂਰਦਾਸ ਆਦੀ ਥੇ, ਕੁਛਕ ਕਵੀਆਂ ਕੇ ਨਾਮ ਨੀਚੇ ਔਰ ਭੀ ਲਿਖਾਂ ਗਾ ਪੁਨਾ ਇਲਾਹੀ ਜਿਨਕੋ ਪੀਰ ਗੌਸ ਕੁਤਬ ਸੰਗਯਾ ਥੀ ੮੭ ਸਤਾਸੀ ਥੇ, ਪੁਨਾ ਇਕ ਸਵੈਯਾ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਖੁਦ ਬਨਾਯਾ ਹੋਯਾ ਹੈ ਜਿਸ ਮੇਂ ਅਪਨੇ ਖਾਸ ਕਵੀਓਂ ਕੇ ਨਾਮ ਲਿਖਤੇ ਹੈ ਯੇਹ ਸਵੈਯਾ ਸ਼ਿਵ ਸਿੰਘ ਸਰੋਜ਼ ਕਿਤਾਬ ਮੇਂ ਹੈ ॥ ਨਰ ੧, ਹਰਿ ੨, ਹੋਲ ੩, ਖਾਨਖਾਨਾ ੪, ਬੀਰਬਲ ੫, ਗੰਗ, ਯਹ ਬੜੇ ਕਵੀ ਥੇ ਮਗਰ ਖਾਨਖਾਨਾਂ ਤੇ ਬੀਰਬਲ ਅਹਿਲਕਾਰੋਂ ਮੇਂ ਭੀ ਥੇ:— ਅਬ ਅਕਬਰ ਕੀ ਕਵਿਤਾ ਕਾ ਸਵੈਯਾ ਪੁੰਖੀ ੭ ਪ੍ਰਸਿਧ ੮ ਪੁਰਿਦ੍ਰ ੯ ਬ੍ਰਹਮ ੧੦ ਸੁਧਾਰਸ ੧੧ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ੧੨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਨੀ ॥ ਗੋਕਲ ੧੩ ਗੋਪ ੧੪ ਗੋਪਾਲ ੧੫ ਗਣੇਸ਼ ੧੬, ਗੁਣੀ ੧੭ ਗੁਣ ਸਾਗਰ ੧੮ ਗੰਗ ੧੯ ਸੁ ਗਿਆਨੀ ॥ ਜੋਧਰ ੨੦ ਜਗਨ ੨੧ ਜਮੇਰ ੨੨ ਜਗਦੀਸ਼ ੨੩ ਜਗਮਗ ੨੪ ਜੈਤਰ ੨੫ ਜਗਤ ਹੈ ਜਾਨੀ ॥ ਕੌਰ ਅਕਬਰ ਸੈਨ ਕਥੀ ਇਤਨੇ ਮਿਲਕੇ ਕਵਿਤਾ ਜੁ ਬਖਾਨੀ ॥ ਗੋਆਲ ੨੬ ਸੁਲਤਾਨ ਮਹੰਮਦ ਥਾਨੇਸਰੀ ੨੭ ਮੌਲਾਨਾ ਬਦਾਯੂਨੀ ੨੮ ਸ਼ੇਖ ਫੈਜ਼ੀ ਇਤਨੇ ਉਪਰ ਕਥਨ ਕੀਏ ਅਹਿਲਕਾਰੋਂ ਸੇ ਆਲਮ ਕਾ ਕਹੀ ਨਾਮੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਭੀ ਅਕਬਰ ਸ਼ਾਹ ਕੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੋ ਨਾ ਮਾਲੂਮ ਭਾਈਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਮੇਂ ਕਿਉਂ ਵਸ ਗਿਆ ਸ਼ਾਇਦ ਸੁਪਨੇ ਮੇਂ ਕਿਤੇ ਆਲਮ ਕਹਿ ਗਿਆ ਹੋਗਾ ਸੋ ਮਿਤ੍ਰ ਇਸ ਤੇ ਆਲਮ ਅਕਬਰ ਕੇ ਵਕਤ ਮੇਂ ਤੋਂ ਹੂਆ ਨਹੀ, ਇਸਤੇ ਮਾਨ ਲੀਜੀਏ ਜੋ ਉਪਰ ਕਹਿਆ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੰਨ ਦਾ ਤਾਨਸੈਨ ਦੇ ਗਾਉਨੇ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਆਲਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਸੋ ਲੋਂ ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੁਸਾਨੂੰ “ਆਲਮ,” ਦਾ ਹੋਨਾ ਭੀ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਹੂਆ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ੨੧ ਇਕੀ ਬਰਸ ਬੀੜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੇ ਪਹਿਲੇ ਜੋ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਸੋ

ਨਿਰੀ ਗੱਪ ਹੈ, ਬਲਕਨ ੫੧ ਸਾਲ ਬੀੜ ਬੰਧਨੋਂ ਪਿਛੇ ਹੋਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ੧ ਸਾਲ ਦੀ ਢੂਡ ਭਾਲ ਸੇ ਏਕ ਗ੍ਰੰਥ ਐਸਾ ਮਿਲਾ ਹੈ ਜਿਸਮੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਤਾਨਵੇ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਹਾਲ ਸਾਫ ਸਾਫ ਸਮੇਤ ਅਸਥਾਨੋਂ ਔਰ ਸੰਮਤੋਂ ਕੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਈ ਕੁ ਔਰ ਕਵੀਓਂ ਕੇ ਨਾਮ ਭੀ ਹੈਂ ਪ੍ਰੰਚੇ ਸੰਮਤ ਨਾਮ ਨਹੀ ਜਿਸ ਮ ਅਵੱਲ ਸੰਮਤ ਬ੍ਰਿਕਮੀ ੧੫੮੪ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਕੇ ਜ਼ਮਾਨਾ ਸੇ ਲੇਕਰ ੧੯੩੩ ਤਕ ਕੇ ਨਾਮੀ ਕਵੀਓਂ ਕੇ ਨਾਮ ਹੈਂ, ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਮੇ “ਆਲਮ,, ਕਵੀ ਕਾ ਹੋਨਾਬਜ਼ਮਾਨਾ ਮੌਜ਼ਿਮਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਹਾਂ ਕੇ ਮੇਂ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਇਸਕਾ ਇਸ ਤਰਹਿ ਪਰ ਲਿਖਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਨਮ ਇਸਕਾ ਧਨਾਂਦ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋਂ ਕੇ ਘਰਿ ਕਾ ਥਾ ਔਰ ਕਾਵਜ ਰਚਨਾਂ ਮੇਂ ਲਾਇਕ ਪੰਡਿਤ ਥਾ ਮਗਰ ਇਕ ਰੰਗਰੇਜ਼ਨ ਔਰਤ ਕੇ ਇਸ਼ਕ ਮੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਕਰ ਮੌਜ਼ਿਮਸ਼ਾਹਿ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਹਾਂ ਕੀ ਖਿਦਮਤ ਮੇ ਬਹੁਤ ਦਿਨੋਂ ਤਕ ਰਹਾ ਔਰ ਕਵਿਤਾ ਇਨਕੀ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹੈ, ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਕਾ ਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ੋਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀ ਅਖਰੋਂ ਮੇਂ ਛਾਪਾ ਲਖਨਊ ਕੀ ਛਪੀ ਹੂਈ ਹੈ ਇਸਕੇ ੧੮ ਸਫੇ ਪਰ ਇਨਕੀ ਰਚਨਾ ਕਾ ਇਕ ਦੋਹਰਾ ਤੇ ਇਕ ਸ਼੍ਰੇਯਾ ਭੀ ਹੈ ਸ਼੍ਰੇਯੇ ਕੀ ਤੀਸਰੀ ਚੌਥੀ ਤੁਕ ਮੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਾ ਨਾਮ ਇਸ ਤਰਹਿ ਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਮੌਜ਼ਿਮਸ਼ਾਹਿ ਤੁਮੇ ਕਰਤਾ ਕਰਿਵੇ ਕੋ ਦਿਲੀ ਪਤਿ ਹੈ ਵਰ ਦੀਨੇ ॥ ਕਾਵਿਲ ਹੈ ਤੇ ਰਹੈ ਕਿਨਹੂੰ ਕਹਾਂ ਕਾਵਿਤ ਹੋਤ ਹੈ ਕਾਵਿਲ ਕੀਨੇ ॥ ਇਸੀ ਕਿਤਾਬ ਕੇ ੩੪੮ ਸਫੇ ਪਰ ਆਲਮ ਕੇ ਹੋਨੇ ਕਾ ਸੰਮਤ ਬ੍ਰਿਕਮੀ ੧੭੧੨ ਕਾ ਲਿਖਾ ਹੈ ਔਰ ਕਹਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਭੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਜਨ ਦੇਖਨੇ ਕਾ ਸ਼ੌਕ ਰਖਤੇ ਹੋਂ ਵਹਿ ਉਪੁ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬੋਂ ਮੇ ਦੇਖ ਲੋਂ, ਜੋ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਕਿ “ਆਲਮ” ਨੇ ਇਨ ਬਿਨ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਸੋ ਇਸਕਾ ਬੀਚਾਰ ਭੀ ਇਉਂ ਹੈ, ਯਾਦ ਰਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਤੇ “ਮਾਧਵਸੰਗੀਤ” ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਔਰ ਜਿਸਮੇ ਐਸੀ “ਰਾਗਮਾਲਾ,, ਹੈ ਹੀ ਨਹੀ, ਪੁਨਾ ਦੂਸਰਾ “ਆਲਮ,, ਕਾ ਹੋਨਾ ਭੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਕੇ ਵਕਤ ਮੇ ਸਿਧ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਬਲਕਨ ਇਕ ਸੋ ਅਠਾਈਸ ਬਰਸ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਸੇ ਪੀਛੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਹਾਂ ਕੇ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦੇ ਕੇ ਵਕਤ ਮੇਂ ਹੂਆ ਹੈ, ਤੀਸਰੇ “ਆਲਮ” ਕ੍ਰਿਤ “ਮਾਧਵਸੰਗੀਤ” ਕਾ ਉਲਥ ਰੂਪ ਗ੍ਰੰਥ ਭੀ ਅਸਲੀ ਕਹੀਂ ਨਹੀ ਮਿਲਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੇ ਬਹੁਤ ਤਲਾਸ਼ ਦਿਹਲੀ, ਆਗ੍ਰਾ, ਲਖਨਊ, ਕਾਹਨਪੁਰ, ਪ੍ਰੀਆਗ, ਕਾਸ਼ੀ, ਪਟਨਾ, ਪਟਯਾਲਾ, ਨਾਭਾ, ਲਾਹੌਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰਾਦੀ, ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਮੇਂ ਕੀਆ ਔਰ ਸੈਕੜੋਂ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇਖੇ ਪ੍ਰੰਚੇ ਅਸਲੀ ਗ੍ਰੰਥ “ਆਲਮ,, ਕ੍ਰਿਤ ਕਹੀਂ ਭੀ ਨਹੀ ਪਾਯਾ, ਔਰ ਦੋ ਕੁ ਜਗਹਿ ਵੋਹ ਗ੍ਰੰਥ ਪਾਯਾ ਭੀ ਹੈ ਯਥਾ ਪਟਯਾਲਾ ਮੇਂ ਵ ਦਮਦਮੇਂ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਸੋ ਵਹਿ ਅਸਲੀ “ਆਲਮ” ਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀ ਕਿਉਂਕਿ “ਆਲਮ,, ਕਵੀ ਕੀ ਪੰਡਤਾਈ ਕੀ ਤਾਰੀਫ ਮੈ ਆਪ ਸਾਹਿਬੋਂ ਕੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ੀ ਗੋਚਰ ਉਪਰ ਕਰ ਆਯਾ ਹਾਂ ਜੋ ਵਹਿ ਲਾਇਕ ਕਵੀ ਥਾ ਔਰ ਇਸਕੀ ਰਚਨਾਂ ਕੇ ਚਟਕੀਲੇ ਗ੍ਰੰਥ ਇਕ ਦੋ ਮੈਨੇ ਲਖਨਊ ਮੇ ਦੇਖੇ ਭੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਚੇ ਐਸੀ ਜਾਹਿਲੋਂ ਜੈਸੀ ਕਵਿਤਾ ਏਕ ਲਾਇਕ ਕਵੀਕੇ ਜ਼ਿਮੇ ਦੇਣੀ ਭੀ ਠੀਕ ਨਹੀ, ਭਲਾ ਜੇ ਮਾਨਭੀ ਲੀਆ ਜਾਏ ਜੋ ਏਹੀ ਗ੍ਰੰਥ ਆਲਮ ਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਤੋ ਭੀ “ਰਾਗਮਾਲਾ” “ਆਲਮ” ਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੇ ਤੋ ਯਹ ਨਮਿਤ ਜੋ “ਆਲਮ” ਕਾ ਹੋਨਾ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਕੀ ਬੀੜ ਬੰਧਨੋਂ) ਪਹਿਲੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਨ ੫੧ ਇਕਵੰਜਾ ਬਰਸ ਪੀਛੇ ਸੰ: ਬਿ: ੧੭੧੨ ਮੇਂ ਹੂਆ ਹੈ, ਦੂਸਰਾ ਜਿਸਕੋ ਆਪ “ਆਲਮ” ਕ੍ਰਿਤ ਕਹਿਦੇ ਹੋ ਉਸਮੇਂ ਸਾਫ ਲਿਖਤਾ ਹੈ ਕਿ, (ਕਛੁ ਆਪਨ ਕਛੁ ਪਰ ਕ੍ਰਿਤ ਜੋਰੇ ॥ ਯਥਾ ਸ਼ਕਤ ਕੇ ਅਖਰ ਜੋਰੇ ॥ ਲੋ ਸਜਨੋਂ ਪਹਿਲੇ ਤੋ ਕਾਫੀਆ ਭੀ ਦੇਖ ਲੋਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਨ ਤੁਕਾ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਭੀ ਬੀਚਾਰਲੋਂ ਜੋ ਕੀ ਕਹਿਦਾ ਜੇ ਕਿ ਕੁਛਆਪਨੀ ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਕੁਛ (ਪਰਕ੍ਰਿਤ) ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਈ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਯਥਾ ਯੋਗ ਅਖਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ (ਜੋਰੇ) ਨਾਮ ਰਖਦਾ ਹਾਂ ਪਸ ਅਬ ਤੋ ਸਾਬਤ ਹੂਆ ਜੋ “ਰਾਗਮਾਲਾ” “ਆਲਮ, ਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਜੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਉਸਨੇ ਲਿਖ ਦਿਤੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਨਬਿਨ ਭੀ ਨਹੀ ਹੈ ਕੁਛ ਅਖਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਨ ਤੋੜਕੇ ਹੀ ਲਿਖ ਦਿਤੀ ਹੋਗੀ, ਔਰ ਜੇ ਦੀਰਘਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸੇ ਬੀਚਾਰ ਕਰ ਦੇਖਾ ਜਾਏ ਤੋ ਜਿਤਨੇ ਭੀ ਸੰਗੀਤ ਹੈ ਉਨ ਸਭ ਪਰ ਹੀ ਪੂਰਬ ਕਹੇ ਦੋ ਮਤ ਭੇਦ ਸੇ ਰਾਗੋਂ ਕੇ ਦੋ ਸਿਲਸਲੇ ਹੀ ਚਲਤੇ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਵਿਤਾ ਕਾ ਢੰਗ ਸਭ ਸੰਗੀਤੋਂ ਕਾ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਹੈ ਕਿਸੀ ਮੇਂ ਤੋ ਇਬਾਰਤ ਹੈ ਔਰ ਕਿਸੀ ਮੇ ਛੰਦਾ ਬੰਦੀ, ਮਗਰ ਛੰਦ ਰਚਨਾ ਇਨ ਬਿਨ ਕਿਸੀ ਕੀ ਭੀ ਨਹੀ ਸੋ ਇਸੀ ਤਰਹਿ ਸੇ ਸਰਬ ਬੇਦ, ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾ ਦੀ, ਕਾਵਜ ਕੋਸਾਦੀ, ਪੁਨਾ ਸੰਗੀਤਾ ਦੀ, ਸਰਬ ਦਾ ਸਾਰ ਰੂਪ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਜੀ ਕੀ ਭੀ ਛੰਦ ਰਚਨਾ ਆਦਿ ਸੇ ਅੰਤ ਪ੍ਰਯੰਤ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਤਕ ਸਭ ਸੇ ਅਲਹਿਦਾ ਢੰਗ ਕੀ ਹੀ ਹੈ ਸੋ ਇਸੀ ਤੇ ਸਭ ਸਾਹਿਬੋਂ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ੀ ਗੋਚਰ ਚੰਦ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਭੀ ਕੀ

ਜਾਤੀ ਹੈ, ਆਪ ਇਨ ਬਿਨਤਾ ਦੇਖ ਲੇ ॥

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਰਾਗਮਾਲਾ ਬਰਨਨੰ ਮਾਧਵ ਨਲਸੰਗੀਤ ਸੇ

ਸੋ: ॥ ਪ੍ਰਥਮੇ ਭੈਰਵਰਾਗਪੰਚ ਬਰੰਗਨ ਅਸਟਸੁਤ ॥ ਜਾਕੇ ਮਸਤਕ ਭਾਗ ਜਾਨਤ ਸੁ ਕਵਰਾਜ ਭਨ ॥੯੮॥
ਚੋ: ॥ ਬੰਗਾਲੀ ਪੁਨ ਭੈਰਵੀ ਅਸਨੇਹੀ ਸੁ ਉਚਾਰ ॥

ਪੁਨਯਾਕੀ ਬਿਲਾਵਲੀ ਏ ਭੈਰਵ ਕੀ ਨਾਰ ॥੯੯॥ ਅੜਲ ॥ ਬਰਬਲ ਅੰ ਬੰਗਾਲ ਬਖਾਨਨਿ ਕੀਜਿਯੈ ॥
ਪੰਚਮ ਮਧਪੁਨ ਹਰਖਤਿ ਲਲਤ ਭਨੀਜੀਯੈ ॥ ਮਾਧਵ ਅੰ ਦੇਸਾਖ ਬਿਲਾਵਲ ਜਾਨੀਯੈ ॥ ਹੋ ਅਸਟ ਪੁਤ੍ਰ ਸੁਭ
ਭੈਰਵਰਾਗ ਬਖਾਨੀਯੈ ॥੧੦੦॥ ਪੁਨਹਾ ॥ ਅਨਦ ਬਹੁਲਾ ਜਾਨ ਕੁੰਭਾਰੀ ਭਾਖੀਯੈ ॥ ਪੌਲਸਿਰੀ ਚਾਰਸਟੀ ਸੂਹਬ
ਲਾਖੀਯੈ ॥ ਸੂਹ ਬਿਲਾਵਲ ਜਾਨ ਕੁੰਭਾਰੀ ਮਾਨਰੇ ॥ ਭੈਰਵ ਸੁਤਕੀ ਨਾਰਿ ਸੁਘਰ ਪਹਿਚਾਨਰੇ ॥੧੦੧॥ ਇਤਿ
ਭੈਰਵ ॥ ਅਥ ਮਾਲ ਕੌਸ ਬਰਨਨੰ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਮਾਲ ਕੌਸ ਦਾਰਾ ਸਹਿਤ ਸੁਤ ਨਾਰਨ ਕੈ ਸੰਗ ॥ ਕਾਮ ਕੰਦਲਾ
ਮੁਖਰਟਤ ਬਾਜਤ ਤਾਲ ਮੁਚੰਗ ॥੧੦੨॥ ਗੌੜ ਸਿਰੀ ਗੰਧਾਰਨੀ ਅੰਧਾ ਕੀ ਗਾਵੰਤ ॥ ਸੀਹਠ ਅੰਰ ਧਨਾਸਿਰੀ
ਪਾਚੋ ਨਾਰ ਭਣੰਤ ॥ ੧੦੩ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਚੰਦ੍ਰਕਾਸ ਮਿਸਟਾਂਗ ਬਖਾਨੋ ॥ ਖੋਖਰ ਭਵਰ ਮਿਵਾਰਕ ਜਾਨੋ ॥ ਨੰਦਨ
ਮਾਰੂ ਕੌਸਕ ਲਹਿਯੈ ॥ ਮਾਲ ਕੌਸਕੇ ਨੰਦਨ ਕਹਿਯੈ ॥੧੦੪॥ ਚੋ: ॥ ਭੀਮ ਪਲਾਸੀ ਕਬੂ ਗਨ ਪੁੰਸੀ ਬੁਰਕਾ ਜਾਨ ॥

ਜੈਤ ਸਿਰੀ ਕਾਮੋਦਨੀ ਖਸਟ ਚੇਰਕਾ ਮਾਨ ॥੧੦੫॥ ਇਤੀ ਮਾਲਕੌਸ ॥ ਅਥ ਹਿੰਡੋਲ ਬਰਨਨੰ ॥ ਸੋ: ॥ ਗਾਵਤ
ਰਾਗ ਹਿੰਡੋਲ ਪੰਚ ਬਰੰਗਨ ਕੰਦਲਾ ॥ ਲੋਚਨ ਮੋਲ ਅਮੋਲ ਬਾਜਤ ਤਾਲ ਮਿਚੰਗਪੁਨ ॥ ੧੦੬॥ ਚੋ: ॥ ਤੈਲੰਗੀ
ਅੰ ਸਿਧੂਰੀ ਦੇਵਗਿਰੀ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ਬਾਸੰਤੀ ਆਭਾਰਿਆ ਨਾਰਿ ਹਿੰਡੋਲੇ ਜਾਨ ॥ ੧੦੭॥ ਅੜਲ ॥ ਚੰਦ੍ਰ ਬਿਬ
ਸੁਭਰਾਗ ਬਸੰਤ ਸੁਜਾਨੀਯੈ ॥ ਬਰਧਨ ਮੰਗਲ ਰਾਗ ਬਿਨੋਦ ਸੁਠਾਨੀਯੈ ॥ ਸਰਸ ਬਾਨ ਕਾ ਮੋਦ ਕਵੀ ਮੁਖ
ਕਹਿਤ ਹੈ ॥ ਹੋਕਾਮ ਕੰਦਲਾ ਨਾਰਿ ਸਤੀਸੁਰ ਲਹਿਤ ਹੈ ॥੧੦੮॥ ਚੋ: ॥ ਪੂਰਬੀ ਤਿਵਰਨਿ ਰਹਬ ਪੁਨਿ
ਨੀਲਾਵਤ ਏਜਾਨ ॥ ਕੇਸੁਵੀ ਪਾਰੇਵਿਯਾ ਪੁਰਿਯਾ ਸਹਚਰਮਾਨ ॥੧੦੯॥ ਇਤੀ ਹਿੰਡੋਲ ॥ ਅਥ ਦੀਪਕ
ਬਰਨਨੰ ॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ਦੀਪਕਰਾਗ ਅਨੂਪ ਕਾਮ ਕੰਦਲਾ ਰਟਤ ਮੁਖ ॥ ਸੁੰਦ੍ਰ ਤੀਸਰ ਰੂਪ ਮਾਧਵ ਬੂਝਤ ਸਕੰਲ ਸੁਰ
॥੧੧੦॥ ਪਟ ਮੰਜਰ ਕਾਮੋਦਕ ਛੇਲੀ ਰਾਗਨੀ ॥ ਟੋਡੀ ਕਰਤ ਅਲਾਪ ਜੁਲਫ ਜਿਹ ਨਾਗਨੀ ॥ ਅਵਰ ਗੂਜਰੀ
ਜਾਨ ਸੁ ਦੀ ਸਤ ਸੁੰਦਰੀ ॥ ਹੋ ਨਿਰਤ ਕਰਤ ਕਰ ਬੀਚ ਬਿਰਾਜਤ ਮੁੰਦ੍ਰੀ ॥੧੧੧॥ ਚੋ: ॥ ਕਮਲ ਕੁਸਮ ਸਤ
ਰਾਮ ਰਟ ਕੁੰਤਲ ਚੰਪਕ ਜਾਨ ॥ ਲਹਲ ਕੁਲੰਗ ਹੇ ਮਾਲ ਸੁਭ ਦੀਪਕ ਸੁਤ ਏਹ ਮਾਨ ॥੧੧੨॥ ਅੜਲ ॥ ਏਮਨ
ਸੁਜਾਤ ਕੁਮਾਰ ਮਗਾਲ ਬਖਾਨਹੀ ॥ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਜਾਨ ਹੰਬੀਰੀ ਠਾਨਹੀ ॥ ਰੁਦ੍ਰਾਨੀ ਸੁਰਸਾਥ ਸੁਗਾਵਤ ਚੰਚਲਾ ॥

ਹੋ ਨਾਚਤ ਨਾਰ ਸੁਧਾਰ ਸੁ ਤਨਕੇ ਅੰਚਲਾ ॥੧੧੩॥ ਇਤੀ ਦੀਪਕ ॥ ਅਥ ਸਿਰੀਰਾਗ ਬਰਨਨੰ ॥ ਸਿਰੀਰਾਗ
ਸੰਗ ਭਾਰਜਾ ਨੰਦਨ ਪ੍ਰਿਆ ਸੁ ਗਾਏ ॥ ਬਾਜਤ ਤਾਲ ਤੰਬੂਰ ਬਹੁ ਸੁਨਰੀਝਤ ਸੁਰਗਾਏ ॥੧੧੪॥ ਬੈਰਾਟੀ
ਕਰਨਾਟਿਯਾ ਗੌਰੀ ਸਿਧਵੀ ਜਾਨ ॥ ਰਾਮਕਲੀ ਸਾ ਬੇਰਿਆ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਕੀ ਮਾਨ ॥੧੧੫॥ ਚੋ: ॥ ਸਿਧੂ ਮਾਲਵ
ਗੌਰ ਗਜ ਗੁਨ ਸਾਗਰ ਗੰਭੀਰ ॥ ਕੁੰਭ ਕਲਿਯਾਨ ਪੁਨ ਭਾਖੀਯੈ ਅੰਰ ਹੰਬੀਰ ਸੁਧੀਰ ॥੧੧੬॥ ਅੜਲ ॥ ਕੁੰਭੀ
ਕੁਹਰ ਸੁਜਾਨ ਸਰਸਤੀ ਗਾਵਹੀ ॥ ਬੱਛ ਧਨੰਛੀ ਮਾਨ ਸੁਹੰਸੀ ਭਾਵਹੀ ॥ ਮਾਲ ਸਿਰੀ ਸਸਰੇਖਾ ਗਾਵਤ ਅੰਗਨਾ ॥

ਹੋ ਸੋਚ ਸੰਕੋਚ ਬਿਚਾਰਕਰਤ ਸੁਰਭੰਗਨਾ ॥੧੧੭॥ ਇਤੀ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ॥ ਅਥ ਮੇਘ ਰਾਗ ਬਰਨਨੰ ॥ ਚੋ: ॥ ਮੇਘ
ਰਾਗ ਗਾਵਤ ਸੰਕੋਚ ਕਾਮ ਕੰਦਲਾ ਬਾਮ ॥ ਕੁਟਲਅਲਿਕ ਮੁਖਪਰ ਛੁਟੀ ਮਾਨੋ ਅਹਿਜੁਗ ਸਯਾਮ
॥੧੧੮॥ ਪੁਨਹਾ ॥ ਸੋਰਠ ਸੂਹਬ ਨਾਰ ਮੇਘ ਕੀ ਜਾਨੀਯੈ ॥ ਅਸਾਵਰੀ ਮਲਾਰੀ ਕੁੰਕਨ ਠਾਨੀਯੈ ॥ ਕਾਮ ਕੰਦਲਾ
ਨਾਰਿ ਰਾਗ ਖਟ ਗਾਇਕੈ ॥ ਮਾਧਵ ਜੂਕੋ ਚਿਤ ਸੁਲਯੋ ਚੁਰਾਇਕੈ ॥੧੧੯॥ ਚੋ: ॥ ਨਟ ਮਾਰਗ ਪੁਨ ਕਾਨਰਾ
ਗੌਡ ਮਲਾਰ ਬਖਾਨ ॥ ਜਲਧਰ ਸੰਕਰ ਭਰਨ ਕਹ ਅੰਰ ਕਿਦਾਰਾ ਠਾਨ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਪਰਜ ਕੋਲਾਨੀ ਧੀਰਾ ॥
ਕਾਦੰਬੁ ਨਟ ਮਾਹੀ ਬੀਰਾ ॥ ਕਦੂਮ ਪਹਾਰ ਹੰਬੀਰੀ ਜਾਨ ॥ ਕੋਲਾਹਲਏ ਚੇਰੀ ਠਾਨ ॥ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗਮਾਲਾ

॥ ਚੌਪਈ ॥ ਸੰਮਤ ਅਠਦਸ ਸਹਿਸ ਭਣਿੰਜੇ ॥ ਤੀਸਸਪਤ ਤਹਿ ਉਪਰਦਿਜੇ ॥ ਵਦੀ ਅਸਾੜ ਬਿਤ ਪੜਵਾ
ਲਹੀਏ ॥ ਪੂਰਨ ਕਥਾ ਭਈ ਚਿਤ ਚਹੀਏ ॥ ਅਥ ਕਵੀ ਅਸਥਾਨ ਗ੍ਰਹਿ ਬਰਨਨੰ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਦੇਸਮਾਲਵਾ ਕੇ ਵਿਖੇ ਪੁਰਤਲਵੰਡੀ ਨਾਮੁ ॥

ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਢਿਗ ਬਸਤ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਅਸਥਨਾ ॥

ੴ ਸਾਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

(ਅਥ ਰਾਗਮਾਲਾ ਕਵਲਛੀ ਰਾਮ)

ਚੋਪਈ ॥ ਪ੍ਰਿਥਮ ਰਾਗ ਭੈਰਵ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥ ਜਾਕੀ ਪੰਚ ਬਰੰਗਨ ਠਾਨ ॥ ਅਥ ਪੰਚ ਭਾਰਜਾ ॥ ਬੰਗਾਂਲੀ ਭੈਰਵੀ
ਸਰੂਪ ॥ ਅਬਿਲਾਵਲੀ ਅਤਿਹ ਅਨੂਪ ॥ ਪੁੰਨਜਾਕੀ ਪੁਨ ਪਰਮ ਪ੍ਰਬੀਨੀ ॥ ਅਸਨੇਹੀ ਪਤਕੇ ਸੰਗ ਭੀਨੀ ॥
ਆਠਪੁੱਤ੍ਰ ਬਰਨਨ ॥

ਲਾਇਕ ਸੁਤ ਬੰਗਾਲ ਬਖਾਨੈ ॥ ਪੰਚਮ ਮਧ ਅਰ ਹਰਖਹ ਜਾਨੈ ॥ ਅਰ ਦੇਸਾਖ ਲਲਤ ਸੰਗ ਸੋਹੈ ॥ ਬੇਲਾਵਲ
ਮਾਧਵ ਮਨ ਮੋਹੈ ॥ ਅਬ ਭੈਰਵ ਪੁਤ੍ਰਦਾਰਾ ॥ ਅਨੰਦ ਬਹੁਲਾ ਅਰ ਕੁੰਭਾਰੀ ॥ ਚਾਰਾਸਟ ਸੁੰਦ੍ਰ ਸੁਕੁਮਾਰੀ ॥ ਸੂਹਾਂ
ਬਿਲਾਵਲੀ ਬਖਾਨੈ ॥ ਪੋਲਸਿਰੀ ਤਾਂਕੇ ਸੰਗ ਜਾਨੈ ॥ ਸੂਹਬ ਬਹੁਲਾ ਅਰ ਕੁੰਭਾਰਾ ॥ ਏਹ ਆਠੋ ਭੈਰੋ ਸੁਤਦਾਰਾ ॥
ਇਤੀ ॥ (ਅਥ ਮਾਲਕੋਸ) ਚੋਪਈ ॥ ਮਾਲਕੋਸ ਰਾਗਸੁਨ ਲੇਹੁ ॥ ਗੋਤਸਿਰੀਸੋਂ ਜਾਂਕੋਨੇਹੁ ॥ ਗੰਧਾਰਨੀ
ਸੀਹਠੀ ਪਿਯਾਰੀ ॥ ਅੰਧਾਕੀ ਧਨਾਸਿਰੀ ਨਾਰੀ ॥ (ਪੁਤ੍ਰਨਾਮ) ਤਾਂਕੋ ਸੁਤ ਸੁਨ ਮਾਰੂਰਾਗ ॥ ਮੇਵਾਰਕ ਬਰਬਲ
ਬਡ ਭਾਗ ॥ ਅਰ ਮਿਸਟਾਂਗ ਕਹਤ ਮੁਖ ਸੋਹੈ ॥ ਚੰਦ੍ਰਕਾਂਸ ਭਵਰ ਮਨ ਮੋਹੈ ॥ ਨੰਦਨ ਮਾਲਕੋਸ ਕੋ ਨੰਦਨ ॥
ਖੋਖਰ ਸੁਨਤ ਚਲਤ ਨਹਿ ਸਯੰਦਨ ॥ (ਅਥ ਪੁਤ੍ਰ ਦਾਰਾ) ਸਦ੍ਯਰੈ ਭੀਮ ਪਲਾਸੀ ਸੁਨੀ ॥ ਜੈਤ ਸਿਰੀਕਾਮੇਦਨ
ਗੁਨੀ ॥ ਕੱਬੂ ਗਨਤ ਸਾਥਹੈ ਪੰਸੀ ॥ ਬੁਰਕਾ ਮੋਹਤ ਹੈ ਜੋ ਬੰਸੀ ॥੨॥ ਇਤਿ ॥ (ਅਥ ਹਿਡੋਲ ਦਾਰਾ ਸੁਤ ਬਹੁਨਾਮ
ਚੋਪਈ ॥ ਤ੍ਰਿਤੀਏ ਸੁਨਹੁ ਰਾਗ ਹਿਡੋਲ ॥ (ਅਥ ਦਾਰਾ) ਤੈਲੰਗੀ ਸੋਂ ਕਰੇ ਕਲੋਲ ॥ ਦੇਵਗਰੀ ਬਾਸੰਤੀ ਸੰਗਨ
ਸਿਧਰੀ ਆਭਾਰੀ ਅੰਗਨ ॥ (ਪੁਤ੍ਰ ਨਾਮ) ਤਾਕਉ ਬੇਟਾ ਮੰਗਲ ਜਾਨੈ ॥ ਚੰਦਰ ਬਿਬ ਸੁਭਰਾਗਬਖਾਨੈ ॥
ਆਨੰਦਸੋ ਬਿਭਾਸ ਸੁਨਾਵਹੁ ॥ ਬਰਧਨ ਅਰ ਬਾਸੰਤ ਪੁਨ ਗਾਵਹੁ ॥ ਔਰ ਬਿਨੋਦ ਰਾਗ ਸੁਨ ਸਾਥ ॥ ਜਾਂਕੋ ਸੁਨ
ਗੀਝੇ ਸੁਰ ਨਾਥ ॥ (ਪੁਤ੍ਰ ਦਾਰਾ) ਪੁਰਬੀ ਤਿਰਵਨ ਦੁਆਰੀਕਹੀ ॥ ਪਰੇਵੀ ਪੂਰੀ ਅਸ ਸਹੀ ॥ ਰਹਬ ਸੁ
ਨੀਲਾਵਤੀ ਬਖਾਨੀ ॥ ਕੇਸਰਬੀ ਆਠੋ ਸਮ ਜਾਨੀ ॥੩॥ ਇਤਿ ॥ (ਅਥ ਦੀਪਕ ਦਾਰਾ ਪੁਤ੍ਰਨਾਮ) ਚੋਪਈ ॥
ਚੋਥੇ ਦੀਪਕ ਰਾਗਬਖਾਨੈ ॥ (ਭਾਰਜਾਨਾਮ) ਕਾਮੇਦੀ ਪਟ ਮੰਜਰ ਜਾਨੈ ॥ ਟੋਡੀ ਗੂਜਰ ਅਰ ਕਾਛੇਲੀ ॥ ਪਾਂਚ
ਦੀਪਕ ਨਾਰ ਸੁਹੇਲੀ ॥ (ਪੁਤ੍ਰਨਾਮ) ਕਮਲ ਕੁਸਮ ਸਤ ਰਾਮ ਪਯੋਪੋ ॥ ਕੁੰਤਲ ਕੁਲਗ ਲਹਲ ਮੁਖ ਜੰਪੋ ॥ ਚੰਪਕ
ਅਰ ਹੇਮਾਲੇ ਰਾਗ ॥ ਜੋ ਜਾਨੇ ਤਾਕੇ ਬਡ ਭਾਗ ॥ (ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਰਜਾ) ਏਮਨ ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਬਨੀ ॥ ਹੰਬੀਰੀ ਅੰ ਸੁਜਤ
ਸੁਹਨੀ ॥ ਅਰ ਕੁਮਾਰ ਮੰਗਲ ਮਨੋਹਰ ॥ ਰੁਦ੍ਰਾਨੀ ਚਿਤ ਏਤ ਲੇਤ ਹਰ ॥ ਇਤਿ ॥ ਅਥ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਦਾਰਾ
ਸੁਤ ਦਾਰਾਨਾਮ ॥ ਚੋਪਈ ॥ ਸਿਰੀ ਰਾਗਕੀ ਰਾਗਨ ਜੋਰੀ ॥ ਬੈਰਾਟੀ ਕਰਨਾਟੀ ਗੌਰੀ ॥ ਸਾਬੇਰੀ ਰਾਮ ਕਲੀਨਾਰ
ਔਰ ਸਿੰਘਨੀ ਕਹੋਂ ਪੁਕਾਰ (ਪੁਤ੍ਰਦਾਰਾ) ਸਿੰਧੂਮਾਲਵ ਗੌਰ ਗੰਭੀਰ ॥ ਗੁਰ ਸਾਗਰ ਅੰ ਬਗਰ ਸੁਧੀਰ ॥ ਪੁਨ
ਕਲਜਾਨ ਕੁੰਭ ਗਜਰਾਗ ॥ ਜਾਂਕੋ ਸੁਨੇ ਜਾਤ ਦੁਖ ਤਯਾਗ ॥ ਹੰਸੀ ਬਛ ਧਨੰਛੀ ਕਹੀ ॥ ਕੁੰਭੀ ਕੁਹਰਮ
ਅਨੰਦੀ ਸਹੀ ॥ ਸਸਿਰੇਖਾ ਸਰਸੂਤੀ ਗਨੋ ॥ ਮਾਲ ਸੁਰਸਤੀ ਦੁਖ ਸਭਹਨੋ ॥ ਇਤਿ (ਅਥ ਮੇਘ ਰਾਗ ਦਾਰਾਪੁਤ੍ਰ
ਦਾਰਾ ਨਾਮ) ਛਠਵ ਮੇਘ ਰਾਗ ਅਤ ਸੋਹੈ ॥ ਭਾਰਜਾਨਾਮ ॥ ਮਲਾਰੀ ਸੋਰਠ ਮਨ ਮੋ ਹੈ ॥ ਸੂਹਬ ਆਸਾਵਰੀ
ਸੁਨੀਕੀ ॥ ਪੁਨਿ ਕੁੰਕਨੀ ਏ ਪਾਚੋ ਪੀਕੀ ॥ ਪੁਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨਟ ਕਾਨਰਾ ॥ ਔ ਸਾ ਰਾਗ ਗਨੋ ਕੇਦਾਰਾ ॥ ਗੋਡ
ਮਲਾਰ ਜਲੰਧਰ ਜਪੈ ॥ ਸੰਕਰਾ ਭਰਨਾ ਅਸਮ ਥਪੈ ॥ ਪੁਤ੍ਰ ਦਾਰਾ ਨਾਮ ॥ ਪਰਜ ਕੂਲਾਨੀ ਅਰ ਹੰਬੀਰ ॥ ਕੋਲਾਹਲ
ਕਦੰਬਰੀ ਧੀਰ ॥ ਅਰ ਕਦੂਮ ਨਟ ਸੰਗ ਪਹਾਰੀ ॥ ਮਾਹੀ ਖਟ ਦਸ ਅੰਗ ਸਿੰਗਾਰੀ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਰਾਗ ਰਾਗ ਸੰਗ
ਪਾਂਚ ਤ੍ਰਿਅ ਅਠ ਸੁਤ ਬਨਤਾ ਤਾਸ ॥ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਕੇ ਤੀਨ ਬਢਿ ਜਾਂਕੇ ਅਧਿਕ ਉਲਾਸ ॥੭॥ ਜਿਤੇ ਰਾਗ ਅੰ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

Sri Satguru Jagjit Singh Ji eLibrary

ਨਹੀਂ ਹੁਆ ਬਲਕਨ ੫੧ ਬਰਸ ਪੀਛੇ ਮੌਜ਼ਮ ਸ਼ਾਹਿ* ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ ਦੇ ਪਾਸ ਹੁਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ ਬਿਨਤਾ ਦਾ ਬੀਚਾਰ ਭੀ ਆਪ ਕੋ ਤੀਨ ਰਾਗਮਾਲਾ ਲਿਖਕੇ ਦਸ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਰਚਿਤ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਹੀ ਉਸਨੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਹੋਗੀ ਭਲਾ ਜੇ ਫਿਰ ਭੀ ਕੋਈ ਹਠ ਧਰਮੀ ਭਾਈ ਕਹੈ ਜੋ ਇਨ ਬਿਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ਹਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਚਿਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਤੋਂ ਮੈਂ ਪੂਛਤਾ ਹਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਾਣੀ ਬਿਸ਼ਨ ਪਦੇ ਵਗੈਰਾ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਦੇ ਇਨ ਬਿਨ ਹੋਨ ਤੋਂ ਕਿਆ ਵਹਿਗੁਰਬਾਣੀ ਭੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਜੇ ਐਸੇ ਆਪ ਕਹੇ ਕਿ ਹਾਂ, ਤੋਂ ਐਸੇ ਬਿਸ਼ੁਪਦੇ ਸ਼ਬਦ ਔਰ ਕਈ ਮਹਾਤਮਾਓਂ ਕੇ ਭੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜੋ ਐਨ ਠੀਕ ੨ ਹੀ ਇਨ ਬਿਨਤਾ ਪਾਠ ਕੀ ਭੀ ਅਤੇ ਅਰਥਕੀ ਭੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਪੁੰਚੇ ਮੈਂ ਉਨ ਪਾਠੋਂ ਕੋ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥਮੇ ਲਿਖ ਕੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਮਤੋਂ ਹਾਥ ਅਪਨੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਪਕੜਾਨੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਜੇ ਫੇਰ ਸੱਜਨ ਹਠਸੇ ਕੁਝ ਲਿਖੇਂ ਗੇ ਤੋਂ ਜਰੂਰੀ ਹੀ ਬਤੌਰ ਜ਼ਮੀਮੇ ਕੇ ਛਪਵਾਕੇ ਸਜਨਾ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ੀ ਗੋਚਰ ਕਰਾਂਗਾ ॥ ਅਤੇ ਜੋ ਇਸੀ ਪ੍ਰਸ਼੍ਨ ਦੇ ਅੰਤਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਭੋਗ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ” ਪਰਹੀ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਏ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਸੇ ਭੋਗ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ, ਯਹ ਰਾਇ ਭੀ ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ” ਦਾ ਪੂਰਣ ਜਬਾਬ ਆਪਕੇ ੪ ਸ਼ਾਲ ਕੇ ਉਤ੍ਰ ਮੇ ਲਿਖ ਚੁਕਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਯਹ ਭੀ ਦਸ ਚੁਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਕਾ ਸੰਕੇਤ ਸਾਰੇ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬੋਂ) ਮੇ ਅੰਤ ਹੋਣੇ ਕਾ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ੫ ਸ਼ਾਲ ਕੇ ਉਤ੍ਰ ਮੇ ਰਾਗੋਂ ਕੇ ਮਤ ਭੇਦ ਭੀ ਦਿਖਾ ਦੀਏ ਹੈ ਇਸਤੇ ਦੂਸਰੇ ਹਨਵੰਤ ਮਤ ਕੇ ਭੇਦ ਸੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਰਚ ਕਰ ਅੰਤ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਜੀ ਕੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਹੈ ਇਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਭੋਗ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਤੇ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਏ, ਜੇ ਕੋਈ ਐਸੇ ਕਹੈ ਕਿ ਦੋ ਮਤ ਭੇਦੋਂ ਸੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਭੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ ਹੋਗੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸਕਾ ਭੋਗ ਸੇ ਕਿਆ ਸਬੰਧ, ਰਾਗੀ ਇਸ ਭੇਦੋਂ ਕੋ ਗਾਉਣੇ ਵਕਤਿ ਆਪ ਹੀ ਕਰਲੀਆ ਕਰੇਂ ਗੇ, ਸੋ ਯਹ ਅਸ਼ੰਕਾ ਭੀ ਬਣੇ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ “ਇਯਾਨੜੀਏ ਕੇ ਘਰਿ ਗਾਵਣਾ” “ਵ ਏਕ ਸੁਯਾਨ ਕੇ ਘਰ ਗਾਵਣਾ” ਵ “ਰਹਾਉ” ਤਥਾ ਘਰਿ ੧੬ ਦੂਜਾ ਤਥਾ ਸਤਾਰਹਿ, ੧੭ ਤਕ ਅਥਵਾ “ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ” “ਮਾਝ” “ਗਉੜੀ” “ਆਸਾ” ਆਦੀ ਰਾਗੋਂ ਕੇ ਨਾਮੁ ਭੀ ਰਾਗੀ ਗਵਈਓਂ ਕੇਵਾਸੇ! ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ ਪਾਠੀਓਂ ਕਾ ਕੋਈ ਤਅੱਲਕ ਨਹੀਂ, ਇਸੀ ਤਰਹਿ ਉਪ੍ਰ ਕਹੀ ਪੁਨਾ ਭੀ ਢਾਢੀ ਪੁਨਾ ਗਾਉਣੇ ਵਾਲੋਂ ਕੇ ਵਾਸੇ, ਹੀ ਹੈਂ ਪਾਠੀਓਂ ਕੋ ਇਨਾ ਉਪਰ ਕਹੈ ਰਾਗ ਪੁਨੋਂ, ਸੇ ਜਬਾਬ ਅਰਥਾਤ ਪਾਠਕ ਭਾਈਓਂ ਕੋ ਪਾਠ ਸਮੇਂ ਮੇ “ਰਾਗਸੋਰਠਾਦੀ” ਨਾਮ ਨ ਲੇਨਾ ਚਾਹੀਏ, ਸੋ ਮਿਤ੍ਰ ਵਰੋ ਜੈਸੇ ਸਭ ਪਾਠੀ ਇਨ ਉਪ੍ਰ ਕਹੈ ਰਾਗਦਿਕੋ ਕਾ ਨਾਮ ਪਾਠ ਸਮੇਂ ਲੇਨੇ ਸੇ ਪੁਨੁਤਪੱਤੀ ਸਮਝ ਕਰ ਸਬਦ ੨ ਮੇ ਨਾਮ ਲੇਤੇ ਹੈਂ, ਤਥਾਪਿ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਪੜ੍ਹ ਭੋਗ ਪਾਉਣੇ ਸੇ ਭੀ ਪੁਨੁਤਪੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ) ਜੀ ਕੀ ਆਗਿਆ ਭੀ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਛਠਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕੇ ਮੇ ਦਰਜ਼ ਹੈ, ਯਥਾ “ਪਾਵੋ ਭੋਗ ਰਾਗਮਾਲਾ ਪੜ੍ਹ ॥ ਸਭੀ ਪਾਪ ਜਾਹਿ ਤਮਰੇ ਸੜ੍ਹ, ਇਤਾਦੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਮੁਖ ਕਥਨ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਵਿਸਤਾਰ ਸੇ ੧੦ ਪ੍ਰਸ਼੍ਨ ਕੇ ਉਤ੍ਰ ਮੇ ਲਿਖਾਂ ਗਾ ਅਬ ਪ੍ਰਮਾਨ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਕਾ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ॥ ਇਤੀ ੭ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:—

ਯਥਾ,, ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮ: (ਰਾਗਰਤਨ ਰਸਨਾਂ ਅਲਾਪ) (ਰਾਗ ਨਾਦ ਸਭ ਸਚ ਹੈ ਕੀਮਤਿ ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ) (ਰਾਗ ਨਾਦ ਸਭ ਸੋਹਿਣੇ ਲਾਗੇ ਸਹਿਜ ਧਿਆਨ) (ਧੰਨਸੁ ਰਾਗ ਸੁਰੰਗੜੇ ਆਲਾਪਤ ਤਿਖ ਜਾਇ) ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰ ਵਰੋ ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕਯ ਗੁਰਬਾਣੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਰਤਨ ਰੂਪ ਰਾਗੋਂ ਕੋ ਰਸਨਾਂ ਕਰ ਅਲਾਪਨ ਕਰੋ, ਪੁਨਾ ਰਾਗੋਂ ਕਾ (ਨਾਦ) ਨਾਮ ਉਚੀ ਸੁਰੋਂ ਸੇ ਅਲਾਪਨ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਤਚਿਤ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਾ ਮਿਲਾਪ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੀ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾਤੀ ਤੇ ਐਸੇ ਉਤਮ ਰਤਨਰੂਪ ਰਾਗੋਂ ਕੀ ਨਾਮਾਵਲੀ ਰੂਪ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਪੜ੍ਹਨੇ ਸੇ ਕੌਨ ਪਾਪ ਭਾਵ ਕੋਈ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਬਲਕਨ ਪੁੰਨ ਉਤਪਤੀ ਹੈ ਐਸੇ ਪ੍ਰਮਾਨ ਰਾਗੋਂ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕੇ ਸੈਕੜੇ ਹਨ ਮਗਰ ਗ੍ਰੰਥ ਬੜ੍ਹਨੇ ਸੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ॥ ਇਤੀ ੭ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (੮) ਆਠਵੇ

*ਮੌਜ਼ਮਸ਼ਾਹਿ ਨਾਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਆਲਮਗੀਰ ਬਹਾਦ੍ਰ ਸ਼ਾਹ ਕਾ ਨਾਮ ਤਵਾਰਖੋਂ ਮੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੇਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਗਵਾਹੀ ਭਾਈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਕੀ ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ,, ਛਾਪਾ ਟੈਪ, ਸੰ: ੧੮੯੧ ਈਸਵੀ, ਪਤ੍ਰਾ ਨੰਬਰ ੪੮੦, ੪੮੧ ਕੀ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ॥

(ਉਤ੍ਰ) ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀ ਗਵਾਹੀ ਮਾਨਗੇ ਤੇ ਵਹਿ ਤੋ ਆਪ ਕੇ ਉਪਰਕੀਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੋ ਖਾਕ ਮੇਂ ਮਿਲਾਨੇ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਉਨਕੀ ਪਹਿਲੀ ਰਚਨਾ “ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ” ਛਾਪਾ ਪੱਥਰ ਪ੍ਰੈਸ (ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਸਤਾਲਕੋਟ ਸੰ: ਬਿ: ੧੮੪੮ ਵ ਸੰ: ਈ: ੧੮੯੧ ਮੇ ਛਪੀ ਥੀ ਉਸਦੇ ਭਾਗ ੧ ਪਤ੍ਰਾ ਨੰਬਰ ੨੦੫ ਮੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਗੁਰਬਾਣੀ ਮਾਨੀ ਹੈ “ਜੈਸੇ ਭਗਤਾ ਦੀ ਬਾਣੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ) ਨੇ ਬੀੜ ਮੇਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ, ਇਸੀ ਤਰਹਿ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਭੀ ਆਲਮ ਭਗਤਿ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਵਿਸਤਾਰ ਇਸਤਰਹਿ ਪਰ ਨਿਖਾ ਹੈ ਜੋ ਕਬੀਰ ਸੇ ਲੇਕਰ ਗੋਰਖ ਭਰਥਰੀ ਗੋਪੀਚੰਦ ਤਕ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਮੂਸਨਾਦੀ ਸਭੀ ੪੯ ਹੈ ਅਤੇ ਛਟਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ) ੫੦ “ਆਲਮ” ਕਵੀ ੫੧ਵੇਂ ਹੈਂ ਏਨਾ ਇਕਵੰਜਾ ਸਤ ਪੁਰਖਾ ਦੀ ਬਾਣੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਜੀ ਮੇਂ ਹੈ ਸੋ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਿਯਵਰਜੀ ਜਬ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰਨਾ ਭਗਤਾਂ ਭੱਟਾਂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਮਾਨ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਕੋ ਭੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਤੋ ਖੰਡਨ ਮੇ ਗਵਾਹੀ ਕੈਸੇ, ਅਤੇ ਜੋ ਅਪਨੇ ਗਵਾਹੀ ਛਾਪਾ ਟਾਇਪ ਕੀ ਦੀ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਨ ਠੀਕ ਨਹੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਹੁਤ ਬ੍ਰਿਧ ਆਯੂ ਕੇ ਹਨ ਅਥਵਾ ਆਪ ਜੈਸੇ ਸਤਿ ਪੁਰਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਲਚ ਅੰਸ ਮੇਂ ਆਕਰ ਸੋ ਦੋਨੋਂ ਸਬਬੋਂ ਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈਂ ਯਥਾ ਬ੍ਰਿਧਾਯੂ ਮੇਂ (ਸਤਰਹਿ ਕਾ ਮਤ ਹੀਨ ਅਸੀ ਹਾਂ ਕਾ ਬਿਵਹਾਰ ਨ ਪਾਵੇ) ਅਤੇ ਜੋ ਆਪ ਸਾਹਿਬੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸੇ ਲਾਲਚ ਮੇਂ ਫੰਸ ਕਰ ਉਲਟ ਪਲਟ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਤੋ ਇਸ ਮੇਂ ਭੀ ਗੁਰੂ ਵਾਕ ਹੈ (ਇਉਂ ਲੋਭੀਕਾ ਜੀਉਟਲ ਪਲੇ) ਸੋ ਲੋਭੀਆਂ ਕੋ ਜਬ ਲੋਭ ਅੰਸ ਮਿਲੇ ਉਸੀ ਸਮੇ ਪੂਰਬਾਪਰ ਬੀਚਾਰ ਛੱਡਕੇ ਅੰਡ ਵੰਡ ਲਿਖ ਮਾਰਦੇ ਹੈਂ ॥ ਔਰ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਮਾਣ ॥ (ਹੇ ਲੋਭਾ ਲੰਪਟ ਸੰਗਸਿਰਮੋਰਹਿਅਨਕਲਹਿਰੀਕਲੋਲਤੇ ॥ ਧਾਵੰਤ ਜੀਆ ਬਹੁਪ੍ਰਕਾਰੰ ਅਨਿਕ ਭਾਤ ਬਹੁ ਡੋਲਤੇ ॥ ਨਚਮਿਤ੍ਰੰ ਨਚ ਇਸ਼ਟੰ ਨਚ ਬਾਧਵ ਨਚ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਤਵ ਲਜਿਆ)(ਲੋਭੀ ਕਾ ਵਿਸਾਹੁ ਨ ਕੀਜੈ ਜੇ ਕਾ ਪਾਰਬਸਾਇ) ਸੋ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਯਾ ਤੋ ਬ੍ਰਿਧਾਯੂ ਕਾ ਸਬਬ ਯਾ ਲਾਲਚ ਅੰਸ ਕਾ ਕਿਉਂਕਿ ਤਵਾਰੀਖ ਛਾਪਾ ਪਥਰ ਮੇਂ ਉਲਟ ਲਿਖਨਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਉਤ੍ਰ ਨ ਬੀਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿਵਾ ਇਨ ਦੋ ਸਬਬੋਂ ਕੋ ਤੀਸਰਾ ਕੋਈ ਮਾਲੂਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਲੋ ਅਬ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਲੇਖ ਭੀ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਛਾਪਾ ਟਾਇਪ ਸਫਾ ੪੮੦, ੪੮੧, ਦੇ ਫੁਟ ਨੋਟ ਕਾ ਦੇਖ ਲੋ ਪਹਿਲੇ ਕੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਅਤ ਪੀਛੇ ਕੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਯਥਾ, ਆਲਮ ਨਾਮ ਕਵੀਸ਼ਰ ਭਗਤਿ ਨੇ ਹੋਰ ਭਗਤਾਂ ਵਾਂਙ ਓਸ ਸਮੇ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਚੀ ਹੋਈ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਏਸ ਵੇਲੇ ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਲਿਖੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਸੀ ਤਾਂ ਹੀ ਏਹ ਬਾਣੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਓਸਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ (ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਦੇ ਪਿਛੇ) ਕੇਵਲ ਰਾਗਮਾਲਾ ਲਿਖ ਦਿਤੀ ਹੋਰ ਛੱਡ ਦਿਤੀ (੧) ਏਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਮਹੱਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ (੨) ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਭੀ ਨਹੀਂ (੩) ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ (੪) ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਗ ਏਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਤੇ ਏਸ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ (੫) ਈਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਸਤਿਸੰਗ ਦੀ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਏਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ (੬) ਮਾਧਵਾ ਨਲ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਬੰਨ੍ਹਣ ਤੋਂ ੯੧ ਬਰਸ ਪਹਿਲੇ ਦੀ ਹੈ ॥ ਲੋ ਪੰਥ ਵਿਦੁਨੋਂ ਵੀਚਾਰ ਲੋ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਲੇਖ ਨੂੰ, ਭਲਾ ਜਬ ਆਲਮ ਕਵੀ ਭਗਤਿ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ, ਕਬੀਰਆਦੀਭਗਤੋਂ ਜੈਸਾ ਥਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਬਹੁਤ ਬਾਣੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਰਾਗਮਾਲਾ ਪਸੰਦ ਕਰਕੇ ਲੈ ਲੀਤੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਓਸਦੀ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਬੀੜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇਂ ਚੜ੍ਹਵਾ ਲਈ ਤੇ ਫਿਰ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਏਹ ਭੀ ਯਾਦ ਹੋਗਾ ਕਿ ਜਬ ਕਾਹਨਾ ਛੱਜੂ ਪੀਲੋ ਆਦੀ ਭਗਤ ਲਾਹੌਰੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਬੀੜ ਮੇਂ ਚੜ੍ਹਵਾਨੇ ਗਏ ਸੀ

ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ੁਸ਼ਕ* ਵੇਦਾਂਤ ਕਥਨ ਕੀਤੇ ਹੁਏ ਕੋ ਦੇਖਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੜ੍ਹਾਈ, ਤੋਂ ਨਾਮ ਭਗਤੀ ਬਗੈਰ ਰਾਗਮਾਲਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰਹਿ ਚੜ੍ਹਵਾ ਲਈ, ਅਤੇ ਜਬ ਗਜਾਨੀ ਜੀ ੪੮੦ ਸਫੇ ਕੇ ਨੋਟ ਮੇਂ ਲਿਖ ਚੁਕੇ ਹੈ ਕਿ ਆਲਮ ਭਗਤਿ ਦੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਲੈ ਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਪਾਸੋਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇਂ ਲਿਖਵਾਈ ਹੈ ਤੋਂ ਫਿਰ ਸੂਰਮਿਓਂ ਕੀ ਤਰਹਿ ਮਹੱਲੇ ਅਤੇ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਬਗੈਰ ਔਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਇਤਾਦੀ ਅਸ਼ੰਕ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਲੌ ਅਬ ੯੧ ਬਰਸ ਪਹਿਲੇ ਬੀੜੋਂ ਮਾਧਵ ਨਲ ਸੰਗੀਤ ਮੇਂ ਲਿਖੀ ਹੈ ਇਸ ਪਰ ਭੀ ਬੀਚਾਰ ਕਰ ਲੌ ਕਿ (੧) ਤੋਂ ਮਾਧਵਾ ਨਲ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ੯੧ ਬਰਸ ਪਹਿਲੇ ਬਣਨਾ ਸਿਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਧਵਨਲ ਵਿਕ੍ਰਮਜੀਤ ਦੇ ਵਕਤ ਹੂਆ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਹੋਨੇ ਨੂੰ ਬੀੜ ਬੰਧਨ ਸਮੇਂ ੧੬੦੦ ਸੌ ਦੇ ਕੁਛ ਉਪਰ ਬਰਸ ਗੁਜਰ ਚੁਕੇ ਥੇ ਫਿਰ ੯੧ ਬਰਸ ਪਹਿਲੇ ਮਾਧਵ ਨਲ ਸੰਗੀਤ ਮੇਂ ਕਿਸ ਤਰਹਿ ਲਿਖੀ ਗਈ, (੨) ਦੂਸਰਾ ਮਾਧਵ ਨਲ ਸੰਗੀਤ ਨਹੀਂ ਬਲਕ ਮਾਧਵ ਤੇ ਕਾਮਦੰਦਲਾ ਦੀ ਫਕਤ ਪ੍ਰੀਤਿ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਗੀਤੋਂ ਮੇਂ ਰਾਗੋਂ ਕੀ ਕੁਲ ਕੈਫੀਅਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਮੇਂ ਹੈ ਨਹੀਂ (੩) ਜੇ ਕਹੈਂ ਕਿ ਆਲਮ ਨੇ ੯੧ ਬਰਸ ਪਹਿਲੇ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਇਸਕੋ ਭੀ ਗੁਨੀ ਜਨ ਬੀਚਾਰ ਲੌ ਕਿ ਜਬ ਆਲਮ ਨੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਬਣਾਈ ਸੀ ਉਸ ਵਕਤ ਮੇਂ ਭੀਤੋਂ ਆਲਮ ਬੀਸ ਯਾਪਚੀਸ ਬਰਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੋਗਾ, ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬੀੜ ਬੰਧਨ ਸਮੇਂ ੧੨੫ ਸਵੇ ਕੁ ਸੌ ਬਰਸ ਦੀ ਆਯੂ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਤੇ ਦਿਲੀਓਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਰਾਗਮਾਲਾ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸ ਤਰਹਿ ਪਹੁੰਚ ਪਇਆ ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ੧੨੫ ਬਰਸ ਤਕ ਉਸਦਾ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਜੇ ਜੀਉਂਦਾ ਭੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੋਂ ਜ਼ਈਫੀ ਹਾਲਤ ਮੇਂ ਉਸਦਾ ਆਉਣਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ (੪) ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਭੀ ਅਲਪਗਤਾ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦਿਤਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਮੋਹਰ ਸੇ ਮੁੰਦ ਦਿਤਾ ਸੀ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਆਲਮ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਲਿਆਇਆ ਜਿਸਦੇ ਵਿਚੋਂ ਰਾਗਮਾਲਾ ਲੈ ਲਈ ਕਿਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਰਵੱਗ ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਨ ਜੀ ਭੂਤਭਵਿਖਤਕੀ ਜਾਨਣ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਜੋ ਆਲਮ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਰਾਗਮਾਲਾ ਲਿਆਕੇ ਦੇਨੀ ਹੈ ਅਸੀਂ ਚੜ੍ਹਾਉਨੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਰੇ ਪੜ੍ਹੇ ਰਖ ਲੈ ਅਤੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਵਾਸਤੇ ਕੋਰੇ ਪੜ੍ਹੇ ਕਿਉਂ ਨ ਛਡੇ, ਇਤਾਦੀ ਲੇਖ ਗਜਾਨੀ ਜੀ ਕੇ ਉਪਰ ਕਹੇ ਸਬਬੋਂ ਸੇ ਹੀ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਭੀ ਗਜਾਨੀ ਜੀ ਦੇ ਲੇਖ ਉਲਟ ਪਲਟ ਕੀਤੇ ਹੁਏ ਇਨ ਸਬਬੋਂ ਕਾ ਕਾਰਣ ਦਸਦਾ ਹਾਂ, ਯਥਾ ਦੁਰਗਾ ਪੂਜਨਾ ਦੀ ਔਰ ਦੁਰਗਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨਾ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੇਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਵਾਰੀਖ ਮੇਂ ਖੰਡਨ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਇਕ ਔਰ ਭੀ ਗੁਰੂ ਇਤਹਾਸੋਂ ਸੇ ਵਿਰੁਧ ਲੇਖ ਗਜਾਨੀ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਯਥਾ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਫੂਲਕੀ ਬੰਸ ਨੇ ੧੭੪੨ ਸੰ: ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਮੇਂ ਆਪਣੇ ਦਾਦੇ ਰੂਪ ਚੰਦ ਦੇ ਨਾਮ ਪਰ ਭਾਈ ਰੂਪਾ ਪਿੰਡ ਬਸਾਯਾ ਸੋ ਕੈਸਾ ਕੁ ਝੂਠ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤਥਾ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਛਠਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੀ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸਿਧ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ) ੬ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕਾ ਡੌਲੀ ਸੇ ਦੁਪਹਿਰਾ ਮੇਂ ਘੋੜੇ ਪਰ ਸਵਾਰ ਹੋਕਰ ਤੁਕਲਾਣੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾਣਾ ਜਿਥੇ ਸਾਧੂ ਰੂਪਾ ਕੂਨੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਠੰਢਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਲਾਇਕ ਜਾਣ ਨਾ ਪੀ ਕਰ ਪਯਾਸ ਸੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਥੇ ਉਨਸੇ ਪਾਣੀ ਮਾਂਗਕਰ ਪੀਣਾ ਤੇ ਸਰਬ ਹਥੀਆਰ ਪੰਸ਼ਾਕਾਦੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਭਾਈ ਰੂਪਚੰਦ ਕੋ ਦੇਣੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਥੀਂ ਭਾਈ ਰੂਪਚੰਦ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮੋਹੜੀ ਗਾਡ ਪਿੰਡ ਦਾ ਬਸਾਉਣਾ ਸੰ: ਬਿ: ੧੬੭੪ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸੋ ਇਸੀ ਤਰਹਿ ਔਰ ਭੀ ਕਈ ਕੁ ਲੇਖ ਗਜਾਨੀ ਜੀ ਬਦਲ ਸਦਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਯਾ ਤੇ ਬ੍ਰਿਧਾਯੂ ਕਾ ਅਥਵਾ ਆਪ ਲੋਗੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਾ ਸਬਬ ਨਹੀਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਹੈ ਹੀ ਕਿਆ ਜੇ ਕਦਾਚਿਤ ਖਜਾਲ ਸੇ ਵੀਚਾਰਵਾਨ ਇਸ ਲੇਖ ਸਾਰੇ ਗਜਾਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਕੋ ਵੀਚਾਰੋਂਗੇ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਹਾਸੀ ਯੋਗ ਸਮਝੋਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਲੇਖ ਮੇਂ ਪੂਰਬਾਪਰ ਕਾ ਬੀਚਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵੁਹ ਮਾਨਣੇ ਯੋਗ ਕੈਸੇ, ਜੇ ਪੂਛੋਂ “ਪੂਰਬਾਪਰ ਕਾ ਬੀਚਾਰ ਕੈਸੇ” (ਤਥਾਪ ਸੁਣੀਏ) ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਗਜਾਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਛਾਪਾ ਪਥਰ ਕੇ ਉਪ੍ਰ ਕਹੇ ਨਬ੍ਰ ਪਰ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਜੈਸੇ ਭਗਤਾਂ, ਭਟਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਤਥਾ ਹੀ “ਆਲਮ,, ਕ੍ਰਿਤ ‘ਰਾਗਮਾਲਾ’ ਹੈ ਔਰ ਗੁਰੂ ਜੀ

*ਵੈਰਾਗ ਭਗਤਿ ਬਗੈਰ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ

ਨੇ ਹੀ ਬੀੜ ਮੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਗੇ ਚਲ “ਆਲਮ,, ਕਵੀਕ੍ਰਿਤ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਸੰਮਤ ਬਿ: ੧੫੭੧ ਮੇ ਬੀੜ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾ:) ਜੀ ਕੀ ਬੰਧਨੋ ੯੧ ਬਰਸ ਪਹਿਲੇ ਬਣੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਸੋ ਜਬ ਸੰ: ਬਿ: ਅਤੇ ਸੰ: ਹਿਜ਼ੀ ਦਾ ਮਿਲਾਨ ਕਰੀਏ ਤੋ ਸੰ: ਬਿ: ੧੫੭੧ ਦਾ ਸੰਨ ਹਿ: ੯੩੮ ਨੋ ਸੋ ਅਠੱਤੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਤਾ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਬੀੜ ਬੰਧਨੋ ੨੧ ਬਰਸ ਪਹਿਲੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਦਾ ਬਣਨਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਸੰ: ਬਿ: ੧੬੪੦ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰ: ਹਿ: ੧੦੦੬ ਬਣਦਾ ਹੈ ਲੋ ਵੀਚਾਰਵਾਨੋਂ ਵੀਚਾਰ ਲੋ ਛੇ ਦਿਨ ਹਿਜਰੀ ਸਾਲ ਦੇ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਘਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸੋ ੬ ਦਿਨਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਵੋ ॥ ਜਬ ਗਵਾਹੀ ਦਾਤਾ ਈ ਅਤੇ ਗਵਾਹੀ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਰਾਇ ਹੀ ਨਹੀ ਮਿਲਦੀ ਤੋ ਗਵਾਹੀ ਕੈਸੇ, ਪੁਨਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਭਾਈ “ਆਲਮ ਕ੍ਰਿਤ ਪੋਥੀ ਦਾ ਸਾਬੂਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਮਨਘੜਤ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਸੰ: ੯੯੧ ਹਿ: ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸੰ: ਬਿ: ੧੬੩੦ ਬਣਦਾ ਹੈ ਗੁਣੀ ਜਨ ਬੀਚਾਰ ਲੋਂ ਅਤੇ ਮੁਨਸਫ ਦ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸੋਂ ਸਚ ਝੂਠ ਨਿਤਾਰ ਲੋਂ ਕੁਛ ਔਰ ਸੰਮਤੋਂ ਕਾ ਬੀਚਾਰ ੯ ਪ੍ਰਸ਼ੂ ਗਵਾਹੀ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨਿਵਾਸੀ ਜੀ ਕੀ ਮੇਂ ਖੋਲ੍ਹਾਂਗਾ ਅਤੇ ਅਗੇ ਇਸੀ ਉਪ੍ਰ ਕਹੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇ ਹੀ ਗਜਾਨੀ ਗਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਗੁਰੂ) ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਮਿਸ ਮੇਜਮ ਸੇ ਕਈ ਬਰਸੋਂ ਦੇ ਮਰੇ ਰੂਹ ਯਾਨੇ ਅਸਵਾਹਿਕ ਸ਼ਰੀਰ ਮਗਵਾ ਬਾਤੋਂ ਕਰ ਕਲਕੱਤੇ ਆਦੀ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਮੇਂ ਤਮਾਸ਼ੇ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ (ਗੁਰੂ ਜੀ) ਕੋ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਮਗਵਾ ਲੈਨੇ ਮੇਂ ਕੌਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਮ ਥਾ ਕਿਉਂਕਿ ਭਗਤ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਓਂ) ਜੀ ਕਾ ਸ਼ਰੂਪ ਹੀ ਥੇ, ਯਥਾ ਗੁਰੂ ਵਾਕਯ (ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਨ ਦੁਇ ਏਕ ਹੈ ਬਿਬ ਬੀਚਾਰ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ॥ ਜਲ ਤੇ ਉਪਜ ਤਰੰਗ ਜਿਉਂ ਜਲ ਹੀ ਬਿਖੈ ਸਮਾਹਿ) “ਅਰਥ” ਹਰੰਤੀ ਪਾਪਾਣੀ ਇਤੀ ਹਰਿ, ਜੋ ਉਚਾਰਨ ਮਾਤ੍ਰਸੇ ਸਰਬ ਪਾਪਾਂ ਕੋ ਹਰੇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਹਰਿ, ਸੋ ਹਰੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਦੇਵ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ) ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕੇ, (ਜਨ) ਨਾਮ ‘ਭਗਤਿ, ਦੋਨੋਂ ਏਕ ਰੂਪ ਹੈਂ (ਬਿਬ) ਨਾਮ ਦ੍ਵੈਤ ਭੇਦਾਈ ਪੰਚ ਭ੍ਰਮ (ਕਛੁ) ਨਾਮ ਜ਼ਰਾ ਮਾਤ੍ਰਭੀ ਨਹੀ, (ਪ੍ਰਸ਼ੂ) ਜਬ ਜ਼ਰਾ ਮਾਤ੍ਰ ਭੀ ਭੇਦ ਨਹੀਂ, ਤੋ ਹਰਿਤੇ ਹਰਿਕੇ ਜਨ ਨਾਮ ‘ਭਗਤਿ, ਦੋ ਨਾਮ ਕਿਉਂ (ਉਤ੍ਰ) ਜੈਸੇ ਜਲ ਔਰ ਜਲ ਕੇ ਤਰੰਗੋਂ ਮੇ ਕਥਨ ਮਾਤ੍ਰ ਭੇਦ ਹੈ ਵਾਸਵਮੇਂ ਕੁਛ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਤਥਾਚ, (ਪ੍ਰਸ਼ੂ) ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਹਰਿ ਕਿਉਂ ਕਹਾ, ਤਹਾ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਮਾਨ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਸੋਈ) ਬ੍ਰਿਤੀ ਅਰੂੜੇਨ ਅਗਜਾਨ ਤਤਕਾਰਯੋ ਗੁਣਾਤੀ ਇਤਿ ਗੁਰੂ, ਬ੍ਰਿਤੀ ਮੇਂ ਇਸਬਤ ਹੋ ਅਗਜਾਨ ਤਥਾ ਤਾਂ ਅਗਜਾਨ ਕਾ ਕਾਰਯ ਜਨਮ ਮਰਣਾਦੀ ਪ੍ਰਪੰਚ ਤਾਕੋ ਜੋ (ਗੁਣਾਤੀ) ਭਖਨ ਕਰੋਤੀ ਨਾਮ ਜੋ ਖਾਜਾਵੇ ਭਾਵ ਕਿ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਿਸ ਕਾ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਸੋ ਐਸੇ ਗੁਰੂ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ) ਹੈਂ ਸੋ ‘ਹਰਿ’ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ) ਹੈਂ ਸੋ ਐਸੇ ਗੁਰੂਓਂ ਦਾ ਸ਼ਰੂਪ ਭਗਤਿ, ਤਿਨਸ੍ਰੈਂ ਸ਼ਰੂਪ ਭਗਤੋਂ ਕਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਪਾਸ ਆਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਕਿਉਂ ਕਿੰਤੂ ਨਿਰਯਤਨ ਹੀ (ਗੁਰੂ) ਜੀ ਕੋ ਪਾਸ ਆਉਣਾ ਬਣੇ ਹੈ ਸੋ ਐਸੇ ਹਾਸੀ ਯੋਗਯੁਗ ਗਜਾਨੀ ਜੀ ਕੋ ਲੇਖ ਕੋ ਗਵਾਹੀ ਰੂਪ ਮਾਨਣਾ ਭੀ ਸਮੀ ਚੀਨ ਨਹੀਂ ਇਤੀ ਆਠਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ: (੯) ਪ੍ਰਸ਼ੂ ਗਵਾਹੀ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭਾ ਨਵਾਸੀ ਕ੍ਰਿਤ ਗੁਰਮਤ ਸੁਧਾਕਰ ਦੇ ਪਤ੍ਰਾ ਨੰਬ ੪੯੮, ੪੯੯, ੫੦੦ ਵਿਚ “ਭਾਈ ਚੌਪਾ ਸਿੰਘ” ਜੀ ਕ੍ਰਿਤ ਰਹਿਤ ਨਾਮਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਨੰਬ ੨੪ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਮੇਂ ਵਿਸਤਾਰਕ ਲਿਖੀ ਹੈ ॥ (ਉ:) ਮਿਤ੍ਰ ਵਰੋ ਅਤੀ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਜੋ ਜਿਸ ਕੋ ਭੋਲਾ ਪੰਥ ਆਪਣੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਵਹ ਐਸੇ ਉਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ ਮਹਾਨ ਭਾਵ ਪੰਥ ਕੋ ਝੂਠੇ ਲੇਖ ਲਿਖਾ ਕੇ ਧੋਖਾ ਦੇਵੇ ਉਸ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨਿਵਾਸੀ ਜੀ ਕੋ ਪੰਥ ਵਿਦਵਾਨ ਯਾ ਪੰਥ ਮੁਖੀ ਯਾ ਪੰਥਾਗੂ ਯਾ ਪੰਥ ਸਰਗੋਂ ਕਰਕੇ ਪੰਥਕ ਲੇਖਕ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਸਨਮਾਨ ਤਨ ਮਨ ਕਰਕੇ ਕਰਨੇ ਕੋ ਤਜਾਰ ਹਨ ਪ੍ਰੰਚੇ ਅਫਸੋਸ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਪਰ ਜੋ ਅਟਾਪਟ ਅਨਹੂਏ ਲੇਖ ਲਿਖਕੇ ਤੇ ਪੰਥ ਮੇ ਹਫੜਾ ਦਫੜੀ ਪਾ ਧੜੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ, ਸੋ ਸ਼ਾਇਦ ਸਜਨ ਕਹੈਂ ਗੇ ਜੋ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਐਸੇ ਕਿਉਂ ਲਿਖਿਆ ਸੋ ਲੋ ਅਬ ਭਾਈ ਜੀ ਦੇ ਲੇਖਾ ਦਾ ਭੀ ਸਜਨ ਬੀਚਾਰ ਕਰ ਲੋਂ, ਗੁਰਮਤ ਸੁਧਾਕਰ ਸਫਾ ੪੯੮ ਪਰ ੨੪ ਅੰਕ ਰਹਿਤ ਨਾਵਾਂ ਭਾਈ ਚੌਪਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾ ਹਵਾਲਾ ਦੀਆ ਹੈ ਸੋ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ੨੪ ਅੰਕ ਰਹਿਤਨਾਵੇਂ ਮੇਂ ਯਹ ਲੇਖ ਹੀ ਨਹੀ ਬਲਕਨ ਅੰਕ ੪੩੦ ਮੇਂ ਭਾਈ ਚੌਪਾ ਸਿੰਘ

ਜੀ ਸਾਫ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਭੋਗ ਸਿਜਾਹੀ ਕੀ ਬਿਧਿ ਪੜ੍ਹ ਪਾਵੇਂ ॥ ਜਬ ਸਿਜਾਹੀ ਕੀ ਬਿਧਿ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਭੀ ਭਾਈ
ਚੌਪਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੋਗ ਪਾਉਣੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੋ ਫਿਰ ਕਹੀਏ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਸੇ ਤੋਂ ਸਜਾਹੀ ਕੀ ਬਿਧਿ
ਪੀਛੇ ਹੈ ਯਾ ਤੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਵਿਚੋਂ ਛਡ ਕੇ ਤੇ ਸਜਾਹੀ ਕੀ ਬਿਧਿ ਜਾ ਪੜ੍ਹਨੀ ਯਹ ਸਮੀਚੀਨ ਨਹੀਂ ਅਤੇ
੨੩ ਅੰਕ ੨੪ ਅੰਕ “ਗੁਰਮਤ ਸੁ:” ਦੇ ਸਫੇ ੪੯੮ ਪਰ ਤੋ ਇਉਂ ਹੈ ਯਥਾ:—

ਅੰਕ (੨੩) ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਪਾਠ ਸਿਖਾਲੇ !

ਅੰਕ (੨੪) ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਭੋਗ (ਨਵਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੇ ਸਲੋਕਾਂ ਪਰ ਪਾਵੇ:—

ਸਭ ਵਿਦਵਾਨ ਜ਼ਰਾ ਖਿਜਾਲਸੇ ਬੀਚਾਰੇਂ ਜੋ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਪ੍ਰ ਕਹੇ ਅੰਕ ੨੩, ਵ ੨੪, ਦੇ ਕੌਨੇ
ਅਖਰੋਂ ਕਾ ਅਰਥ ਫੁੱਟਨੋਟ ਮੇਂ ਲਿਖਦੇਂ ਹਨ ਜੋ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨੀ ਏਹ “ਮਾਧਵਨਲ” ਨਾਮ
ਪੁਸਤਕ ਮੇਂ ਦਰਜ ਹੈ ਅਤੇ “ਆਲਮ” ਕਵੀ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ “ਅਕਬਰ” ਦੇ ਵਕਤ ਸੰ: ੯੯੧ ਹਿਜ਼ੀਮੇ ੨੧ ਬਰਸ
ਬੀੜ ਸੇ ਪਹਿਲੇ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀੜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ੧੦੧੨ ਹਿ: ਮੇਂ ਬਾਧੀ ਹੈ ਸੋ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਿਯਵਰੋ ਉਪਰ ਕਹੇ ਅੰਕ
ਮੇਂ ਤੋ ੯ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕੇ ਸਲੋਕ ਪੜ੍ਹ ਭੋਗ ਕਹਾ ਅਤੇ ਅਗੇ ਚਲ ਭਾਈ ਚੌਪਾ ਸਿੰਘ ਜੀ “ਰਾਗਮਾਲਾ”
ਸਜਾਹੀ ਦੀ ਬਿਧਿ ਭੀ ਪੜ੍ਹਨੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਭਾਈ ਜੀ ਯਥਾਰਥ ਵਕਤਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ
“ਰਾਗਮਾਲਾ” ਹੀ ਨਹੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਸੋ ਕਦਾਚਿਤ ਏਹ ਲੇਖ ਹੀ ਮਾਨ ਲੀਆ ਜਾਵੇ ੯ ਸਲੋਕ ਪੜ੍ਹਕੇ ਭੋਗ
ਪਾਉਣੇ ਵਾਲਾ ਤੋ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ” ਪੜ੍ਹਨੇ ਸੇ ਭੀ ਜਬਾਬ ਹੂਆ ਅਤੇ ਜੇ “ਮੁੰਦਾਵਣੀ” ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਭਾਈ ਜੀ
ਉਪ੍ਰ ਅਧਯਾਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੋ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਦਾ ਭੀ ਜਰੂਰ ਹੀ ਕਰਨਾ ਲਗੇਗਾ, ਅਤੇ ਜੋ ਉਪ੍ਰ ਸੰਮਤ ੯੯੯
ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਅਬ ਸੰਮਤੋਂ ਕਾ ਭੀ ਤਖਮੀਨਾ ਲਗਾਕੇ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਬੀਚਾਰ ਲੇ, ਸੰ: ਬਿ:
੧੬੬੧ ਮੇ ਬੀੜ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਜੀ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਬਾਧੀ ਹੈ ਜੋ ਉਪਰ ਕਹਾ ਸੰ: ਬਿ:
(ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਬੀੜ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਮੇ ਹੈ ਤਿਸ ਮੇਂ ਜ਼ਾਹਰ ਲਿਖਾ ਹੈ, ਪਹਿਲੇ ਤੋ “ਆਲਮ” ਹੀ
ਬੀੜੋਂ ਪੀਛੇ ੫੧ ਬਰਸ ਹੂਆ ਹੈ ਫਿਰ ‘ਆਲਮ’ ਕ੍ਰਿਤ ਅਸਲੀ ਪੋਥੀ ਭੀ ਕੋਈ ਨਹੀ, ਭਲਾ ਕਦਾਚਿਤ ਜੇ ਫਰਜ਼
ਪੋਥੀ ਦਾ ਸੰ: ਹੀ ਉਪ੍ਰਕਹਾਦੂਰਜਨਤੋਸ਼ ਨਜਾਸੇ ਮਾਨ ਲੀਆ ਜਾਏ ਤੋ ਉਸਦੇ ਦੋਹਰੇ ਨੌਂ ਸੋ ਇਕਾਨਵੇ ਦਾ ਅਰਥ
ਜੋ ਪੰਥ ਅਚਾਰਯ ਹਠਧਰਮੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸੋ ਨਹੀ ਬਣਦਾ ਜਿਸਕੋ ਮੈ ਉਪਰ ਵਿਸਤਾਰਸੇ ਲਿਖ ਆਯਾ ਹਾਂ ਪ੍ਰੰਤੂ
ਇਨਕੇ ਹਠ ਧਰਮੀ ਅਰਥਕੋ ਹੀ ਮਾਨਾ ਜਾਏ ਤੋ ਭੀ ਸੰਮਤੋਂ ਕੀ ਸੰਮਤੀ ਨਹੀ ਬਣਦੀ ਕਿੰਤੂ ਇਖਤਲਾਫ ਹੈ ਯਥਾ
ਗਜਾਨੀ ਗਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋ ਬੀੜੋਂ ਪਹਿਲੇ ੯੧ ਬਰਸ ਦਸਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਪਰ ਦਿਖਾ ਦੀਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਈ
ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਥਾ ਭਾਈ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਭਸੰਤੀ ੨੧ ਬਰਸ ਬੀੜੋਂ ਪਹਿਲੇ ੯੯੧ ਹਿਜ਼ੀ ਮੂਜਬ ਦਸਦੇ ਹਨ
ਜਿਸਨੂੰ ਕੁਲ ੩੩੫ ਬਰਸ ਮੁਤਾਬਕ ੧੩੨੬ ਹਿਜ਼ੀ ਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਬ ਸੰ: ਬਿ: ੧੬੬੫ ਹੈ, ਤੇ ਹਿ: ੧੩੨੬ ਹੈ
ਹਿਸਾਬ ਸੇ ਵਿਚੋਂ ੩੩੫ ਨਿਕਾਲਦੇਵੋ ਤੋ ੧੬੩੦ ਬਿ: ਅਤੇ ੯੯੧ ਹਿਜ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਸੇ ਬੀੜੋਂ ਪਹਿਲੇ
੩੧ ਬਰਸ ਬਣਦੇ ਹਨ ਸੋ ਦੋਨੋਂ ਉਪ੍ਰ ਕਹੇ ਪੰਥਮੁਖੀ ੨੧ ਬਰਸ ਕਹਿਦੇ ਹਨ ਤੇ ਗਜਾਨੀ ਜੀ ੯੧ ਬਰਸ ਪਹਿਲੇ
ਦਸਦੇ ਹਨ ਵਿਦਵਾਨ ਝੂਠ ਸਚ ਨਿਤਾਰ ਲੇਂ ਅਬ ਰਹਾ ਜੋ ਬੀੜ ੧੦੧੨ ਹਿਜ਼ੀ ਮੇ ਬਾਧੀ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਨਹੀ ਬਣਦਾ
ਕਿਉਂਕਿ ਉਪ੍ਰ ਕਥਨ ਕੀਏ ਹਿਸਾਬ ਸੇ ੧੦੧੨ ਹਿਜ਼ੀ ਮੇ ਬਿ: ੧੬੫੧ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀੜ ੧੬੬੧ ਮੇਂ ਬਾਧੀ ਹੈ
ਤੋ ਕਹੀਏ ਜਬ ਸੰਮਤੋਂ ਕੀ ਸੰਮਤੀ ਹੀ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘਾ ਦੀ ਪੰਥ ਮੁਖੀਓਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਤੋ ਗਵਾਹ
ਮਾਨਦੇ ਯੋਗ ਕੈਸੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਬ ਸੰ: ਕੇ ਮਿਲਾਨ ਸੇ ਸਿਧ ਹੂਆ ੯੯੧ ਹਿ: ਮੂਜਬ ਸੰ: ਬਿ: ੧੬੩੦ ਅਤੇ ੧੦੧੨
ਹਿ: ਸੰ: ਮੂਜਬਬਿ:ਸੰ: ੧੬੫੧ ਥਾ ਤੇ ਬੀੜ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਸੰ: ਬਿਕ੍ਰਮੀ ੧੬੬੧ ਮੇਂ ਬਾਧੀ ਜਿਸਕਾ ਸੰ:ਹਿ: ੧੦੨੨
ਬਣਦਾ ਹੈ ਲੋ ਹਿਸਾਬੀ ਸਜਨੋਂ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਕੇ ਤੀਨੋਂ ਪੰਥ ਮੁਖੀਆਂ ਦਾ ਅਨਰਥ ਕਰਨਾ ਤੇ ਭੋਲੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਧੋਖਾ
ਦੇ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਸਿਖੀ ਸੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਓਂ ਕੋ ਅਲਪਗ ਔਰ ਭੁਲੇ ਹੋਏ ਦਸਨ ਵਾਲਿਆਂ
ਦੇ ਝੂਠ ਸਚ ਨੂੰ ਨਿਤਾਰ ਲੋ, ਅਤੇ ਮੁਖ ਸੇ ਯਹ ਭੀ ਕਹੋ ਜੋ ਵਾਹ ਜੀ ਵਾਹ ਪੰਥਮੁਖੀਓਂ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪ ਕੋ ਪੰਥ ਨੇ

ਅਨਰਥ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਪੰਥ ਕਾ ਮੁਖੀਆਪਨ ਦਰਜਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੋਗਾ ਅਗਰ ਐਸੇ ਹੀ ਪੰਥਮੁਖੀ ਹੈਂ ਤੋ ਫਿਰ ਖਾਤਮਾ ਹੀ ਸਮਝ ਲੀਆ ਜਾਵੇ ॥ ਅਗੇ ਚਲ ਭਾਈ ਜੀ ਉਪਰ ਕਹੇ ਗੁਰਮ: ਦੇ ਸਫੇ ੪੯੮ ਦੀ ੧੪ ਸਤ੍ਰ ਸੇ ੧੭ ਤਕ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਰਾਗੋਂ ਮੇ ਲਿਖੀ ਹੂਈ ਬਾਣੀ ਦੇਖ ਕੇ ਤੇ ਰਾਗੋਂ ਕੀ ਨਾਮਾਵਲੀ ਰੂਪ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਕੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਸਿਖ ਨੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਲਿਖ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਸੋ ਜਬ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਏਹ ਪੂਰੀ ਖਬਰ ਹੀ ਨਹੀ ਜੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਯਾ ਕਿਸੀ ਸਿਖਨੇ ਤੋ ਭਾਈ ਜੀ ਦੀ ਗਾਵਾਹੀ ਮਾਨਣੇ ਯੋਗ ਕੈਸੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਸੰਸੇ ਆਤਮਕ ਬਾਤ ਹੋ ਕਿ ਨਾ ਮਾਲੂਮ ਫਲਾਂ ਨੇ ਕੀ ਯਾ ਫਲਾਂ ਨੇ, ਸੋ ਕਬੀ ਮਾਨਣੇ ਯੋਗ ਨਹੀ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਯਹ ਬਾਤ ਭੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਜਬ ਸਰਬ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਤੇ “ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ) ਜੀ ਕੋ ਭੀ ਸੂਖਮ ਸੰਕਲਪ ਹੂਆ ਕਿ ਮੈ ਭੀ ਤੋ ਭਗਤਾਂ ਸੇ ਕਮ ਨਹੀ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ (ਗੁਰੂ) ਜੀਨੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਇਸੀ ਸੰਕਲਪ ਮੇਂ ਹੀ ਕਿਸੀ ਕਾਰਜ ਕੋ ਭਾਈ ਜੀ ਗੋਇਦਵਾਲ ਮੇਂ ਗੈ ਅਤੇ ਬਾਉਲੀ ਸਾਹਿਬ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਆ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਆਪਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਲਗੇ ਜਿਸ ਸੇ ਬਾਉਲੀ ਮੇਂ ਡੁਬਣੇ ਲਗੇ ਸੋ ਸ੍ਰੀ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ) (ਸਤਿਨਾਮੁ) ਕਹਿਣੇ ਸੇ ਬਚੇ ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਮੇ ਆਏ ਤੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀਨਦਯਾਲ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦੀਆ ਕਿ ਭਾਈ ਜੀ ਤੁਸੀ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਭੀ ਬੀੜਮੇਂ ਚੜ੍ਹਾਓ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਆ ਜੋ ਮੈ ਹਜ਼ੂਰ ਕੀ ਬਰਾਬਰੀ ਕੇ ਲਾਇਕ ਨਾਹੀ (ਗੁਰੂ) ਜੀ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਕਹਾ ਪੁੰਚੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਪੂਰਬਕ ਇਨਕਾਰ ਹੀ ਕੀਆ ਸੋ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ) ਜੀ ਨੇ ਵਰ ਦੀਆ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤਾਲਾ ਅਤੇ ਭਾਈ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤਾਲੀ ਸੋ ਬਗੈਰ ਤਾਲੀ ਨਾਮ ਕੁੰਜੀ ਦੇ ਤਾਲਾ ਕਹੀਏ ਜੰਦ੍ਰਾ ਕਬੀ ਭੀ ਨਹੀ ਖੁਲ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸਾਥ ਹੀ ਏਕ ਔਰ ਗੂਹੜ ਰਹਸ ਸਮਝ ਮੇਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲੀ ਬਗੈਰ ਤਾਲਾ ਚੋਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਕਰਦੇਹਨ ਸੋ ਇਸਤੇ ਇਹਭੀ ਸਾਬੂਤ ਹੂਆ ਜੋ ਤਾਲੀ ਰੂਪ ਬਾਣੀ ਭਾਈਜੀ ਸੇ ਬਗੈਰ ਤਾਲਾ ਰੂਪ ਗੁਰਬਾਣੀ ਖੋਲ੍ਹੇਨਾਮ ਪੜ੍ਹੇਗਾ ਸੋ ਸੋਚ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁੱਗੀ ਅਥਵਾ ਗੁਰੂ ਹੰਤਾ ਰੂਪ ਪਦਵੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਗਾ, ਸੋ ਪ੍ਰਿਯ ਵਰੋ ਪੰਥ ਭੂਖਣੇਂ ਵੀਚਾਰ ਲੋ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਤੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਯਹ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਅਸੰਗਤ ਯਾਨੇ ਝੂਠਾ ਹੈ, ਕਾਹੇਤੇ ਜਬ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਚਤ ਬਾਣੀ ਕੋ ਹੀ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਚੜ੍ਹਾਉਨਾ ਨਾ ਮੁਨਾਸਬ ਸਮਝਿਆ ਤੋ ਫਿਰ ਆਲਮ ਕ੍ਰਿਤ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਕੋ ਕੈਸੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਤੁਲ ਚੜ੍ਹਾ ਦੀਆ ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਕਹੈ ਜੋ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਆਪ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਰਚ ਕੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਤੋ ਪਹਿਲੇ ਤੋ ਵਹੀ ਉਪਰ ਕਾ ਕਥਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਯਿਹ ਜੋ ਜਬ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤਾਲੀ ਰੂਪ ਹੈ ਤੋ ਪੰਥ ਕੋ ਇਨਕਾਰ ਹੀ ਕਿਉਂ, ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਪਖ “ਯਾ ਕਿਸੀ ਸਿਖ ਨੇ” ਸੋ ਪਹਿਲੇ ਤੋ ਭਾਈ ਕਾਹਨਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਏਹ ਭੀ ਦਸਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਓਹ ਸਿਖ ਕੇਹੜਾ ਅਤੇ ਕੀ ਨਾਮ ਭਲਾ ਜੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਖ ਨਾਮ ਪਰ ਹੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਹੈ ਤੋ ਕਹੀਏ ਜਬ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਤੋ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ) ਜੀ ਮੇ ਚੜ੍ਹੇ ਇਤਨੇ ਸੰਕਲਪ ਮਾਤ੍ਰ ਸੇ ਹੀ ਬਾਉਲੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇ ਗੋਇਦਵਾਲ ਡੁਬਣ ਲਗ ਪੈ ਤੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਚੜ੍ਹਾਉਨ ਵਾਲਾ ਸਿਖ ਕਿਸ ਤਰਹਿ ਬਚਗਯਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੁਛ ਭੀ ਨ ਕਹਿਆ ਅਤੇ ਕੋਈ ਭੀ ਦੰਡ ਨ ਦੀਆ, ਅਤੇ ਜੇ ਕਹੈਂ ਜੋ ਕਿਸੀ ਸਿਖ ਨੇ ਚੋਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਸੋ ਬਣੇ ਨਹੀ ਕਿਉਂਕਿ (ਗੁਰੂ) ਜੀ ਕੋਈ ਅਲਪੰਗ ਨਾ ਥੇ ਜੋ ਇਤਨੀ ਨਿਜਾਦੀ ਦੇਖਕੇ ਭੀ ਖਿਮਾ ਕਰਜਾਂਦੇ ਇਸਤੇ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨਵਾਸ਼ੀ ਜੀ ਕੀ ਗਵਾਹੀ ਸਮੀਚੀਨ ਨਹੀ ਅਸੰਗਤ ਯਾਨੇ ਮਿਥਿਆ ਭਾਸ਼ਣ ਰੂਪ ਹੋਣੇਤੇ ਅਪ੍ਰਮਾਣ ਨੀਯ ਹੈ, ਇਤੀ ਨੌਵਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:—

(੧੦) ਇਸ ਦਸਵੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੇ ਜੋ ਗਵਾਹੀ ਕਰਤਾ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀ ਛਾਪਾ ਟੈਪ ਪਤ੍ਰਾ ਨੰਬਰ ੪੯੬, ਰਾਸ ੩, ਅੰਸੂ ੪੭, ਅੰਕ ੩੯, ੪੦, ੪੧, ਕੀ ਦੀ ਹੈ ਸੋਭੀ ਕਈ ਕਾਰਣੋਂ ਸੇ ਅਪਰਮਾਣ ਹੈ, ਪਹਿਲਾ ਕਾਰਣ ਯਹਿ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ੧੯੦੦ ਸੰ ਮੇਂ ਤਯਾਰ ਕੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੀ ਜਮਾਨਾ ਮੇ ਇਕ ਭਾਈ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਠਾਕੁਰ ਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੇ ਬ੍ਰਾਜਮਾਨ ਥੇ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ

ਆਪ ਪਟਿਆਲੇ ਕੇ ਲਾਇਕ ਅਹਿਲਕਾਰ ਥੇ ਸੋ ਸਭ ਸੇ ਪਹਿਲੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਸਾਹਿਬੋਂ ਨੇ ਹੀ ਉਠਾਯਾ ਥਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰਤਾ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋ ਕੈਥਲ ਮੇਂ ਜਾਕਰ ਐਸੇ ਐਸੇ ਉਲਝਾ ਰੂਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਭ੍ਰਮਾ ਦੀਆ ਅਤੇ ਏਹੁ ਫਰਜੀ ਸੰ: ੯੯੧ ਦੀ ਪੋਥੀ ਭੀ ਦਿਖਾਈ ਸਾਥ ਯਿਹ ਭੀ ਕਹਿ ਦੀਆ ਕਿ ਤੁਸੀ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਦਾ ਖੰਡਨ ਲਿਖ ਦੇਵੋ ਤੇ ਜੋ ਪਾਪ ਹੋਵੇਗਾ ਸੋ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਮੇ, ਇਸ ਪੇਚ ਮੇਂ ਆਕਰ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਕਾ ਖੰਡਨ ਕੀਆ, ਕਦਾਚਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕਹੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਸਾਬੂਤ ਕੀ ਸੋ ਲੋ ਸਾਬੂਤ ਭੀ ਪ੍ਰੇਮੀਓਂ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ੀ ਗੋਚਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਪਰ ਕਹੇ ਮਹਾਤਮਾ ਭਾਈ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਆਮ ਦੀਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਸਾਹਿਬ ਮੇ ਕੀਆ ਜਿਸਮੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਭਗਤਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਔਰ ਭਾਈ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੇ ਆਦਿ ਸਭੀ ਥੇ ਅਤੇ ਠਾਕਰ ਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੇ ਆਦਿ ਸਰਬ ਨਿਮਲੇ ਸੰਤ, ਬ੍ਰਹਮ ਬੂਟਾ ਜੀ ਸੇ ਆਦਿ ਸਰਬ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਇਤਾਦੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਥੇ ਸਭ ਦੀਵਾਨ ਮੇਂ ਉਪਸਥਿਤ ਥੇ ਤਬ ਭਾਈ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਹਿਆ ਅਤੇ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਖੰਡਣ ਰੂਪ ਯੁਗਤੀਆਂ ਸਭੀ ਕਹੀਆਂ ਅੰਤਕੋ ਯਹ ਭੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਆ ਕਿ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਨਾ ਪੜ੍ਹਨੇ ਸੇ ਜੋ ਪਾਪ ਹੋਵੇ ਸੋ ਸਭ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਮੇ ਰਹਾ ਬਾਦ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਪੰਥ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਬੇਨਤੀ ਰੂਪ ਅਰਦਾਸਾ (ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ) ਜੀ ਕੇ ਆਗੇ ਸੋਧੋ ਅਤੇ ਸਾਲ ਭਰ ਦੀ ਮੋਹਲਤ ਰਖੋ ਉਪ੍ਰੰਤ ਸਲਾਹ ਕੇ ੫ ਪਯਾਰੇ ਸਣ ਕੇਸੀ ਇਸ਼ਨਾਨਕੀਆ ਖੂਬਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰੋਂ ਸ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋ ਇਕ ਮਨ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਿਆ (ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਗਉਤੀ ਸਿਮਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਲਈਂ ਧਯਾਏ) ਸੇ (ਸਭ ਥਾਈ ਹੋਇ ਸਹਾਇ) ਅੰਤ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਸਿਮਰਣ ਕਰ ਅਤੇ ਸਭ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸ਼ਹੀਦ ਮਰੀਦ ਹਠੀ ਜਪੀ ਤਪੀ ੫ ਪਯਾਰੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਮੁਕਤੇ ਝੰਡੇ ਬੁੰਗੇ ਆਦੀ ਸਰਬਕਾ ਸਮਰਨਕਰ ਅੰਤਕੋ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀ ਕਿ ਹੇ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਜੀ ਜੇ ਤੋ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ ਤੋ ਤੋਂ ਭਾਈ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਮੇ ਕੀੜੇ ਪਵੇਂ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ੀ ਹੋ ਕੇ ਮਰੇ ਅਤੇ ਜੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀ ਤੋਂ ਸਾਲ ਭਰ ਸੇ ਬਾਦ ਇਨਕੇ ਨਿਰੋਗ ਰਹਿਨੇ ਪਰ ਅਸੀ ਸਭ ਲੋਕ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਕਾ ਤਜਾਗ ਕਰ ਦੇਂਗੇ ਸੋ ਐਸੇ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਨੇ ਕੇ ਬਾਦ ੮ ਦਿਨ ਕੇ ਹੀ ਭਾਈ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਖਤ ਬੀਮਾਰ ਹੋਗੈ ਅਤੇ ਜ਼ਬਾਨ ਮੇਂ ਕੀੜੇ ਭੀ ਪੈਗੇ ਅਤੇ ਸਾਲ ਭਰ ਮੇ ਰਿਝ ੨ ਕੇ ਅੰਤ ਮੇਂ ਓਨਾਂ ਨੇ ਕਾਗਜ਼ ਪਰ ਕਲਮ ਸੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਮ ਸੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਨੇ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਿਆ ਸੀ ਸੋ ਮੈਨੇ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਕਰਮ ਦਾ ਫਲ ਭੋਗ ਲੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਬ ਮੈਨੂੰ ਚੁਕਵਾ ਕੇ ਦੁਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਚਲੇ ਔਰ ਮੇਰੀ ਤਰਫ ਸੇ ਮਾਫੀ ਰੂਪ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਮੇਰਾ ਸ਼ਰੀਰ ਛੁਟ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚੇ ਮੇਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਤਰਹਿ ਮੈਨੇ ਅਪਨੇ ਕਰਮ ਦਾ ਫਲ ਭੁਗਤਿਆ ਹੈ ਤਾ ਕੇ ਫਿਰ ਕੋਈ ਕਬੀ ਗੁਰਬਾਣੀਆਂ ਪਰ ਸ਼ੰਕਾ ਨ ਕਰੇ ਸੋ ਲੇਖ ਮੈਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚੇ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਾਲਾਸ ਕਰਵਾਯਾ ਅਤੇ ਭਾਈ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਦਿਨਾ ਦੇ ਬਾਦ ਉਪਰ ਕਹਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਮੈਨੇ ਲਿਖਕੇ ਪੰਥ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ੀਗੋਚਰ ਕੀਤਾ ਹੈ:—

(ਦੂਸਰਾ) ਕਾਰਣ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀ ਗਵਾਹੀ ਅਪ੍ਰਮਾਣਤਾ ਮੇਂ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਉਪ੍ਰ ਕਹੇ ਅੰਕ ੪੦ ਮੇਂ ਭਾਈ ਜੀ ਸੰਸੇ ਸੰਜੁਗਤ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਯਥਾ (ਇਹ ਸੁਧ ਨਹੀ ਲਿਖੀ ਏਹ ਗੁਰਨੇਵਕਿਧੋ ਸਿਖ ਕਾਹੁ ਲਿਖ ਦੀਨ) ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰਵਰੋ ਬੀਚਾਰ ਲੋ ਜਬ ਕਰਤਾ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਤੀਸਰੀ ਰਾਸਕੇ ਅੰਸੂ ੪੭ ਅੰਕ ੪੦ ਮੇ ਸਾਫ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਮਾਲੂਮ ਨਹੀ ਕਿ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਸਿਖਨੇ ਜਬ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਲੂਮ ਹੀ ਨਹੀ ਤੋ ਫਿਰ ਉਨਕੀ ਗਵਾਹੀ ਮਾਨਣੇ ਯੋਗ ਕੈਸੇ, ਸੋ ਪ੍ਰਿਯਵਰ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਲੋ ਅਬ ਆਪਕੋ ਮੈ ਮਾਨਣੇ ਯੋਗ ਗਵਾਹੀ ਦਸਦਾ ਹਾਂ, ਗੁਰਬਿਲਾਸ ੬ ਪਾਤਸ਼ਾਹ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ) ਕਾ ਜਿਸਮੇਂ ਸੰਬਾਦ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਭਗਤਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਥ ਹੀ ਦੂਸਰੇ ਗੁਰਭਾਈ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੀ ਸ੍ਰੋਤਾ ਥੇ ਤਿਨਕੇ ਚੇਲੇ ਭਾਈ ਸੋਹਨ ਨਾਮੇ ਕਵੀ ਕ੍ਰਿਤ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਜੋ ਸੰ: ਬਿ: ੧੭੭੪ ਮੇਂ ਆਰੰਭ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਕਰ ੧੫

ਮਹੀਨੇ ਸੰ: ੧੭੭੫ ਸ਼ਵਣ ੨੧ ਕੋ ਸਮਾਪਤ ਕੀਆ ਸੋ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਕੇ ਪਹਿਲੇ ਐਸਾ ਗੁਰੂ ਇਤਹਾਸਕ ਗ੍ਰੰਥ* ਕੋਈ ਭੀ ਨਹੀ ਯਾਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਨੀਕ ਹੈ !! ਕਿਉਂ ਕਿ ਇਹ (ਗ੍ਰੰਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼) ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਸੇ ੧੦ ਬਰਸ ਪੀਛੇ ਹੀ ਤਯਾਰ ਹੋ ਗਿਯਾ ਸੀ ਕਿਉਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ) ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ੧੭੬੫ ਮੇ ਸਮਾਏ ਹੈ, ਅਤੇ ੧੭੭੫ ਮੇਂ ਏਹ ਗ੍ਰੰਥ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ) ੬ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕੇ ਗੁਣਾ ਨੂੰ ਬਾਦ ਕਥਨ ਕਰਤਾ ਤਯਾਰ ਹੂਆ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਕੇ ਚੌਥੇ ਅਧਯਾਇ ਕੇ ੬੫੧ ਦੋਹਰੇ ਮੇਂ ਇਉਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ਦੋ:॥ “ਰਾਗਨ ਕੀ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨੀ ਗੁਰੂ ਅਰੁਜਨੁ ਸੁਖ ਖਾਨ” ॥ ਰਾਗਮਾਲਾ ਤਬ ਹੀ ਰਚੀ ਭੋਗ ਤਾਹਿ ਪਰ ਠਾਨ ॥੬੫੧॥

ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਕੋ ਰਚਕਰ ਭੋਗ ਕੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਤਿਸੀ ਸਮੇ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਲੰਮੇ ਦੇਸ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਸੰਜੁਗਤ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਮੇਂ, ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਜੋਤੀ ਸੂਰੂਪ ਜਗਤਾਧਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹਿ ਜੀ ਕੇ ਦਰਸਨਾਰਥ ਆਏ, (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ) ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਜੀ ਕੋ ਹੁਕਮ ਦੀਆ ਕਿ ਭਾਈ ਜੀ ਲਵਪੁਰ ਮੇਂ ਜਾ ਕੇ ਜਿਲਦ ਬੰਧਵਾ ਲਿਆਓ, ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੀ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤੋ ਮਾਗਟ ਮੇਂ ਲੰਮੇਂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਨੂੰ ਦਰਸਨ ਭੀ ਕਰਾ ਲਿਆਵਾਂ ॥ ਹੁਕਮ ਹੂਆ ਜੋ ਮਾਗਟ ਮੇਂ ਏਕ ਰਾਤ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ॥ ਭਾਈ ਜੀ ਸਤਿਬਚਨ ਕਹੈ ਪਧਾਰੇ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਮੇ ਪਾਂਚ ੨ ਕੋਸ ਪਰ ਮਕਾਮ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਮਾਂਗਟ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਏਕ ਹੀ ਰਾਤ ਨਿਵਾਸ ਕਰ ਫਿਰ ਪਾਂਚ ੨ ਕੋਸ ਕੀ ਮਨਜ਼ਲ ਕਰਤੇ ਲਾਹੌਰ ਵਾਪਸ ਆਏ ਪੁੰਚੇ ਆਤੇ ਜਾਤੇ ਰਸਤੇ ਮੇ ਲਿਖਵਾਕੇ ਤੇ ਦੂਸੀ ਬੀੜ ਭੀ ਤਯਾਰ ਕ੍ਰਾ ਲਈ ਪੁੰਚੇ ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਜੀ ਕੋ ਏਕ ਪੋਥੀ ਰਸਤੇ ਮੇ ਕਿਸੀ ਸਿਖ ਪਾਸੋਂ ਮਿਲੀ ਜਿਸਮੇ ਕੁਛਕ ਬਾਣੀਆਂ ਔਰ ਜ਼ਿਯਾਦਾ ਪਹਿਲੀ ਬੀੜੋਂ ਸਨ ਜੋ ਆਪਨੀ ਲਿਖਵਾਈ ਬੀੜ ਪਰ ਚੜ੍ਹਾ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਸਭ ਕੇ ਅੰਤ ਪਰ ਗੁਰੂ ਮੋਹਰ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਲਿਖੀ ਯਥਾ ਸੂਰਦਾਸ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਸਾਰਾ ਜਿਸਦੀ ਆਦਿ ਬੀੜ ਮੇ ਇਕ ਤੁਕ ਥੀ (ਛਾਡ ਮਨ ਹਰਿ ਬੇਮੁਖਨ ਕੋ ਸੰਗ) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੰਪੂਰਨ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ੧ ਸ਼ਬਦ ਮੀਰਾਬਾਈ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਪੁਨਾ (ਜਿਤਦਰ ਲਖ ਮਹੰਦਾ) ਦੇ ਤੀਨ ਸਲੋਕ ਫਿਰ (ਬਾਇਆਤਾਸ) ਦੇ ਸੋਲਾਂ ਸਲੋਕ ਆਗੇ (ਰਾਇ ਮੁਕਾਮ ਰਾਜੇ ਸਿਵਨਾਭ ਕੀ) ਅੰਤ (ਰਾਗਮਾਲਾ) ਯਥਾ ੬ ਗੁਰੂ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਦੋਤੁਕਾ ਚੌਪਈ ਦੀਆ ॥

ਚੌਪਈ ॥ ਰਾਇਮੁਕਾਮ ਸ਼ਿਵਨਾਭ ਲਿਖਾਈ ॥

ਰਾਗਮਾਲਾ ਪੀਛੇ ਲਿਖ ਪਾਈ ॥੬੭੭॥

ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰ ਦੋਨੋਂ ਜਿਲਦਾ ਬੰਧਵਾ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਮੇ ਭਾਈ ਜੀ ਪਹੁੰਚੇ

ਦੋ: ॥ ਆਵਤਿ ਦੇਖ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਉਠੇ ਪ੍ਰਭੂ ਹਰਿਖਾਏ ॥

ਕਰਬੰਦਨ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਬੈਠੇ ਢਿਗ ਤਬਆਏ ॥੬੭੮॥

ਦੋਏ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦੇਖ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਕੀਨ ਉਚਾਰ ॥

ਭਾਈ ਬੰਨੋ ਕਿਆ ਕੀਓ ਕਹੈ ਸਤ ਨਿਰਧਾਰ ॥੬੭੯॥

*ਮੈਨੇ ਏਹ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਈ ਦੇਖੇ ਹਨ ਪੋਠੋਹਾਰ ਇਲਾਕਾ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਯਥਾ (੧) ਸੁਖੇ ਚੌਧਰੀ ਹਜਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ, (੨) ਹਜ਼ੂਰੋ ਧਰਮਸਾਲਾ ਸ੍ਰੀਮਾਨਜ ਸੰਤ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, (੩) ਖਾਸ ਫਤੇਜੰਗ ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹੈ, (੪) ਮਾਲਵੇ ਦੇਸ਼ ਪਕਾ ਪਥੂਲਾ ਸ੍ਰੀਮਾਨਜ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ॥ ਇਤਾਦੀ ਔਰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਦੇਖੇ ਹਨ ॥

ਚੌਪਈ ॥ ਬੰਨੋਂ ਕਹਾ ਪ੍ਰਭੁ ਤੁਮ ਜਾਨੋ ॥

ਸੰਗਤਿ ਹਿਤ ਮੈਂ ਉਦਮ ਠਾਨੋਂ ॥

ਪਰਉਪਾਕ ਗੁਰ ਤਾਹਿ ਦਿਖਰਾਏ ॥

ਦਸਖਤ ਕਰੇ ਸੋ ਪ੍ਰਭ ਸੁਖਦਾਏ ॥੬੮੧॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹਾ ਬੀੜ ਦੋ ਭਈ ॥

ਇਕ ਗੁਰਦਾਸ ਇਕ ਬੰਨੋਂ ਕਈ ॥

ਗੁਰਦਾਸ ਬੀੜ ਪਰ ਦਸਖਤ ਕਰੇ ॥

ਸੰਮਤ ਲਿਖਿਓ ਅਧਕ ਸੁਖ ਭਰੇ ॥੬੮੨॥

ਸੰਮਤ ਸੋਲਾਸੈ ਸੁਖਕਾਰੀ ॥

ਇਕ ਸਠ ਤਾਕੇ ਉਪਰ ਧਾਰੀ ॥

ਭਾਦ੍ਰੋ ਸੁਦੀ ਏਕਮ ਸੁਖਦਾਈ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਭਯੋ ਪੂਰ ਸੁਹਾਈ ॥੬੮੩॥

ਤਤਕਰਾ ਮੇਂ ਸੰਮਤ ਲਿਖਧਾਰਾ ॥

ਦਯਾਸਿੰਧ ਕੀਅ ਪਰ ਉਪਕਾਰਾ ॥

ਬੰਨੋਂ ਕੋ ਅਸ ਬਚ ਫਰਮਾਏ ॥

ਤਾਰੋ ਦੇਸ ਕੋ ਆਨੰਦ ਪਾਏ ॥੬੮੪॥

ਪਯਾਰੇ ਭਾਈਓ ਜ਼ਰਾ ਖਜਾਲ ਸੇ ਬੀਚਾਰੋ ਜੋ ਭਾਈ ਬੰਨੋਂ ਜੀ ਨੇ ਕੈਸਾ ਉਪਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਦਾਚਿਤ ਭਾਈ ਬੰਨੋਂ ਜੀ ਦੂਸਰੀ ਬੀੜ ਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕਾ ਦੀਦਾਰ ਘਰ ਘਰ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਪਸ ਇਤਨੇ ਮੇਂ ਹੀ ਖਜਾਲ ਕਰ ਲੋਂ ਜਬ ਪੰਥ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋ ਹੀ ਨਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੂਆ ਤੋਂ ਹਮੇਂ ਤੁਮੇਂ ਕਹਾਂ, ਵਿਚਾਰਵਾਨੋਂ ਐਸੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਭਾਈ ਬੰਨੋਂ ਜੀ, ਜਿਨਕੋ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨਿਵਾਸੀ ਜੀ ਭਾਰੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਗੁਰਮਤ ਸੁਧਾਕਰ ਦੇ ੪੯੯ ਸਫੇ ਪਰ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਬਜ਼ੁਰਗੋਂ ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਉਨਕੀ ਵਾਧੂ ਬਾਨੀਆਂ ਕੋ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਅਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਤਾਂ ਸੇ ਦਸਤਖਤ ਅਪਨੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹਸੂਕਮਲੋਂ ਸੇ ਕਰ ਦੀਏ ਅਤੇ ਛਠਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਸੇ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਕੇ ਅੰਤ ਮੇਂ ਕਰਾ ਦੀਏ ਮੋਹਰ ਸੰਯੁਗਤ, ਤੋਂ ਫਿਰ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਹੀ ਕਿਆ, ਪੁਨਾ ਆਗੇ ਉਪਰ ਕਥਨ ਕੀਏ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਕੇ ਚੌਥੇ ਅਧਯਾਏ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਔਰ ਭੀ ਸੁਣ ਲੋਂ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਜੀ ਆਗਿਆ ਦਿਦੇਂ ਹਨ ॥

॥ਚੌਪਈ॥ ਕੀ ਦੋਤੁਕ॥

ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਅਬ ਸਭ ਮਥ ਲੀਨੇ ॥

ਸਭ ਕਾ ਸਾਰ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਕੀਨੇ ॥੬੮੫॥

ਮ੍ਰਿਤੁ ਪਾਛੇ ਇਹ ਰੀਤ ਸੁ ਕਰੋ ॥

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾ ਪਾਠ ਸੁ ਧਰੋ ॥

ਪਾਵੋ ਭੋਗ ਰਾਗਮਾਲਾ ਪੜ੍ਹੋ ॥

ਛਿਨਮੇ ਪਾਪ ਜਾਹਿ ਤਾਕੇ ਸੜ ॥੬੮੬॥

ਕੜਾਹਿ ਪੁਸ਼ਾਕ ਤਿਹ ਨਮਿਤ ਕਰਾਵੇ ॥

ਨਰਕ ਦੁਯਾਰ ਕੋ ਸੋ ਨਹਿ ਜਾਵੇ । ਚੋ: ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੁਕਾਂ
ਦੋ: ॥ ਧਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾ ਕਰੇ ਪਾਠ ਮਨ ਲਾਇ ॥
ਰਾਗਮਾਲਾ ਪੜ੍ਹ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋ ਭੋਗ ਜਪਜੀ ਤੇ ਪਾਇ ॥੭੦੬॥

ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਅਬ ਤੋ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸੁਣ ਲੈ ਜੋ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ
ਰਾਗਾਂ ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਸੇ ਰਚਕਰ ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਭੋਗ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਰੂਪ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੂਸਰੀ ਬੀੜ ਮੇ
ਭਾਈ ਬੰਨੇ ਜੀ ਭੀ ਵਾਧੂ ਬਾਣੀਆ ਚੜ੍ਹਾ ਅੰਤ ਮੇਂ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਲਿਖੀ ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਆਗਿਆ ਰੂਪ
ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਵਿਧੀ, ਕਿ ਮ੍ਰਿਤੁਕ ਪੀਛੇ ਭੋਗ ਰਾਗਮਾਲਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰੇ ਤੁਮਾਰੇ ਸਭ ਪਾਪ ਨਸ਼ ਹੋ
ਜਾਵੇਂਗੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਪਾਠ ਕਰੋ ਤੋ ਰਾਗਮਾਲਾ ਪੜ੍ਹ ਭੋਗ ਜਪਜੀ ਤੇ ਪਾਵੋ ਧਰਮ, ਅਰਥ, ਕਾਮ, ਮੋਖ, ਕੀ
ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਗੀ, ਪੁਨਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਯਥਾ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ੬ ਪਾਤਸ਼ਾਹ) ਜੀ (ਪੰਚਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ) ਕੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣੇ
ਉਪ੍ਰੰਤ ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੇ ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਕਾ ਪਵਾਯਾ ਹੈ ॥ ਗੁਰ: ੬ ਗੁਰੂ ਅਧਯਾਏ ੮ ਕੇ ੧੩॥
ਦੋ: ॥ ਲੈ ਆਗਿਆ ਸਭਕੀ ਤਬੈ ਬੁੱਢੇ ਪਾਇਓ ਭੋਗ ॥ ਰਾਗਮਾਲ ਪੜ੍ਹ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਜੋਗ ॥ ੧੩॥
ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਿਯਵਰਜੀ ਅਬਤੋਂ ਨਿਰਸੰਦੇਹਤਾਭਈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਸੇ ਪਹਿਲੇ ਐਸਾ ਗੁਰੂ ਇਤਹਾਸਕ ਗ੍ਰੰਥ
ਕੋਈ ਭੀ ਨਹੀ ਬਣਿਆ ਸੋ ਐਸਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਜੋ ੧੭੭੫ ਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ ਇਸਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨਿਰਹਠੀ ਤੋ
ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਮਾਨੇ ਗੇ, ਅਤੇ ਜੋ ਕੇਵਲ ਹਠਧਰਮੀ ਖੁਦਗਰਜੀ ਪੰਥ ਮੇ ਫੁਟਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਸੋ ਨ ਮਾਨੇ ਤੋ
ਉਨਕੀ ਮਰਜ਼ੀ, ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਖਾਲਸਾ ਤੋ ਬੜੀ ਘਾਲਨਾ ਘਾਲਨ ਵਾਲੇ ਹਠੀ ਜਪੀ ਤਪੀ ਸੂਰ ਬੀਰਾਂ
ਕੋ ਪੰਥ ਆਗੂ ਪੰਥਮੁਖੀਆ ਯਾ ਪੰਥ ਵਿਦਵਾਨਪਨੇ ਕਾ ਖਿਤਾਬ ਬਖਸ਼ਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪ੍ਰੰਚੇ ਅਸਮਨ ਕਾਲ ਯਾਨੇ
ਮਾਲਕ ਇਸਜ਼ਮਾਨਾਕੇ ਖਾਲਸਾ ਬਿਨਾ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਹੀ ਖੁਦਗਰਜ਼ਾਂ ਸੁਅਰਥੀਆਂ ਮਿਥਿਆਵਾਦੀਆਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ਾਂ ਕੋ
ਪੰਥ ਮੁਖੀਆ ਯਾ ਪੰਥਵਿਦਵਾਨੀ ਕਾ ਖਿਤਾਬ ਬਖਸ਼ ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਦਮ ਅਕਾਸ਼ ਮੇ ਚੜ੍ਹਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਬ
ਲਾਹੌਰ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਤਰਹਿ ਪੋਲ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭੋਲੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁਲਦੀਆਂ ਹਨ,
ਸੋ ਲੋ ਮਿਤ੍ਰੋ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨਿਵਾਸੀ ਪੰਥਵਿਦਵਾਨ ਕੀ ਇਕ ਹੋਰ ਭੀ ਪੋਲ ਦਿਖਾਉਦਾ ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀ
ਵੀਚਾਰ ਲੇਂ ॥ ਗੁਰਮਤ ਸੁਧਾਕਰ ਕੇ ਸਫੇ ੩੮੬ ਦੇ ਫੁਟ ਨੋਟਮੇ ਕੈਸੀ ਮਿਥਿਆਵਾਦਤਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਯਥਾ
(ਛਿਵੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ) ਜੀ ਕੇ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਮੇ ਕਰਤਾ ਕਾ ਨਾਮ ਨਹੀ, ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰੋ ਜ਼ਰਾ ਦਲੀਲ ਦੇ ਬੀਚਾਰਨਾ ਕਿ
ਅੱਜ ਕਲ ਦੇ ਕਵੀ ਜੋ ਕੇਵਲ ਵਿਸ਼ੈਯ ਪ੍ਰਾਯਣੋਂ ਕੇ ਗੀਤ ਤਥਾ ਬੈਤਬਾਜੀ ਆਦੀ ਉਟਪਟਾਂਗ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਤੋ
ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਲਿਖ ਧਰਦੇ ਹਨ ਕਿੰਤੂ ਐਸਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਗੁਰੂ ਜਸ ਕਰਤਾ ਕਵੀ ਦਾ ਨਾਮ ਨ ਹੋਣਾ ਭਲਾ ਭਾਈ ਜੀ
ਦੀ ਗੱਪ ਨਹੀ ਤੋ ਹੋਰ ਹੈ ਹੀ ਕਿਆ, ਅਗੇ ਚਲ ਭਾਈ ਜੀ ਅਕਲ ਦੇ ਪੂਰੇ ਇਸੀ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਸਫੇ ਫੁਟਨੋਟ ਦੀ
੧੬ ਸਤ੍ਰਮੇ ਘਰ ਦੇ ਢਕੌਸਲੇ ਲਾ ਮਨਘੜਤ ਗ੍ਰੰਥ ਕਰਤਾ ਦੋ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਯਥਾ ॥ ਭਾਈ
ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੀਏ, ਅਤੇ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੌਕੀਵਾਲੇ, ਅਫਸੋਸ ਜੋ ਇਬਾਰਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਮੇਂ ਤੋ
ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਕਰਤਾ ਕਾ ਨਾਮ ਹੀ ਨਹੀ ਅਤੇ ਇਬਾਰਤ ਦੀ ੧੬ ਸਤ੍ਰ ਮੇ ਮਨਘੜਤ ਦੋ ਕਵੀ ਭੀ,
ਮਮ ਜਿਹਵਾ ਨਾਸਤੀ ਵਤ ਲਿਖ ਦੀਏ, ਯਥਾ ਕਿਸੀ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਜਿਹਵਾ ਨਹੀ, ਸ੍ਰੋਤਾਨੇ ਉਤ੍ਰ ਦੀਆ
ਜਬ ਤੇਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਹੀ ਨਹੀ ਤੋ ਤੂੰ ਬੋਲਦਾ ਕਿਸ ਤਰਹ ਹੈਂ, ਸੋ ਇਸੀ ਤਰਹ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ
ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਲਿਖਿਆ ਜੋ ਕਵੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਨਹੀ ਅਤੇ ਸਾਥ ਹੀ ਨੀਚੇ ਦੋ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਭੀ ਲਿਖ ਦਿਤੇ,
ਸੋ ਅਬ ਮੈ ਭਾਈ ਜੀ ਸੇ ਪੂਛਤਾ ਹਾਂ ਕਿ ੬ (ਪਾਤਸ਼ਾਹ) ਜੀ ਕੇ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਦੇ ਜੋ ਦੋ ਕਵੀ ਆਪਨੇ ਦਸੇ ਹਨ ਸੋ
ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਕੇਹੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਕੌਨ ਹੈ,
ਕਿਉਂ ਜੋ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਯਹ ਰੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਬ ਦੂਸ੍ਰੇ ਕਵੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਦਲਦੀ ਹੈ ਤੋ ਢੰਗ ਰਚਨਾ ਕਾ

ਨਿਆਰਾ ੨ ਹੋਜਾਂਦਾ ਹੈ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇਂ ਭਟੋਂਕੇ ਸ੍ਰੋਯੋਂ ਮੇਂ ਨੱਲ ਕੱਲ ਆਂਦੀ ਭਟਾਂ ਕੀ ਰਚਨਾ
 ਨਿਜਾਰੀ ੨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ ਜੁਦਾ ੨ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ੬ (ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ) ਮੇਂ ਤੋ ਐਸੀ ਰਚਨਾ ਕਹੀਂ ਭੀ
 ਨਹੀ ਕਿੰਤੂ ਆਦਿ ਸੇ ਅੰਤ ਪ੍ਰੰਤੂ ਰਚਨਾ ਇਕੋ ਜਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਮੇਂ ਕਵੀ ਦਾ ਨਾਮ ਭੀ
 ਜਾਹਿਰ ਲਿਖਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਾ ਮਾਲੂਮ ਜੁ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨਵਾਸੀ ਜੀ ਨੇ ਝੂਠ ਗਪੌੜਿਆਂ ਦਾ
 ਸਾਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕਿਉਂ ਵਸੂਲ ਕਰ ਲੀਤਾ ਕਾਹੇਤੇ ਜੋ ਜਾਹਿਰਾ ਗ੍ਰੰਥ ਕੇ ਅੰਤ ਮੇਂ ਕਵੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਾ ਹੈ ਤੇ
 ਭਾਈ ਜੀ ਅਪਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੁਧਾਕਰ ਮੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਮੇਂ ਕਵੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਨਹੀ ਲਿਖਾ ਅਤੇ
 ਸਾਥ ਹੀ ਫਿਰ ਮਨਘੜਤ ਦੇ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਭੀ ਦਸ ਦਿਤੇ ਸੇ ਕਿਉਂ ਮਿਤ੍ਰੋਂ ਏਹ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਤੋ ਹੋਰ ਹੈ
 ਭੀ ਕਿਆ ਮਗਰ ਇਸ ਤਰਹਿ ਕੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਜੈਸੇ ਕੋਈ ਭਲਾ ਪੁਰਸ਼ ਬਕਰਾ ਉਠਾਈ
 ਲਿਜਾਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਚਾਰ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਸ੍ਰੋਅਰਥੀ ਮਿਲਕੇ ਆਧੇ ੨ ਮੀਲ ਦਾ ਵਕਫਾ ਦੇ ਖੜੇ ਹੋ ਗੈ ਅਤੇ ਵਾਰੇ
 ਵਾਰੀ ਚਾਰੋਂ ਨੇ ਹੀ ਕਹਾ ਜੋ ਭਲੇ ਲੋਕਾ ਤੂੰ ਕੁੱਤਾ ਕਿਉਂ ਉਠਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈਂ ਵਹ ਭਲਾ ਮਾਨਸ ਹੈਰਾਨੀ ਮੇਂ ਆ
 ਬਕਰੇ ਕੋ ਛੋੜ ਦੀਆ ਸੇ ਮਹਾਤਮਾ ਜਨੋਂ ਬਿਚਾਰ ਲੋ ਜੋ ਜਾਹਿਰ ਅੰਤ ਕਵੀ ਦ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹੂਏ ਨੂੰ ਤੋ ਕਹਿਣਾ
 ਹੈ ਨਹੀ ਤੇ ਅਨ ਲਿਖੇ ਨਾਮ ਦੇ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਬਣਾ ਧਰਨੇ ਭਲਾ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗਪੌੜਾ ਨਹੀਂ ਤੋ ਹੋਰ ਕਿਆ ਹੈ,
 ਸੁ ਲੋ ਮਿਤ੍ਰੋਂ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਧਯਾਇ ਮੇਂ ਕਵੀ ਜੀ ਅਪਨਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ
 ਸੰਮਤ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਸੋਂ ਸੁਣ ਲੋ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਦੇਖ ਲੋ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੁਕਾ ॥

ਜੇਠਮਾਸ ਮੇਂ ਉਦਮ ਕੀਨੋਂ ॥

ਸੁਨੋਂ ਸੰਤ ਗੁਰ ਕਾ ਬਲ ਲੀਨੋਂ ॥੬੯੮॥

ਮਾਸ ਪੰਚ ਦਸ ਕਵਿਤਾ ਕੀਨੀ ॥

ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਅਧਕ ਸੁਖ ਲੀਨੀ ॥

ਨਾਨਕਸਰ ਕੰਠੇ ਹਉਂ ਰਹੋਂ ॥

ਸੁਨੋਂ ਸੰਤ ਏਹ ਸੰਮਤ ਕਹੋਂ ॥੬੯੯॥

ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਸਤ੍ਰਾਂ ਸੈ ਬੀਤੇ ਤਬੇ ਬਰਖ ਪਛੱਤ੍ਰ ਜਾਨ ॥

ਸਾਵਨਮਾਸ ਇਕੀਸ ਦਿਨ ਗਇਓ ਸੁਖਦ ਪਹਿਚਾਨ ॥੭੦੦॥

ਸੁਦੀ ਪੱਖ ਦਿਨ ਪੰਚਮੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਪਾਇ ਭੋਗ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਕਰਿ ਕਵਿਤਾ ਅਹਿਲਾਦੁ ॥੭੦੧॥

ਨਾਮ ਜਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕੋ ਕਵਿਤਾ ਜਿਹ ਬਲ ਕੀਨ ॥

ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਜੀ ਧਰਮ ਹਰਿ ਮੋਹਿ ਦਾਸ ਤਿਨਚੀਨ ॥੭੦੨॥

ਪ੍ਰਰਤੱਖ ਹੋਤ ਗੁਰਦੇਵ ਕੇ ਸੇਵਕ ਸੋਹਿਨ ਨਾਮੁ ॥

ਤਾਤੇ ਜਾਨੋਂ ਦਾਸ ਕਵਿ ਸੰਤ ਪੂਰ ਮਮ ਕਾਮੁ ॥੭੦੩॥

ਕਿਉਂ ਮਹਾਤਮਾ ਜਨੋਂ ਜਬ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਅੰਤਮੇਂ ਜਾਹਿਰ ਕਵੀਦਾ ਨਾਮ ਠਾਮ ਤਥਾ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸੰਮਤ
 ਲਿਖਾ ਹੈ ਤੋ ਲਿਖੇ ਨਾਮ ਸੰਮਤ ਕੋ ਨੇਸਤਾ ਨਾਬੂਦ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਦੇ ਮਨਘੜਤ ਦੇ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖਣੇ
 ਜਿਨਕਾ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਕਹੀ ਨਾਮ ਥੋਹ ਨਹੀ ਲਿਖਾ ਯਾ ਤੇ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਵਿਜਰਥ ਹੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਮ ਨਹੀ ਤੋ
 ਹੋਰ ਹੈ ਹੀ ਕਿਆ ਅਤੇ ਸਿਵਾ ਫੁਟ ਦੇ ਹੋਰ ਲਭਤ ਭੀ ਕੁਛ ਨਹੀ ਅਤੇ ਸਾਥ ਹੀ ਯਹ ਭੀ ਸੰਦੇਹ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਜੋ ਕਹੀ ਲਾਹੌਰ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਕੀ ਤਰਹਿ ਭਾਈ ਜੀ ਭੀ ਪੰਥ ਕੋ ਧੋਖਾ ਨਾ ਦੇ ਰਹੈ ਹੋਵੇਂ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਈ ਦਿੱਤ
 ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਯਾਨੀ ਆਡੀਟਰ ਖਾਲਸਾ ਇਖਬਾਰ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਇਖਬਾਰ ਮੇਂ ਅਛੀ ਤਰਹਿ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੀ

ਪੋਲ ਖੋਲੀ ਸੀ ਜੋ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੀ ਤਰਹਕਾ ਸੰਦੇਹ ਕਰਤਾ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਰ ਭੀ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਹੀ ਤੋ ਐਸੇ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਧੋਖਿਓਂ ਵਤ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕਬੀ ਭੀ ਨਹੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਅਗੇ ਚਲ ਭਾਈ ਜੀ ਗੁਰਮਤ ਸੁਧਾਕਰ ਦੇ ੩੮੮ ਅੰ ੩੮੯ ਸਫੇ ਪਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮ੍ਰਿਯਾਦਾ ਅਸਥਾਪਨ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇਂ ਉਕਤ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਯਥਾ, ॥ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਾਛੇ ਇਹ ਗੀਤ ਸੁਕਰੋ ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਕਾ ਪਾਠ ਸੁ ਧਰੋ ॥ ਅਫਸੋਸ ਮਿਤ੍ਰ ਦੇਖੋ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਤੋ (ਗੁਰੂ) ਜੀ ਕੇ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਦੀਆਂ ਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮ੍ਰਿਯਾਦਾ ਮੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀਆ ਅਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਦੋ ਤੁਕਾ ਲਿਖਣੋਂ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮ ਆ ਗਈ, ਸੋ ਦੋਨੋ ਪੰਗਤੀਆਂ ਏਹ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪ੍ਰ ਭੀ ਵਿਸਤਾਰ ਪੂਰਬਕ ਦੋਨੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਭੋਗ ਪਾਉਨੇ ਦੀ ਮ੍ਰਿਯਾਦਾ ਮੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਏਥੇ ਤੋ ਸਿਰਫ ਭਾਈ ਜੀ ਦੀ ਯਥਾਰਥ ਵਕਤ੍ਰਤਾ ਦਿਖਾਉਨ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖਾ ਹੈ (ਪਾਵੋ ਭੋਗ ਰਾਗਮਾਲਾ ਪੜ੍ਹ ॥ ਛਿਨ ਮੇ ਪਾਪ ਜਾਹਿੰਤਾਂਕੇ ਸੜ੍ਹ) ਉਮੀਦ ਹੈ ਜੋ ਮੁਨਸਬ ਬੀਚਾਰਵਾਨ ਤੋ ਸੱਤ ਅਸੱਤਕਾ ਦੋਨੋ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਨਿਨੇ ਕਰ ਲੇਂਗੇ ॥ ਅਤੇ ਯਹ ਭੀ ਪਰਖ ਲੇਂਗੇ ਜੋ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ੬ (ਗੁਰੂ) ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸਭ ਗੁਰੂ ਇਤੀਹਾਸੇ ਸੇ ਪੁਰਾਨਾ ਹੈ ਯਾਤੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾਦੀ ਤਿਸਕੇ ਬ੍ਰਾਬਰ ਗਵਾਹੀ ਭੀ ਨਹੀ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਤੋ ੧੭੭੫ ਮੇ ਸੋਹਨ ਨਾਮ ਕਵੀ ਚੇਲਾ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਤਜਾਰ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀ ਆਗਿਆ ਸੇ ਕੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੂਰੇ ੧੯੦੦ ਸੋ ਮੇਂ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਤਜਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਈ ਗਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਜਾਨੀ ਮੋਤੀ ਬਾਗ ਪਟਯਾਲਾ, ਅਤੇ ਗੁਰਮਤ ਸੁਧਾਕਰ ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਭਾ ਨਿਵਾਸੀ, ਤੋ ਥੋੜੇ ਹੀ ਚਿਰ ਦੇ ਬਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਲੇਖ ਏਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪ੍ਰਮਾਨ ਰੂਪ ਦਿਖਾ ਵੀ ਦੀਏ ਹਨ, ਸੋ ਕਦਾਚਿਤ ਮਨ ਹਠ ਸੇ ਕੋਈ ਕਹੇ ਭੀ ਜੋ ਰਾਗਮਾਲਾ ਖੰਡਨ ਯੁਗਤੀ ਰੂਪ ਗਵਾਹੀ ਹੀ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਅਸੀ ਸੱਚੀ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਤੋ ਉਨ ਸਜਣਾਂ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਲੇਖ ਭੀ ਮਾਨਣੇ ਪਵੇਂਗੇ ॥ ਯਥਾ ਇਸੀ ਉਪਰ ਕਹੀ ਤੀਸਰੀ ਰਾਸ ਕੇ ਸੱਤਵੇਂ ਅੰਸੂ ਮੇਂ ਧੂਪ ਦੀਪ ਘੰਟੇ ਘੜੀਆਲ ਆਰਤੀ ਚੰਦਨ ਕੇ ਸ਼ਰਾਦਿਕੋਂ ਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕਾ ਪੂਜਨ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਔਰ ਜੋ ਮਰਣੇ ਬਿਵਾਹ ਕੇ ਮੰਕਿਆ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਰਮ ਗਰੜ ਪੁਰਾਣਾ ਦੀ ਅਤੇ ਵੈਦਕ ਗੀਤੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾ ਸੇ ਬਜਾਹ ਆਦੀਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੇਂ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਸੋ ਸਭ ਮਾਨਣੇ ਪਵੇਂਗੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਏਹ ਕੋਈ ਕਾਯਦਾ ਨਹੀ ਇਕ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਦੇ ਖੰਡਣ ਰੂਪ ਗਵਾਹੀ ਤੋ ਮਾਨ ਲੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਪਰ ਕਹੀ ਗਵਾਹੀਓਂ ਕੋ ਨ ਮਾਨਾ ਜਾਵੇ, ਪਸ ਉਪਰ ਕਹੇ ਸਾਬੂਤੋਂ ਸੇ ਸਾਬੂਤ ਹੂਆ ਜੋ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀ ਗਵਾਹੀ ਮਾਨਣੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਇਤੀ ਦਸਵੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਉਤ੍ਰ:—

(੧੧) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜੋ ਗਵਾਹੀ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਪੰ: ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀ ਦੀ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਮਾਨਣੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ, ਕਾਹੇ ਤੇ ਜੋ ਏਕ ਤੋ ਉਨੋਂ ਨੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਹੀ ਲਿਖ ਦੀਆ ਹੈ ਸੋ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀ ਗਵਾਹੀ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨੋਂ ਸੇ ਸਮਾਚੀਨ ਨਹੀਂ ਯਾਤੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਲੇਖ ਖੰਡਣ ਸੇ ਯਹ ਭੀ ਖੰਡਣ ਹੂਆ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਕਾਰਣ ਯਹ ਭੀ ਹੈ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਪੰ: ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀਰ ਅੰਤ ਮੇਂ ਜੋ ਹਾਲ ਉਨਕਾ ਹੂਆ ਥਾ ਉਨੋਂ ਨੇ ਕਲਮ ਦੁਜਾਤ ਮੰਗਵਾ ਕਾਰਾਜ਼ ਪਰ ਲਿਖਕੇ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਮ: ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬ੍ਰਣਾਲੇ ਵਾਲੋਂ ਕੋ ਜੋ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਾਭਾ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਗਾਂਧਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਟਯਾਲਾ ਮੇਂ ਹੈਂ ਦਸਿਆ, ਜੋ ਅਸਾਡੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਇਤਨਾ ਕਸ਼ਟ ਪਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸੁਪਨਾਦੀ ਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਣਾ ਰਾਗਮਾਲਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਖੰਡਣ ਕਰਣ ਦਾ ਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਸੋ ਅਬਸਰਬਸੰਤ ਮੇਰੀ ਤਰਫੋਂ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਮਾਫੀ ਮਾਂਗੋਂ ਜੋ ਸ੍ਰੀਰ ਛੂਟ ਜਾਵੇ ਪ੍ਰੰਚੇ ਏਹ ਤਕਲੀਫ ਮਿਟ ਜਾਵੇ ਸੋ ਉਕਤ ਮਹੰਤ ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੇਲਾ ਬਾਬਾ ਖੁਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਟਯਾਲੇ ਅਬੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈਂ ਸਜਨ ਜਨ ਦਰੀਆਫਤ ਕਰਲੇਂ ਇਤੀ ॥

(੧੨) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੇ ਤੀਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਮਾਨ ਦੇਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਨ ਪਹਿਲੇ ਏਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ

ਜੋ ਗੁਰਮਤਾਂ ਅੰਕੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣੋਂ ਸੇ ਸਾਬਤ ਹੂਆ ਕਿ ਰਾਗਮਾਲਾ ਜਰੂਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਦੀਰਘ ਬਿਚਾਰ ਲਈ ਕਦਾਚਿਤ ਬ੍ਰਿਧ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿਖੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਨ ਹੋਵੇ ਤੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ੰਕਾ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਓ,ਅ,ੲ, ਇਨ ਤੀਨ ਅਖਰੋਂ ਮੇ ਤੀਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀਏ ਹੈ ਅਗੇ ਦੀਵਾਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਜੋ ਜਰੂਰ ਰਾਗਮਾਲਾ ਨ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਏ ॥

(ਉਤ੍ਰ) ਜੋ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਕਿ ੧੧ ਪ੍ਰਮਾਣੋਂ ਸੇ ਸਾਬਤ ਹੂਆ ਕਿ ਰਾਗਮਾਲਾ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਨਹੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਯਿਹ ਕਹਿਨਾ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਗਵਾਹੀਆਂ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਪੰਥ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਸੋ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਇਖਤਲਾਫ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਸੇ ਸੰਜੁਗਤ ਹਨ ਯਥਾ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ “ਇਹ ਸੁਧ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਏਹ ਗੁਰੂ ਨੇ ਵ ਕਿਧੋ ਸਿੱਖ ਕਾਹੂੰ ਲਿਖ ਦੀਨ” ਅਤੇ ਕਰਤਾ ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਗੁਰਮਤੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਜਿਸ ਤਰਹ ਭਗਤਾਂ ਭਟਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਉਸੀ ਤਰਹਿ ਆਲਮ ਕ੍ਰਿਤ ਰਾਗਮਾਲਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਤਾ ਗੁਰਮਤ ਸੁਧਾਕਰ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨਵਾਸੀ ਜੀ ਗੁ: ਸੁ: ਦੇ ਸਫੇ ੪੯੯ ਪਰ ਫੁਟ ਨੋਟ ਮੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਨਾ ਮਾਲੂਮ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਸਿੱਖਨੇ ਅਤੇ ੨੧ ਬਰਸ ਬੀੜੋਂ ਪਹਿਲੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਬਣੀ ਦਸਦੇ ਹਨ, ਇਸੀ ਤਰਹਿ ਪੰਡਿਤ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਗਿਰਾਰਥ ਕੋਸ਼ ਦੀ ਦੂਜੀ ਜਿਲਦ ਮੇਂ ਦਸਦੇ ਹਨ, ਸੋ ਜਬ ਪੰਥ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ ਰਾਇ ਹੀ ਆਪਸ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤੋਂ ਸਾਬੂਤ ਕੈਸਾ ਕਿੰਤੂ ਸਾਵਿਰੋਧ ਗਵਾਹੀਆਂ ਹੋਨੇ ਤੇ ਹੀ ਅਸੰਗਤ ਅਤੇ ਬੇ ਸਾਬੂਤ ਹੈਂ ਕਾਹੇ ਤੇ ਜੋ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਸਾਫ ਦਸਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਏਹ ਮਾਲੂਮ ਨਹੀਂ ਏ ਰਾਗਮਾਲਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਯਾ ਸਿੱਖ ਨੇ, ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮਤ ਸਿੰਘ ਗਿਰਮਤੀ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਗਤਾਂ ਭਟਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਤ ਰਾਗਮਾਲਾ ਭੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਯਾ ਕਿਸੀ ਸਿੱਖ ਨੇ, ਅਤੇ ਸੰਮਤ ਬੀਚਾਰ ਭੀ ਕੋਈ ੯੧ ਬਰਸ ਬੀੜੋਂ ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ੨੧ ਬਰਸ ਪਹਿਲੇ ਸੋ ਜਿਨਕੀ ਰਾਇ ਹੀ ਇਖਤਲਾਫ ਯਾਨੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੋਣਾ ਕੈਸੇ ਭਾਵ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਆ, ਅਤੇ ਜੋ ਉੜੇ ਅੰਕ ਮੇਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀਆ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾ ਸੋ ਉਨ ਕੀ ਕਥਾ ਬ੍ਰਿਧ ਚੀਨੋਂ ਸੇ ਐਉਂ ਸੁਣੀ ਹੈ ਕਿ ਜਬ ਭਾਈ ਬੰਨੋਂ ਜੀ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਜਿਲਦ ਬੰਧਵਾਣੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਤੀ ਸੀ ਤੇ ਭਾਈ ਬੰਨੋਂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਰਾਤ ਮਾਰਾਟ ਮੇਂ ਰਖਨ ਦੀ ਭੀ ਆਗਿਆ ਲੈ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਸਤੇ ਮੇਂ ਪਾਂਚ ੨ ਕੋਸ ਮਨਜ਼ਲ ਕਰ ਆਉਣੇ ਜਾਣੇ ਮੇਂ ਦੂਸਰੀ ਬੀੜ ਤਜਾਰਕਰ ਲਈ ਤਿਸੀ ਸਮੇ ਲੰਗਾਹ ਚੋਰੀ ਢਿਲੋਂ ਜਾਤ ਦੇ ਭੀ ਸਾਥ ਬੇ ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਭਾਈ ਬੰਨੋਂ ਜੀ ਸੇ ਭੀ ਇਨੋਂ ਨੇ ਖਰੜਿਆਂ ਕੇ ਬਤੌਰ ਤੀਸਰੀ ਪ੍ਰਤ ਦੀਆਂ ਸੈਚੀਆਂ ਲਿਖਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਉਨ ਸੈਚੀਓਂ ਮੇ ਰਾਗੋਂ ਕਾ ਕ੍ਰਮ ਭੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਭਾਈ ਬੰਨੋਂ ਜੀ ਨੇ ਪੂਰੇ ਕ੍ਰਮ ਸੇ ਲਿਖਵਾਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਸੇ ਆ ਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਦਸਤਖਤੋਂ ਸੇ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਭਾਈ ਲੰਗਾਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਸਰਾਪ ਭੈਸੇ ਹਜ਼ੂਰ ਨ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤ ਉਨ ਖਰੜਿਆਂ ਕੋ ਝਬਾਲ ਰਖ ਡਿਆ ਉਨ ਖਰੜਿਆਂ ਸੇ ਭਾਈ ਪਾਖਰ ਮਲ ਲੰਗਾਹ ਚੋਰੀ ਦੇ ਪੋਤੇ ਨੇ ੧੭੪੫ ਮੇ ਲਿਖ ਕੇ ਤਜਾਰ ਕੀਤਾ । ਸ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਝੰਡੇ ਬੁੰਗੇ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇਂ ਰਾਗਮਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਰੀ ਲਿਖਾ ਹੂਆ ਹੋਣੇ ਹੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਲਿਖਣੋਂ ਰਹਿ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਬੀੜ ਪਰ ਨੌਵੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ੧੭੩੫ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੂਏ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਉਨ ਪਰ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜੇ ਦਰਜੇ ਚੜ੍ਹੀ ਹੂਈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਪਰ ਕਥਨ ਕੀਏ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ੧੭੪੫ ਮੇ ਲਿਖੇ ਗੈ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕੀ ਬਾਣੀ ਦਸ ਬਰਸ ਪਹਿਲੇ ਚੜ੍ਹ ਚੁਕੀ ਫਿਰ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪਰ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਨ ਹੋਣਾ ਸੂਚਨ ਕ੍ਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਯਹ ਚੋਰੀ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

ਜਿਤਨੇ ਲਿਖੇਗੇ ਹਨ ਉਨ ਸਭਨਾਂ ਪਰ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਕੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨਗੇ ਸੋ ਇਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼
ਜੀ ਕੇ ਦਸਤਖਤ ਭੀ ਨਹੀ ਹਨ ਯਾਤੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਨਾ ਹੋਨੇ ਸੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਕਾ ਖੰਡਨ ਨਹੀ, ਸੋ ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਭੂਲਸੇ ਆਇਓ ਅਖਰ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਾਸ ਗੋਂਦਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇ ਅਤੇ (ੲ) ਅੰਕਮੇ
ਕਾਨ੍ਹਗੜ੍ਹ ਸ੍ਰਦਾਰ ਹਰਦਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇ ਜੇ ਭੂਲਸੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਰਹਿ ਗਈ ਤੋ
ਕਿਆ ਰਾਗਮਾਲਾ ਕਾ ਖੰਡਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੋ ਜੇ ਭੂਲਸੇ ਰਹੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਖੰਡਨ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਤੋ ਕਈ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
ਲਿਖਤ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਮੇਂ ਦਸ ੨ ਪੜ੍ਹੇ ਦੀ ਸੈਂਚੀ ਹੀ ਭੂਲ ਸੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ੍ਰੰਤ ਸੋਧਨ ਸਮੇ ਲਿਖ
ਦਈ ਹੈਂ ਅਥਵਾ ਕਈ ਕੁ ਜੋ ਨਹੀ ਸੋਧੇ ਉਨਮੇਂ ਅਬ ਤਕ ਵੋਹ ਸੈਂਚੀਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਰਹੀ ਹੁਈ ਹੈ
ਕਿਆ ਵਹਿ ਭੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਹੀ ਸੋ ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੰਡੇ ਬੁੰਗੇ ਤਥਾ ਕਾਨ੍ਹਗੜ੍ਹ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬੋਂ ਮੇ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਆਗੇ ਬੇਨਤੀ ਰੂਪ ਚਿਠੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਹੁਕਮ ਲੈ ਕੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੁਈ ਹੈਂ ਜਬ ਚਿਠੀਆਂ ਪਾਉਣੇ ਸੇ ਹੁਕਮ
ਹੀ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤੋ ਫਿਰ ਰਾਗਮਾਲਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੋ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੇ ਸ਼ੁਧਾਲੂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੈਂ ਸੋ ਤੋ
ਰਾਗਮਾਲਾ ਕੋ ਜਰੂਰ ਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਜਾਣ ਪਾਠ ਭੋਗ ਸਮੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰੇਂਗੇ ਜੋ ਫਰਜ਼ੀ ਸਿਖ ਹਨ ਸੋ ਨ
ਕਰੇਂ ਤੋ ਉਨਕੀ ਮਰਜ਼ੀ ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕਿ ਕਰਤਾ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਜੋ (ੳ) (ਅ) (ੲ) ਅੰਕੋਂ ਮੇਂ ਉਪਰ ਕਰ
ਤੀਨ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਾਗਮਾਲਾ ਖੰਡਣ ਮੇ ਲਿਖੇ ਸੋ ਤੀਨੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਏਕ
ਕਾਰਣ ਯਹ ਹੈ ਜੋ ਉਨ ਤੀਨੋਂ ਪਰ ਹੀ ਕਿਸੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਦਸ੍ਰਖਤ ਨਹੀਂ ਦੂਸਰਾ ਦੋ ਪਰ ਸੰਮਤ ਹੈ
ਪਰ ੧੭੧੮ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਦੂਸ੍ਰੇਪਰ ੧੭੪੫ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਹੈ ਸੋ ਇਨਮੇਂ ਯਹ ਅਸੰਕਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਤੇ
ਦਸਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਜਾਵੇਂ ਅਤੇ ਫੇਰ ਦਸ੍ਰਖਤ ਨ ਹੋਣੇ ਯਾ ਤੇ ਜਰੂਰ ਚੋਰੀ ਲਿਖੇ ਹੁਏ ਹੈ
ਯਾ ਭੂਲ ਹੈ ਸੋ ਜੇਕਰ ਚੋਰੀ ਹੈ ਤੋ ਤੋ ਕੋਈ ਬਾਤ ਨਹੀ ਚੋਰੀ ਕੀ ਜਲਦੀ ਮੇ ਖਰੜਾ ਲਿਖਣੋਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਯ
ਕਹੀਂ ਖਰੜਾ ਉਰੇ ਪਰੇ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜੇ ਭੂਲ ਹੈ ਤੋ ਭੂਲ ਕੋ ਸੁਧਾਰ ਲੈਣੇ ਮੇਂ ਭੀ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੋ ਦੋਨੋਂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬੋਂ ਪਰ ਭੂਲ ਸੁਧਾਰ ਵਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਆਗਿਆ ਲੈਣੇ ਵਾਸਤੇ ਚਿਠੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਹੁਕਮ ਲੈ ਕੇ
ਰਾਗਮਾਲਾ ਅਤੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਬਾਣੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਤੀਸਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹਨ
ਸੋ ਉਨ ਪਰ ਨ ਸੰਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰ ਦੇ ਲਿਖਵਾ ਦੇਣੇ ਮੇਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ
ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਗੁਰਬਾਣੀ ਖੰਡਣ ਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹੀ ਉਪਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕਿ ਬਾਰਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖੰਡਣ
ਕਰ ਪ੍ਰਮਾਣੋਂ ਸੇ ਸਾਬੂਤ ਹੂਆ ਜੋ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਜਰੂਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭੋਗ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਪਰ ਪਾਉਣਾ ਹੀ
ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਵੀਚਾਰ ਏਹ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕਦੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ
ਸ਼ੀੜਾਂ ਸੇ ਲੇਕਰ ਜੋ ਜੋ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਦਸ੍ਰਖਤੀ ਹੈਂ ਅਗ੍ਰ ਉਨ ਪਰ “ਰਾਗਮਾਲਾ”
ਨੌਵੇਂ ਤੋ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ੁਧਾਲੂਆਂ ਵਾਸਤੇ ਬਾਕੀ ਕੋਈ ਭੀ ਅਸੰਕਾ ਨਹੀਂ ਨਿਸੰਦੇਹ ਭੋਗ “ਰਾਗਮਾਲਾ” ਪੜ੍ਹ ਕੇ
ਪਾਇਆ ਕਰੇਂ ਜਰੂਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ:—

(ੳ) ਇਸ ਸੰਕਾ ਦੇ ਨਿਵਾਰਨ ਲਈ ਦੇਖੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਜੋ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਸਭ ਸੇ ਪਹਿਲੀ
ਸ਼ੀੜ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਪ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕੋ ਪਾਸ ਬਿਠਾਕਰ ਲਿਖਵਾਈ ਸੀ
ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਭੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਾਲੀ ਕਰਕੇ ਰਖਿਆ ਸੋ ਇਸ ਬੀੜ ਮੇਂ ਆਦਿ ਸੇ ਅੰਤ ਪ੍ਰਯੰਤ ਇਕ
ਕਲਮਕੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਬੜੇ ਤਤਕਰਾਂ ਮੇ ਭੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਲਿਖੀ ਹੈ ਸੰਮਤ ਬਿ: ੧੬੬੧ ਤਤਕਰਾ ਮੇ
ਲੇਖਾ ਹੈ

ਆਦਿ ਮੇਂ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਜੀ ਕੇ ਹਸਤਾਖਰ
ਦਸ੍ਰਖਤ ਹੈ:—

ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਛਠਮ ਜੀ ਕੇ ਹਸਤਾਖਰ ਦਸ੍ਰਖਤ
ਕੇਦਾਰਾਰਾਗ ਕੇ ਅੰਤ ਮੇਂ ਅਤੇ ਮੋਹਰ ਹੈ

ਦਸਤਖਤ

ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ
ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ
ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦਸਤਖਤ

ਛਠਮ ਗੁਰੂ

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ
ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ
ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਇਸ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਚਲਿਤੁ
ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣੇ ਕਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ੪ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋਂ ਪ੍ਰਯੰਤ
ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਅਤੇ ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਬੀੜ ਮੇਂ
ਸੋ ਪੁਰਖਾਦੀ ੪ ਸ਼ਬਦ ਰਹਿਰਾਸ ਮੇਂ ਨਹੀਂ
ਹਨ ਇਸ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸੇਵਕ
ਨੇ ਕਈ ਦਫਾ ਕੀਏ ਹੈਂ ਬਹੁਤੇ ਸਜਨੋਂ
ਕੇ ਸਾਥ ਮਿਲਕੇ ॥

ਮੋਹਰ ਛਠਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਰਨ ਸ਼ਰਨ ਸਾਹਿਬ
ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ

ਗੁਰੂ ਜੀ
ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਸ੍ਰੀ

(ਅ) ਜਿਲਾ ਗੁਜਰਾਤ ਮਾਂਗਟਭਾਈ ਬੰਨੋਂ ਮੇਂ ਦੂਸਰੀ ਬੀੜ ਜੋ ਭਾਈ ਬੰਨੋਂ ਜੀ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਦੀ
ਜਿਲਦ ਬੰਧਵਾਉਣੇ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਲਿਖਵਾਕੇ ਦੋਨੋਂ ਬੀੜਾਂ ਦੀ ਜਿਲਦ ਬੰਧਵਾਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਆਗੇ ਰਖ ਬੇਨਤੀ ਸੇ ਕਹਾ ਜੋ ਏਹ ਦੂਸਰੀ ਬੀੜ ਮੈਨੇ ਹਜੂਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਬਗੈਰ ਲਿਖਵਾਈ ਹੈ ਪ੍ਰੰਚੇ
ਜਿਸ ਉਤਸ਼ਾਹ ਕੋ ਲੇਕਰ ਲਿਖਵਾਈ ਹੈ ਉਸ ਕੋ ਹਜੂਰ ਅੰਤ੍ਰਯਾਮੀ ਘਟ ਘਟ ਕੇ ਜਾਨਣੇ ਹਾਰ ਜਾਨਤੇਂ ਹੈਂ ॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਸੇ ਭਾਈ ਬੰਨੋਂ ਜੀ ਕੋ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਪਨ ਕਾ ਵਰ ਰੂਪ ਲਕਬ ਬਖਸ਼ਿਆ ਅਤੇ
ਆਦਿ ਦਸ਼ਮੁਖ ਆਪ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹਥੀ ਸੰਮਤ ੧੬੬੧ ਬਿ: ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ੬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਮਾਰੂਰਾਗ ਦੇ
ਅੰਤ ਦਸ਼ਮੁਖ ਮੋਹਰ ਸੰਯੁਗਤ ਕਰਾਏ ॥ ਜਿਸਮੇਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਸਲੋਕੋਂ ਸੇ ਲੇ ਕਰ ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਸਜਾਹੀ
ਕੀ ਬਿਧ ਪ੍ਰਯੰਤ ਇਕੇ ਕਲਮ ਸੇ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਬੜੇ ਤਤਕਰੇ ਮੇਂ ਭੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਈ ਬੰਨੋਂ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੇ ਹੂਏ ਭਾਈ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ ਦੇ ਪਾਸ ਕਈ ਪਟੈ ਅਤੇ ਹੁਕਮਨਾਵੇ ਅਤੇ ੬ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੀ ਕੀ
ਤਸ਼ਵੀਰ ਭੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਇਸ ਦਰਬਾਰ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਚੇਤ੍ਰ ਚੌਦਸ ਅਮਾਵਸ ਸੰ: ਬਿ: ੧੯੬੪ ਅਤੇ ਨਏ ਸੰਮਤ
ਚੜ੍ਹਦੇ ਕੋ ੧੯੬੫ ਮੁਤਾਬਕ ਤੀਨਰੋਜ ਹੂਏ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦਾਸ ਦਾ ਵਖਯਾਨ ਭੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਅਰਥ
ਹੂਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਕੋ ਸਭ ਇਸਬਤ ਮਹਾਸ਼ੋ ਪ੍ਰਤਿ ਨਵੰਤਨ ਦੀਆ ਜੋ ਆਓ ਅਬ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ
ਕਰੀਏ ਜੇ ਇਸ ਸਭਸੇ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬਾ ਜੀ ਮੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਉਸੀ ਸਜਾਹੀ ਕਲਮ ਕੀ ਹੋਵੇ ਤੋ ਮਾਨਲੀਆ ਜਾਵੇ ਕਿ
ਰਾਗਮਾਲਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਸੰਗਤਿਜੋ ਕ੍ਰੀਬ ਪਾਂਚ ਛੇ ਕੁ ਸੌ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੀ ਅਤੇ ਮਾਂਗਟ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਬੀ
ਜਿਨਮੇ ਸੇ ਕੁਛ ਕੁ ਨਾਮ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਤ ਮਹਾਤਮਾਂ ਦੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਸ੍ਰੀਮਾਨਯ ਮਹੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਮਿਸਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਪੰ: ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੰਡਲੇਸਰ ਪੂਰਨ ਵਿਦਾਨ ਗੁਰੂ ਬਾਣੀ ਵੇਤਾ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਪੰਡਿਤਗਜਾਨੀ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਂਗਟ ਭਾਈ ਬੰਨੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਡਿਤ ਗਿਆਨੀ ਬੋਹਾ ਦੁਖਭੰਜਨੀ ਜ਼ਿਲਾ ਰਾਵਲ ਪਿੰਡੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਜਾਨੀ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਮਹੰਤ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਂਗਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਮਹੰਤ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਜਾਨੀ ਸੁਹਾਵਾ ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਜਰਾਤ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ਕ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਕੇਸੇ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਜਾਨੀ ਮੁਜ਼ਫਰਾਵਾਦ ਰਿਆਸਤ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਭਾਈ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਚੇਲਾ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਤੂਆਨਾ ਸਬੰਧਤ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਭਸੰਤ, ਸਮੇਤ ਔਰ ਸਿੰਘੋਂ ਸਭਾ ਬਾਸੂ ਵਾਲੇਂ ਕੇ, ਅਤੇ ਸੇਵਕ ਸੰਤ ਟੈਹਿਲ ਸਿੰਘ ਡੇਰਾ ਲੰਮੇਂ ਜਾਗੀਰ, ਇਨਮਹਾਤਮਾਓਂ ਕੇ ਆਦਿ ਲਗ ਭਗ ਪਾਂਚ ਛੇ ਸੌ ਕੇ ਅਥਵਾ ਕੁਛ ਉਪਰ ਸੰਗਤ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਦੋਨੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਓਂ ਜੀ ਕੇ ਦਸਤਖਤੋਂ ਮੋਹਰ ਸੰਤੁਗ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਇਕ ਸਯਾਹੀ ਕਲਮ ਕੇ ਹੈ:—

ਦਸਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਜੀ

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ
ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ
ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਆਦਿਮੇ

ਦਸਤਖਤ ੬ ਗੁਰੂ ਜੀ

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ
ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ
ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦੇ ਅੰਤਮੇਂ ॥

ਮੋਹਰ ੬ ਗੁਰੂਜੀ ਕੀ

ਗੁਰੂ ਜੀ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਰਨ
ਸਰਨ ਸਾਹਿਬ ਹਰਿ
ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਸ੍ਰੀ

ਇਸ ਦੂਸਰੀ ਬੀੜ ਮੇਂ ਭੀ ਸੋ ਪੁਰਖਾਦੀ ਸ਼ਬਦ ਚਾਰੇ ਰਹਿਰਾਸ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ਅਤੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਟੇ ਕੇ ਚਲਿਤ੍ਰ ੪ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਤਕ ਇਕ ਕਲਮ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗੇ ਪੰਚਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੋ ਕਲਮ ਅਲਗ ਹੈ :—

(ੲ) ਏਹ ਤੀਸਰੀ ਬੀੜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਮਤ ਬਿ: ੧੬੬੨ ਬੂਤੋਂ ਸੰਧੂ ਪਾਸ ਲਿਖਵਾਈ ਹੈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਭਾਈ ਮਿਲਖੀ ਪਸ਼ੋਰ ਨਵਾਸੀ ਕੀ ਸੋ ਜੋ ਅਬ ਰਾਵਲ ਪਿੰਡੀ ਮਹੱਲਾ ਸੈਦ ਪੁਰੀਆਂ ਧਰਮ ਸ਼ਾਲ ਬਾਬਾ ਕੁਸ਼ਾਲ ਸਿੰਘ ਭਲੇ ਵਾਲੀ ਮੇ ਏਹ ਬਿਧ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਾਜਮਾਨ ਹਨ ਇਕ ਕਲਮ ਕੀ

ਲਿਖਤ ਆਦਿ ਸੇ ਅੰਤਪ੍ਰਜੰਤ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਦੇ ਸਾਥ ਹੀ ਸਜਾਹੀ ਕੀ ਬਿਧ ਹੈ ਇਸ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬੇ ਮੇਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸਲੋਕੋਂ ਸੇ ਤ੍ਰਕੀਬਵਾਰ ਇਉਂ ਹੈ ਯਥਾ ਸਲੋਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਗਾਥਾ, ਫੁਨੇਹ, ਚੌਬੋਲੇ, ਸਲੋਕ ਵਾਰਾ ਤੇ ਵਧੀਕ, ਮੁੰਦਾਵਣੀ, ਸਲੋਕ ਤੇਰਾ ਕੀਤਾ, ਸਲੋਕ ਭਗਤਿ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਸ: ਸੇਖਫਰੀਦ ਜੀ, ਸ੍ਰੋਯੇ ਭਟਾਂ ਦੇ, ਸ: ਮ: ੧ ਜਿਤ ਦਰ ਲ:, ਸ: ਮ: ੧ ਬਾਇਆਤਸ:, ਰਤਨ ਮਾਲਾ, ਹਕੀਕਤ ਰਾਇ, ਰਾਗਮਾਲਾ, ਸਜਾਹੀ ਕੀ ਬਿਧ, ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣੇ ਕਾ ਚਲਿਤ੍ਰ ੪ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਤਕ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ ਲਿਖਿਆ ਭਾਈ ਬੁਝੇ ਸੰਧੂ ਪੰਜਵੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਲਿਖਵਾਇਆ ਭਾਈ ਮਿਲਖੀ ਪਸ਼ੋਰ ਦੇ ਵਾਸੀ ॥ ਜੋ ਕੋਈ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸਨ ਕਰੇਗਾ ਉਸਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਦੇਹ ਕਾ ਦਰਸਨ ਹੋਵੇਗਾ ਭੁਲ ਚੁਕ ਬਖਸ਼ਣੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਤਿ ਜੀ, ਸੰਮਤ

੧੬੬੨ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋਇਆ ਲਿਖਿਆ, ਅਤੇ ਨੌਵੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਬੀ ਤਕ ਨਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ॥ ਪ੍ਰਿਅਵਰ ਬਜ਼ੁਰਗੋ ਐਸਾ ਲੇਖ ਰਾਗਮਾਲਾ ਸਿਧ ਕਰਤਾ ਕਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਮਿਲੇ ਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਏਕ ਤੋ ਸੋਲਾਂ ਸੋ ਬਾਠ ਮੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ ੧ ਬਰਸ ਹੀ ਪੀਛੇ ਲਿਖਿਆ ਭਾਈ ਮਿਲਖੀ ਪਸ਼ੋਰ ਵਾਸੀ ਨੇ ਲਿਖਵਾਯਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਬਿਨਾ ਵਿਥ ਕੇ ਹੀ ਉਪਰ ਲਿਖੀਆ ਬਾਨੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਦੇ ਸਾਥ ਹੀ ਸਜਾਹੀ ਕੀ ਬਿਧ ੪ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਤਕ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣਾ ਅੰਤ ਮੇ ਬਿਨਾ ਵਿਥ ਕੇ ਹੀ ਏਹ ਲੇਖ ਲਿਖਕੇ ਆਪ ਸਾਹਿਬਾਨ ਕੋ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਤੀਸਰਾ ਲੁਤਫ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਸੋਪੁਰਖ, ਤੂ ਕਰਤਾ ਸਚਿਆਰ, ਤਿਤ ਸਰਵਰਤੋ, ਭਈ ਪ੍ਰਾਪਤਿ, ਆਦਿ ਏਹ ਚਾਰੋ ਸ਼ਬਦ ਰਹਿਰਾਸ ਮੇਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਬੀੜਾ ਪਰ ਨਹੀ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਨਾਤੋ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਬੀੜ ਪਰ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੂਸਰੀ ਭਾਈ ਬੰਨੋਂ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਪਰ ਹਨ, ਸੋ ਇਸੀ ਤੀਸਰੀ ਬੀੜ ਪਰ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਏਹ ਸੋਪੁਰਖਾਦੀ ਸ਼ਬਦ ਰਹਿਰਾਸ ਮੇਂ ੪ ਚੜ੍ਹਾਏ ਹਨ, ਇਸੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ੩੦੦੦੦) ਹਜ਼ਾਰ ਕੀ ਜਾਗੀਰ ਦੀ ਥੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਅਬ ੧੫੦੦) ਸੌ ਦੀ ਬਾਕੀ ਹੈ ਇਸ ਬ੍ਰਿਧ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਦਰਸਨ ਸਾਵਣ ੨ ਸੰ: ਬਿ: ੧੬੬੫ ਮੁਤਾਬਕ ਵੀਰਵਾਰ ਇਤਨੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਸੇ ਮਿਲਕੇ ਕੀਤੇ, ਬਾਬਾ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਸ ਰਾਵਲ ਪਿੰਡੀ ਬਾਬਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘਜੀ ਰਾਵਲ ਪਿੰਡੀ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਈਸ ਮਿਬਰ ਕਮੇਟੀ ਰਾਵ:, ਭਾਈ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਵ:, ਭਾਈ ਜੁਯਾਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਹੰਗ, ਭਗਤਿ ਚੇਤਰਾਮ ਜੀ ਪੰਡਿਤ ਰਾਵ:, ਸੰਤ ਟੈਹਿਲ ਸਿੰਘ ਲੰਮੇਂ ਜਾਗੀਰ, ਇਨ ਸਾਤ ਮਹਾਤਮਾਓਂ ਸੇ ਆਠਵੇਂ ਦਾਸ ਨੇ ਦਰਸਨ ਕੀਤੇ ॥

(ਸ) ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਜਰਾਤ ਪਿੰਡੀ ਲਾਲਾ, ਭਾਟੀਆਂ ਦੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਮੇ ਬ੍ਰਿਧ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਹੈਂ ਲਿਖਤ ਏਕਕਲਮਕੀ ਆਦਿ ਸੇ ਅੰਤ ਤਕ ਰਾਗਮਾਲਾ ਛੋਟੇ ਬੜੇ ਤਤਕਰਾ ਮੇਂ ਅਤੇ ਅੰਤ ਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਸਕੋਂ ਆਦਿ ਦਸਖਤ ੬ ਗੁਰੂਜੀ ਕੋ ਅਤੇ ੬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਤਸਵੀਰ ਤਦਵਕਤ ਕੀ ਹੈ ਸੰ:ਬਿ: ੧੬੭੫ ਮੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇ ਹੈਂ ਨਕਲ ਮਾਗਟ ਭਾਈ ਬੰਨੋਂ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਕੀ ਐਨ ਬਐਨ ਹੈ ॥ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਭੀ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤ ਸੇ ਮਿਲਕੇ ਦਾਸ ਸੰਤ ਟੈਹਿਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੇ ਸੰਮਤ ੧੬੬੫ ਮੁਤਾਬਕ ਚੇਤ ਸੁਦੀ ੧

ਆਦਿ ਮੇਂ ਦਸਖਤ
੫ ਗੁਰੂਜੀ ਕੇ

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ
ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ
ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ
ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ
ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦਸਖਤ ੬ ਗੁਰੂਜੀ
ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ
ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ
ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

(ਹ) ਇਸ ਬ੍ਰਿਧ ਦਰਬਾਰ ਕਾ ਆਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ੧੬੬੨ ਮੇ ਆਪਣੇ ਹਥੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਦਿ ਦਸਖਤ ਭੀ ਕੀਤੇ ਇਸ ਬਾਬੇ ਦੇ ਲਿਖਤ ਕਰਤਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਲਾਕਾ ਕੋਹਾਟ ਪਿੰਡ ਅਸਮਾਨਾ ਮੇਂ ਨਿਵਾਸ ਕਰਤੇ ਥੇ ਅਤੇ ਕੋਹਾਟ ਬੰਨਾਂ ਆਦੀ ਦੇਸ਼ਦੀ ਸੰਗਤ ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਹਾਜਰ ਹੁਆ ਕਰਤੇ ਥੇ ਇਨਹੀ ਬਜ਼ੁਰਗੀਂ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਲੰਗੂ ਵਰਤਾਉਨੇ ਕੀ ਆਗਿਆ ਦਿਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੀ ਵਕਤ ਦਸੁਖਤ ਕਰਕੇ ਜੋ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸੈਚੀਆਂ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕਰਾ ਦਿਤਾ ਜਿਸਨੂੰ ਏਸ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ੧੬੯੧ ਮੇ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਕੇ ਅੰਤਮੇਂ ਦਸੁਖਤ ੬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਅਤੇ ੭ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਅਤੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ੧੦ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ ਕੀ ਬੰਸ ਮੇਂ ੧੦ ਦਸਮੇ ਗੁਰੂਜੀ ਕੇ ਵਕਤ ਭਾਈ ਪੈਂਧਾ ਸਾਹਿਬ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੂਏ ਹਨ ਇਸੀ ਭਾਈ ਪੈਂਧਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਦਮਦਮੇਂ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ਜਿਲਦ ਬੰਧਵਾਈ ਹੈ ਇਸੀ ਭਾਈ ਪੈਂਧਾ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਦੋ ਲੜਕੇ ੪੦ ਮੁਕਤਿਓਂ ਮੇਂ ਸਿੰਘ ਸਜੇ ਹੈ ਜਿਨਕੇ ਨਾਮ ਭਾਈ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਅਤੇ ਭਾਈ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਇਨਕੀ ਬੰਸ ਮੇਂ ਹੀ ਭਾਈ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਹਕੀਮ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਮਹੱਲਾ ਸ਼ਾਹ ਚਰਾਗ ਸੇ ਆਦਿ ਤਤਕਰਾ ਮੇਂ ਔਰ ਅੰਤ ਮੇਂ ਭੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਰਾਗ ਮਾਲਾ ਕੇ ੪ ਗੁਰੂਓਂ ਕੇ ਦਸੁਖਤ ਹੈ ਯਥਾ:—

ਆ:ਦ:ਪੰ: ਗੁਰੂ ਜੀ	ਅੰ:ਦ: ੬ ਗੁਰੂ ਜੀ	ਅੰ: ਦ: ੭ ਗੁਰੂ ਜੀ	ਅੰ:ਦ: ੯ ਗੁਰੂ ਜੀ
ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰ- ਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੇ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥	ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰ- ਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੇ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥	ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰ- ਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੇ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥	ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰ- ਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੇ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦਸਮੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਂ ਕੇ ਦਸਖਤ ਦੋ ਪੜ੍ਹੇਂ ਪਰ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੜ੍ਹਨੇ ਮੇਂ ਨਹੀ ਆਉਂਦੇ ਕਹੀਂ ਕਹੀਂ ਸਿਰਫ ਵੱਡੇ ਕਾ ਪਤਾ ਲਗਤਾ ਹੈ ਯਾ ਕਿਸੀ ਏਕ ਅਖਰ ਕਾ ਪਤਾ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਕੋਈ ਕ੍ਰੀਬ ਪਚਾਸ ਕੁ ਦੇ ਹੋਂਗੇ ਇਨ ਮਹਾਤਮਾਓਂ ਜੀ ਸੇ ਮਿਲਕੇ ਦਾਸ ਸੰਤ ਟੈਹਿਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੇ ਸ਼ਾਵਣ ਪਹਿਲੀ ੧ ਸੰਮਤ ਬਿ: ੧੯੬੫ ਮੁਤਾਬਕ ਖਾਸ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਭਾਈ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ ਦੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਮੇਂ ।

(ਕ)੪ ਚਾਰ ਬ੍ਰਿਧ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੇ ਹਸ਼ਾਖਰ ਦਸੁਖਤੋਂ ਸੇ ਸਸ਼ੋਭਤ ਸਰਬ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਪਟਣੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇਂ ਬ੍ਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ਜਿਨਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹਰ ਏਕਾਦਸੀ ਕੋ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਨ ਬ੍ਰਿਧ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਨ ਕੇ ਛੋਟੇ ਤਤਕਰਾ ਮੇਂ ਇਕੇ ਸਜਾਹੀ ਕਲਮ ਕੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੌਜੂਦ ਮਹਾਤਮਾ ਜਨ ਦੇਖ ਸਕਤੇ ਹੈਂ:—

(ਖ) ਇਹੁ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਅਬਚਲਾ ਨਗਰ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਬ੍ਰਾਜਮਾਨ ਹਨ ਇਸ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬੇ ਜੀ ਮੇਂ ਦੋ ਜਗਹਿ ਹਸ਼ਾਖਰ ਦਸੁਖਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੇ ਹੈਂ ਅਤੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਸਮੇਤ ਛੋਟੇ ਬੜੇ ਤਤਕਰਾ ਕੇ ਅੰਤਮੇ ਏਕ ਹੀ ਕਲਮ ਸਜਾਹੀ ਕੀ ਸਸ਼ੋਭ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਸੱਜਨ ਜਨ ਦੇਖ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ॥ ਇਸ ਬਾਬੇ ਦੀ ਜਿਲਦ

ਬੋਹੜਾ ਹੀ ਚਿਰ ਹੁਆ ਹੈ ਸੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਭਾਈ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਤੀ ਵਾਲੋਂ ਨੇ ਬਾਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਂਸੀਆ ਭੀ ਲਗਾਯਾ ਹੈ ਇਸ ਬਾਬੇ ਮੇਂ ਨੌਵੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕੀ ਬਾਣੀ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥

(ਗ) ਇਹ ਬ੍ਰਿਧ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਹਿਰ ਅਟਕ ਮੇਂ ਗਲੀ ਨਾਰੋ ਦੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਭਾਈ ਥਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਟਵਾਲੇ ਕੀ ਮੇਂ ਬ੍ਰਾਜਮਾਨ ਹੈਂ ਅਤੇ ਦਸੁਖਤ ਮ: ੧੦ ਕਰਕੇ ਆਦਿ ਮੰਤ੍ਰ ਜਪੁਜੀ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤਕ ਤੀਰ ਸੇ ਲਿਖਾ ਹੁਆ ਹੈ ਮਗਰ ਸਿਯਾਣਾ ਪੁਰਸ਼ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਤ ਛੋਟੇ ਬੜੇ ਤਤਕਰਾ ਕੇ ਅੰਤਮੇਂ ਏਕ ਕਲਮ ਸ਼ਾਹੀ ਕੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਨੌਵੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸਾਰੀ ਬਾਦ ਰਾਗਮਾਲਾ ਸੇ ਅੰਤ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੁਈ ਹੈ ਸੰਮਤ ੧੭ ਸੌ ੩੫ ਪੈਤੀਸ ਕੇ ਲਿਖੇ ਹੁਏ ਹੈਂ ॥ ਇਸ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬੇ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ੧੦ ਸ੍ਰਾਵਣ ਸੰ: ੧੯੬੫ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਟਕ ਨਵਾਸੀ ਅਤੇ ਦਾਸ ਸੰਤ ਟੈਹਿਲ ਸਿੰਘ ਲੰਮੇ ਜਾਗੀਰ ਨੇ ਕੀਤੇ ॥

(ਘ) ਇਹ ਬ੍ਰਿਧ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਖਾਸ ਪਸ਼ਾਵਰ ਗਲੀ ਮਹਿਤਿਆ ਦੀ ਭਾਈ ਮੂਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬ੍ਰਾਜਮਾਨ ਹਨ ਇਸ ਖਾਨਦਾਨ ਮੇਂ ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨਾ, ਭਾਈ ਦੁਨੀ ਚੰਦ, ਭਾਈ ਮਿਹਰਾ, ਭਾਈ ਸੁਖਾਨੰਦ ਬਵਕਤ ਮੁਗਲੀਆ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਬੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੇ ਸਿਖ ਬੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਬੇ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਤੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬੇ ਇਸ ਹੇਤੂ ਤੇ ਇਨ੍ਹੋਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਫਾਰਸੀ ਮੇਂ ਲਿਖਕੇ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਲਿਆਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਤੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਅੰਤ ਮੇਂ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਨੌਵੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਕੀ ਚੜ੍ਹਵਾਈ ਸਮੇਤ ਛੋਟੇ ਬੜੇ ਤਤਕਰਾ ਕੇ ਅੰਤਮੇਂ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ੯ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਸੇ ਪੀਛੇ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਸਮੇਤ ਆਪਣੀ ਤਸਵੀਰ ਕੇ ਨੌਵਾ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸਲੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਨ ਜੋ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਉਪਰ ਕਹੇ ਦੀਵਾਨਾਂ ਕੋ ਬਖਸ਼ ਦਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਕਟਾਰ ਅਪਨੇ ਕਮਰ ਕਸਿਓਂ ਉਤਾਰਕੇ ਤੇ ਇਕ ਚਰਨ ਦਾ ਜੋੜਾ ਭੀ ਬਖਸ਼ਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕੀ ਮਕੇ ਦੇ ਹਾਜੀ ਬਣ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭੀ ਉਨ ਤਸਵੀਰੋਂ ਮੇਂ ਹੈ ਦੋ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਇਸ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬੇ ਦੇ ਦਰਸਨ ਇਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦਾਸ ਸੰਤ ਟੈਹਿਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੇ ਸ੍ਰਾਵਣ ੧੨ ਸੰ: ਬਿ: ੧੯੬੫ ਮੁਤਾਬਕ ॥

(ਙ) ਇਸ ਅੰਕ ਮੇਂ ਕਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਨ ਕੋ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਤਾ ਹੈ ਮਹਾਤਮਾ ਜਨ ਦੀਆਫਤ ਕਰ ਸਕਤੇ ਹੈ ਸਮਾਨ ਸੇ ਨਾਮ ਠਾਮ ਦ੍ਰਸਾਏ ਜਾਏਂਗੇ ਜੇ ਸਭ ਕੀ ਪੂਰੀ ਤਾਰੀਫ ਲਿਖੇ ਤੋਂ ਗ੍ਰੰਥ ਬਹੁਤ ਬੜ੍ਹ ਜਾਏਗਾ ਪੋਬੜੀ ਸਾਹਿਬ ਅਸਾਮ ਦੇਸ਼ ਮੇਂ ਦਸੁਖਤ ਦਸਮ ਗੁਰੂ, ਪ੍ਰਯਾਗ ਮੇਂ ਦਸੁਖਤ ੧੦ ਗੁਰੂ, ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਦਸੁਖਤ ੧੦ ਗੁਰੂ ਇਤਾਦੀ ਪੁਰਬ ਦੇਸ਼ ਮੇਂ ਬਹੁਤ ਹੈਂ ॥

(ਚ) ਇਹ ਬਾਬਾ ਬ੍ਰਿਧ ਜੀ ਡੋਲੀ ਭਾਈ ਕੀ ਮੇਂ ਭਾਈ ਨੰਦ ਚੰਦ ਕੀ ਬੰਸ ਮੇਂ ਹੈਂ ਇਸੀ ਬਾਬੇ ਕੋ ਦਸਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸ੍ਰਾਪ ਦੀਆ ਥਾ ਕਿ ਜੋ ਦਰਸਨ ਕਰੇਗਾ ਸੋ ਅੰਧਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਸੋ ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਮਾਲਵੇ ਮੇਂ ਗਏ ਥੇ ਤਬ ਭਾਈ ਨੰਦ ਜੀ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਸ਼ਰਨ ਆਈ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਭੂਲ ਬਖਸ਼ਾਈ ਅਤੇ ਦਰਸਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਤੇ ਅਵਾਜ ਲੈਣੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਮੋਹਰ ਆਪਣੀ ਲਗਾਈ ॥

ਮੋਹਰ ੧੦ ਗੁਰੂ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਸਹਾਇ
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

ਰਾਗਮਾਲਾ ਸਮੇਤ ਛੋਟ ਬੜੇ ਤਤਕਰੇ ਕੇ ਅੰਤ ਮੇਂ ਏਕ ਕਲਮ ਕੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਬਗੈਰ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋਂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਕੇ ਭਾਈ ਬੰਨੋਂ ਕੀ ਬੀੜ ਕੇ ਸਿਲਸਿਲਾ ਹੈ ॥

(ਛ) ਏਹ ਬਾਬਾ ਜੀ ਬ੍ਰਿਧ ਲਾਹੌਰ ਮਹੱਲਾ ਮੋਹਲਿਆ ਧਰਮਸਾਲ ਰਾਮਗੜੀਆਂ ਭਾਈ ਹੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਹਨ ਭਾਈ ਹੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਸੀ ਦੇ ਘਰੋਂ ਪਤਾ ੨ ਹੁਏ ਰੱਦੀ ਮੇ ਬ੍ਰਾਜੇ ਹੁਏ ਬਾਬੇ ਜੀ ਮਿਲੇ ਸਨ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਲਿਆ ਕਰ ਜਿਲਦ ਕਰਵਾਈ ਸੰਮਤ ੧੭੩੫ ਕੇ ਲਿਖੇ ਹੁਏ ਹੈਂ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜੇ ਬਦਰਜੇ ਹਰੇਕ ਰਾਗੋਂ ਮੇ ਚੜੀ ਹੁਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਤ ਛੋਟੇ ਬੜੇ ਤਤਕਰਾ ਕੇ ਅੰਤ ਮੇਂ ਇਕੇ ਕਲਮ ਸਜਾਹੀ ਕੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਲਿਖੀ ਹੁਈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ॥

(ਜ) ਇਹ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸੰ: ੧੬੬੨ ਮੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ੧੬੬੩ ਮੇਂ ਸਮਾਪਤ ਹੁਏ ਦਸਖਤੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋਂ ਕੇ ਚੱਕ ਕਾਹਨਾ ਮੁਤਸਿਲ ਅਖਨੂਰ ਰਜਾਸੂ ਜੰਮੂ ਮੇਂ ਹੈ ਰਾਗਮਾਲਾ ਛੋਟੇ ਬੜੇ ਤਤਕਰੇ ਕੇ ਸਮੇਤ ਅੰਤ ਮੇ ਲਿਖੀ ਹੁਈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ॥

(ਝ) ਏਹ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬਾ ਜੀ ਖਾਸ ਨਾਭਾ ਸੁਦਾਰ ਭਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਮੇਂ ਬ੍ਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਿਤਾਬੀ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਜਿਲਦ ਕੇ ਦਸਖਤੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਪਤਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋਂ ਕੇ ਤੀਨ ਪਤ੍ਰੇ ਆਦਿ ਤਤਕਰੇ ਕੇ ਗਏ ਹੁਏ ਹੈਂ ਜਿਸਤੇ ਸੰਮਤ ਨਮਾਲੂਮ ਹੈ ਪ੍ਰੰਚੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਕਾ ਚਲਿਤ੍ਰ ੬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਕ ਲਿਖਕੇ ਅਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਬਾਕੀ ਗੁਰੂਆਂ ਕਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਜੋ ਜੀਵੇਗਾ ਸੋ ਲਿਖੇਗਾ ਗੁਰੂ ਕੀ ਗਲ ਗੁਰੂ ਜਾਣੇ ਸੋ ਰਾਗਮਾਲਾ ਬੜੇ ਤਤਕਰਾ ਮੇਂ ਅਤੇ ਅੰਤਮੇ ਏਕ ਕਲਮ ਸਜਾਹੀ ਕੀ ਲਿਖੀ ਹੁਈ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਯਹ ਬੀੜ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ਹੈ ॥

(ਵ) ਇਹ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪਟਯਾਲੇ ਪ੍ਰੈਜੀਡੰਟ ਸੁਦਾਰ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਮੇਂ ਬ੍ਰਾਜਮਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟੇ ਅਕਾਰ ਤੇ ਕਤਾਬੀ ਜਿਲਦ ਕੇ ਹਨ ਆਦਿ ਅੰਤਪ੍ਰਜੰਤ ਏਕ ਹੀ ਸਜਾਹੀ ਕਲਮ ਮੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣੇ ਕਾ ਚਲਿਤ੍ਰ ੯ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਜੰਤ ਹੈ ॥

(ਟ) ਏਹ ਦੋ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬੇ ਪਿੰਡ ਕੁਤਵਾਲ ਜਿਲਾ ਕਾਮਲਪੁਰ ਤਹਸੀਲ ਫਤੇ ਜੰਗ ਧਰਮਸਾਲ ਪੰਚਾਯਤੀ ਮੇ ਹੈਂ ਅਤੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣੇ ਕਾ ਚਲਿਤ੍ਰ ਸਪਤਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹੋਂ ਤਕ ਹੈ ਰਾਗਮਾਲਾ ਸਮੇਤ ਛੋਟੇ ਬੜੇ ਤਤਕਰਾ ਕੇ ਲਿਖੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ॥

(ਠ) ਇਹ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਬੁੰਗਾ ਸਿੰਧੀਆਂ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨਯ ਪੰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ਹੈ ਇਸ ਬਾਬੇ ਜੀ ਮੇਂ ਇਉਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸੰ: ੧੭੬੨ ਮੇਂ ਲਿਖ ਪਹੁੰਚੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਮਿਤੀ ਮਾਘ ਵਦੀ ੧ (ਨੀਸ਼ਾਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਦਸਖਤ ਮ: ੧੦) ਇਸ ਬਾਬੇ ਜੀ ਮੇ ਭੀ ਇਕ ਕਲਮ ਸਿਆਹੀ ਕੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਛੋਟੇ ਬੜੇ ਤਤਕਰੇ ਮੇ ਅਤੇ ਅੰਤ ਮੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ:—

(ਡ) ਏਹ ੩ ਬਾਬੇ ਬ੍ਰਿਧ ਨਿੰਬਾਣ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤੋਖ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ ਸੇ ਲਿਖਵਾਕੇ ਦੋ ਬਾਬੇ ਤੋਂ ਭੇਟ ਦੁਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਮੇ ਕੀਤੇ ੧ ਜਿਸ ਬਾਬੇ ਜੀ ਪਰ ਉਪਰ ਅਖੰਡਪਾਠ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ੨ ਬਾਬਾ ਜੀ ਅੰਦ੍ਰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁਆ ਕਰਤੇ ਹੈਂ, ੩ ਬਾਬਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਬਾਂਧੇ ਹੁਏ ਅਖਾੜੇ ਮੇ ਅਸਥਾਪਨ ਕੀਤ ਹੈਂ ਜੋ ਰੋਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਅਖਾੜਾ ਬ੍ਰਹਮ ਬੂਟਾ ਜੀ ਮੇਂ ਮਿਸਲ ਰਾਮਗੜੀਆਂ ਦੇ ਵਕਤ ਜਿਨਮੇਂ ਛੋਟੇ ਬੜੇ ਤਤਕਰੇ ਮੇਂ ਅੰ ਅੰਤ ਮੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਏਕ ਸਿਆਹੀ ਕਲਮ ਕੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ:—

(ਢ) ਇਹ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬੇ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇ ਬ੍ਰਾਜਮਾਨ ਹੈਂ ਜਿਨਕੋ ਭਾਈ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਯਾਨੀ ਨੇ ਭੇਟ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀਤੇ ਹੈਂ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਬੇ ਜੀ ਪਰ ਭੀ ਛੋਟੇ ਬੜੇ ਤਤਕਰੇ ਅਤੇ ਅੰਤ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਯਹ ਭੀ ਉਤਾਰਾ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਾਲੇ ਬਾਬੇ ਜੀ ਕਾਹੀ ਹੈ :—

(ਣ) ਇਹ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਪੁਰ ਮੇ ਬ੍ਰਾਜਤੇ ਹੈਂ ਇਸ ਬਾਬੇ ਜੀ ਕੋ ਸ੍ਰਦਾਰ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਿਸਲ ਰਾਮਗੜੀਆਂ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਸੇ ਲਿਖਵਾ ਕਰ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਥਾਪਨ ਕੀਏ ਹੈਂ ਰਾਗਮਾਲਾ ਛੋਟੇ ਬੜੇ ਤਤਕਰੇ ਅਤੇ ਅੰਤਮੇ ਮਉਜੂਦ ਹੈ:—

ਲੋ ਸਜਨੋਂ ਅਬ ਮੈ ਬੇਨਤੀ ਪੂਰਬਕ ਕਹਿਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਏਹ ੨੫ ਦਰਬਾਰ ਜੋ ਉਪਰ ਲਿਖਕੇ ਮਹਾਤਮਾਓਂ ਕੋ ਦਰਸਾਏ ਹੈ ਅਤੇ ਏਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਭ ਸੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬੋਂ ਕੇ ਦਸਤਖਤੀ ਹਨ ਹਨ ਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਬਣ ਕੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਮੰਨ ਲੋ ਅਤੇ ਨਾ ਆਪਣਾ ਅਮੋਲਕ ਵਕਤ ਖਰਚ ਕਰੋ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡਾ ਕ੍ਰਾਓ ਖਾਹਮਖਾਹ ਪੰਥ ਮੇ ਫੁਟ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਭੀ ਨ ਬਣੇ ਮਿਤ੍ਰੋ ਏਹ ਸਮਾ ਫਿਰ ਨਹੀ ਜੇ ਹਥ ਆਉਣ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਬੇ ਬੰਦੇ ਵਤ ਫਿਰ ਪਸਚਾਤਾਪ ਹੀ ਰਹੇ ਜਾਵੇਗਾ ਕਾਹੇ ਤੇ ਓੜਕ ਸੱਚ ਕੀ ਜੈ ਹੈ ਆਉ ਖਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਇਸ ਗੁਰੂ ਵਾਕ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਉਲੰਘਣ ਕਰਦੇ ਹੋ ॥ (ਆਓ ਭੈਣੋਂ ਗਲ ਮਿਲੋ ਅੰਕਸਹੇਲੜੀਆਹ ॥ ਮਿਲਕੇ ਕਰੋ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਮਰਥ ਕੰਤ ਕੀਆਹ) ਮਿਤ੍ਰੋ ਏਨਾ ਨੁਕਤੇ ਚੀਨੀਆਂ ਵਿਚ ਤਬਾਹੀ ਨ ਕਰੋ ਆਓ ਮਿਲਕੇ ਬੈਠ ਕੇ ਬੀਚਾਰੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੈਸੇ ਮਨ ਰੰਜਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ॥ (ਮਿਲਬੇ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਬਰਣ ਨ ਸਾਕੋ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੀਤਲਾ) ਪ੍ਰਿਅਵਰੋ ਮਿਲਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਾ ਵੀਚਾਰ ਕਰੋ ਗੁਰਮੁਖ ਬਣੋਂ, (ਗੁਰਮੁਖ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਮਿਟਾਵੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਗਲੀ ਗਣਤ ਚੁਕਾਵੇ) ਮਿਤ੍ਰੋ ਗੁਰਮੁਖਤਾ ਤਦੋਂ ਹੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲੀਏ ਤੋ ਜੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨੁਕਤੇਚੀਨੀ ਕਰ ਓਨਾਂ ਨੂੰ ਭੂਲੇ ਹੂਏ ਦਸੀਏ ਤੋ ਪੁਤ੍ਰ ਅਤੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਅਤੇ ਸਿਖ ਪਦਵੀ ਸੇ ਖਾਰਜ ਹੂਏ ਹੀ ਜਰੂਰ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂ ਕਿ (ਮੁਲੰਮਾ ਪਾਜ ਲਹਿਜਾਵਣਿਆਂ ਮੁਲੰਮੇਂਦੀ ਆਬ ਥੋੜੇ ਹੀ ਦਿਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਹੁਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਖਸਰ ਪਾਜ ਉਘੜ ਹੀ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਯਾਦ ਗੁਰੂਵਾਕ ਮੰਨਕੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂਓਂ ਸੇ ਝਗੜਾ ਕਰਨਾ ਛਡਕੇ ਗੁਰ ਸਿਖ ਬਣ ਜਾਈਏ ਗੁਰੂ ਵਾਕਯ, (ਕਾਹੇ ਪੂਰੇ ਝਗਰਤ ਹੋ ਸੰਗ ਬਾਪ॥ਜਿਨਕੇ ਜਨੇ ਵਡੀਰੇ ਹੁ ਤੁਮ ਤਾਸੋਂ ਝਗਰਤ ਪਾਪ) ਮਿਤ੍ਰੋ ਜਿਨਾ ਦੀ ਉਸਤਤੀ ਦੂਸ੍ਰੇ ਮਤ ਵਾਲੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨਕੋ ਭੂਲੇ ਹੂਏ ਦਸਨਾ ਹੀ ਝਗੜਾ ਹੈ ਦੇਖੋ ਕਾਨੂਨ ਮੁਸੀਕੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਬਾਬ ਸਾਜ ਦ ਬਣਾਉਣਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਅਤੇ ਸਰੰਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸਾਦਕ ਅਲਾਇਕ ਗਵਈਏ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੇਵਕ ਮਹੰਤ ਗਜਾਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂਸਰ ਜੀ ਦੇ ਬਣਵਾਇਆ ਹੂਆ ਤਾਉਸ ਸਾਜ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੈ ਫਿਰ ਉਸ ਰਾਗ ਇਲਮ ਸੇ ਆਪ ਖਾਲੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਦੇਪੂਰਨ ਆਸ਼੍ਰਯ ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝ ਕੇ ਰਾਗ ਮਾਲਾਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਰ ਨੁਕਤੇ ਚੀਨੀ ਕਰੋਂ ਤੋ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਝਗੜਾ ਨਹੀ ਤੋ ਹੋਰ ਹੈ ਹੀ ਕਿਆ ॥ ਸੋ ਯਾਤੇ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਨਿਰਹਠ ਯਥਾਰਥ ਵਕਤਾ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਦੀਰਘ ਦ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸੇ ਵੀਚਾਰ ਕੇ ਉਮੈਦ ਹੈ ਜੋ (ਗੁਰੂ) ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਜਾਨ ਕੇ ਅਤੇ ਸਚੇ ਦਿਲ ਸੇ ਰਾਹਿ ਦੇਵੇਂਗੇ, ਅਤੇ ਜੋ ਸਜਨ ਹਨ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਥਵਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਮੇਂ ਯਾਂ ਕਿਸੀ ਦਬਾਬ ਮੇਂ ਆਕੇ ਗਲਤ ਰਾਇ ਦੇਵੇ ਯਾ ਚੁਪ ਵਟ ਜਾਏ ਸੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਦੇਨਦਾਰ ਹੋਂਗੇ ॥

ਦੋ:॥ਬਿਨਤ ਕਰੋਂ ਸਭ ਪੰਥ ਕੋ, ਮੋਮਤਿ ਤੁਛ ਪਹਿਚਾਨ ॥

ਭੂਲ ਖਿਆਪਨ ਕੀਜੀਏ, ਸੋਧ ਪੜ੍ਹੋ ਬੁਧਿਮਾਨ ॥੨੦॥

ਬਾਲਕ ਬਾਤੇਂ ਤੋਤਲੀ, ਗੁਤਲ ਦੂਸ਼ਣੀ ਜੋਇ ॥

ਧਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਭ ਸੁਣਤ ਹੈ, ਔਰ ਪੂਛਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇ ॥੨੧॥

ਚੋ:॥ਇਸ ਵਿਧ ਕਵਿਤਾ ਮੇਰੀ ਜਾਨੋਂ ॥

ਯਦੀ ਨ ਠੀਕ ਇਬਾਰਤ ਮਾਨੋਂ ॥

ਪਰ ਵਿਦਾਨ ਪੰਥ ਸਾਰਦੂਲ ॥
ਗੁਲਤ ਮਲਤ ਬਚ ਕਰੇਂ ਅਨਕੂਲ ॥
ਔਰ ਨ ਇਛਾ ਮੁੜਕੋ ਕੋਈ ॥
ਗੁਰਬਾਨੀ ਪਰ ਸ਼ੰਕਾ ਹੋਈ ॥
ਕਰਜੋ ਜਤਨ ਮੈ ਇਸ ਉਤਸ਼ਾਹਿ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀਨੋਂ ਨ੍ਰਿਬਾਹਿ ॥੨੨॥

ਦੋ:॥ਸਾਲ ਦੋਇਕੂ ਹੋ ਗਏ, ਦੀਏ ਸ਼ੰਕ* ਕਲੰਕ॥
ਉਤ੍ਰ ਨਹਿ ਵਿਦਾਨ ਕਿਸ ਦੀਨੋਂ ਹੋਇ ਅਸ਼ੰਕ ॥੨੩॥

ਚੋ:॥ਇਸ ਕਾਰਣ ਸੇ ਕਲਮ ਉਠਾਈ ॥
ਯਥਾ ਬੁਧਿ ਸੰਗ ਸ਼ੰਕ ਉਡਾਈ ॥
ਜੇ ਮਦਦ ਗੁਰ ਪ੍ਰੇਮਨ ਪਾਵੇਂ ॥
ਬਾਕੀ ਸ਼ੰਕਾ ਸਭੀ ਉਡਾਵੇਂ ॥੨੪॥

ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਪਰਮਾਤਮ ਦੇਵ ਕੋ, ਬੰਦੋਂ ਬਾਰੰਬਾਰ ॥
ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਥ ਸਭ ਸੰਤ ਕੀ, ਬਾਂਛੋ ਚਰਨ ਰਵਾਰ ॥੨੫॥

ਚੋ:॥ਹੇਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ॥
ਕਰੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਭ ਦੀਨ ਦਿਆਲੂ ॥
ਨਿਕਸ ਵਿਰੋਧ ਭਾਈਓਂ ਸੇ ਜਾਇ ॥
ਮੇਲ ਜੋਲ ਹੋਵੇ ਸੁਖ ਥਾਇ ॥੨੬॥

ਦੋ:ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਰੂਪ ਦਸ ਹੇ ਮਨ ਸਦਾ ਧਿਆਇ ॥
ਮੋਖ ਸਾਂਤਿ ਸੁਖ ਦੇਨ ਮੇਂ ਜਿਨਕੇ ਦੇਰ ਨ ਕਾਇ ॥

ਕੁੰਡਲੀਆ॥ਗੁਰੁਆਨਨਗੁਰਕੇਸਰੀ ਬਾਨੀ ਗੁਰਜਿਨਆਸੁ ॥
ਪੰਚਕਕਾਰ ਮਿਰਯਾਦ ਕੇ ਨੇਮੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਖਾਸੁ ॥

ਨੇਮੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਖਾਸ ਨ੍ਰਾਇ ਸਵੇ ਪਹਿਰ ਥਿਰੰਤੇ ॥
ਕਾਮਾਦਿਕ ਕਕਾਰ ਪੰਚ ਕੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰੰਤੇ ॥

ਟੈਹਿਲ ਹਰੀ ਲੈ ਸ਼ਰਨ ਤਿਨ ਬ੍ਰਹਮ ਕਟਾਰ ਕਰ ਜਾਸ ॥
ਬਾਰ ਬਾਰ ਕਰਬੰਦਨਾ ਧਰਪਰ ਧਰ ਕਰਆਸ ॥

*੧੨ ਸ਼ੰਕਾ ਰੂਪ ਕਲੰਕ ਰਾਗਮਾਲਾ ਪਰ ਦਿਤਿਆਂ ਕੋ ੨ ਬਰਸ ਹੂਏ ਹੈਂ ।

ਅਠਤਾਲੀ ਸ਼ੰਕਾ ਬਾਕੀ ਹੈਂ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੇਂ ਜੋ ਕੁਲ ੫੦ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋ ਸੰਕਾਓਂ ਪਰ ਉਧਾਰ ਹੋ ਗਯਾ ਹੈ ੧ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਗਿਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਉਤ੍ਰ ਭੁਲੇਮਾ ਨੰਬੂ ੮ ਦੂਸਰਾ ਓਹ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਉਤ੍ਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੰਬੂ ੨

ਚੌ:॥ਲੰਮੇ ਨਾਮ ਡੇਰਾ ਜਾਗੀਰ ॥
ਸੁਭ ਸੁੰਦ੍ਰ ਹੈ ਰਾਵੀ ਤੀਰ ॥
ਤਹਸੀਲ ਚੁੰਹਣੀਆਂ ਜ਼ਿਲਾ ਲਾਹੌਰ ॥
ਸਭ ਦੇਵਨ ਕਾ ਜੋ ਸਿਰਮੌਰ ॥

ਦੋ:॥ਟੈਹਿਲ ਸਿੰਘ ਇਸ ਦਾਸ ਕਾ ਨਾਮਸੁ ਲੇਹੁ ਪਛਾਨ ॥
ਰਾਗਮਾਲ ਮੰਡਲ ਪ੍ਰਬੋਧ ਗ੍ਰੰਥ ਬਨਿਯੋ ਸਮਭਾਨ ॥

ਚੌ:॥ਸਾਵਣ ਸੁਦੀ ਪੁਨਯਾ ਬੁਧਵਾਰ ॥
ਚਾਂਦ ਨਿਧੀ ਰਸ ਪਾਂਡਵ ਸਾਰ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸੁਧਾਸਰ ਕੰਠੇ ਮਾਹਿ ॥
ਪੂਰਨ ਕੀਓ ਗ੍ਰੰਥ ਚਿਤ ਚਾਹਿ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਮੰਡਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਗ੍ਰੰਥੇ ਟੈਹਿਲ ਸਿੰਘ
ਵਿਰਚਤੇ ਦੁਆਦਸ ਸ਼ੰਕਾ ਚੂਰਣੰ ਸਮਾਪਤੰ
ਮਸਤ ਸੁਭ ਮਸਤ ॥

